

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A rebellis Koerber.

Budapest, december 14.

(S.) Az történt, amit vártunk. Nem kevesebb, de nem is több. Megelégedéssel vesszük tehát tudomásul, de nem diadalujongással. Gróf Tisza István úgy beszélt, amint föle elvartuk s amint egy magyar miniszterelnöknek beszélnie kellett. Teljes határozottsággal, intranzigens ridegséggel, a magyar közjogi lelkiismeret egész szigorával utasította vissza a Koerber—Windischgraetz-féle merényletet és megérdemelte az egész képviselőház osztatlan elismerését, amelyhez az egész közvélemény tapsolva csatlakozik. Ami ma a magyar képviselőházban történt, az méltó válasz volt arra a vakmerő kísérletre, hogy a birodalmi egység gondolatát a hatvanhetedik alaptörvénybe magyarazzák bele, holott éppen ez a törvény üzte el egyszerismindenkorra ezt a gondolatot a lehetőségek mesgyéi közül. Most mint kísértet jelent meg — nem először hatvanhét óta — és a miniszterelnök és vele együtt az egész Ház olyan erővel kergette vissza ezt a kísértetet, amint egyszer sem tették hatvanhét óta. Igaz, hogy hatvanhét óta egyszer sem volt rá példa, hogy ilyen esztelen nyíltsággal és konokssággal vágják volna az arcunkba az összbírodalom teóriáját, és nem esett meg, hogy ebből a képtelen teóriából gyakorlati következtetéseket akartak kicsiholni, úgy, mint a mostani politikai válság folyamán ismételve megessett. Éppen ezért mondjuk, hogy csak megelégedéssel vesszük tudomásul gróf Tisza István mai beszédét. Beszédek helyes, okos, férfias és magyar beszéd. Beszédek elég is. Többet *mondani* fölösleges. De beszéd itt már nem elég. Hogy a magyar állam megtámadott presztízse diadalmasan kerüljön ki ebből a gonosz célzattal

felidézett konfliktusból, arra most már nem csak beszéd kell, hanem cselekedet. És erre a cselekedetre várunk kezdeményezést gróf Tisza Istvántól.

A magyar képviselőház mai ülésén történtek lélekemelő bizonyosága voltak annak a kétségtelen valóságnak, hogy a hatvanhetedik kiegyezés szellemének olyan elcsavarása, amelyre Windischgraetzék és Koerberék vállalkoztak, tökéletesen reménytelen vállalkozás. Az összbírodalom egysége, amelybe a magyar államot belesikkasztani próbálják, a hadsereg egysége, amelyben a magyar hadsereget nyom nélkül eltüntetni akarják, olyan egyértelmű visszataszításban részesült, hogy érthet rajta a legoskurusabb osztrák centralista is. A hatvanhetedik kiegyezés ilyen magyarázata mi kaphatók nem vagyunk és nem kapható közlünk senki; sem párt, sem egyes politikus; sem ellenzék, sem kormánypárt, sem a mostani, sem az utána következő bármely kormány. Gróf Tisza István kemény szóval magyarázta meg, hogy minden olyan próbálkozás, amely a magyar alkotmány alaptételét kijátszani, a magyar állam teljes, külön, bevégzett egységét egy másik egységbe beolvasztani akarná, csak egy eredménnyel járhat: azzal, hogy azok, akik most a hatvanhetes alapot védik, inkább adják fel a védelmet abban az irányban, ahonnan a közösség megszüntetését követelik, semhogy deferáljanak annak az iránynak, amely a közösségből egységet akar csinálni. *Jobbra* kanyarodnak itt nem lehetséges; de ha sokat okoskodnak odaát, majd szépen elkanyarodunk balra, sőt *szélsőbalra*. Akik az összbírodalom eszméjét akarják kieroszakolni, azok legfeljebb a közjogi teljes különválás eszméjének tehetnek szolgálatot.

Ez a kérdés, tisztázva teljesen, minden

jóhiszemű félreértés és minden rosszindulatú félremagyarázás kizárásával. Tisztázta az erre egyedül illetékes faktor: a magyar parlament. De a kérdésnek ezzel az elméleti tisztázásával most már lehetetlen megelégednünk. Az a támadás, amely onnan túlról történt, nagyon is gyakorlati volt. A magyarázat itt kevés. *Megtorlásra* van szükség. A merényletet *sub auspiciis imperatoris* követte el az osztrák császár miniszterelnöke és az osztrák állam törvényhozásának egyik kamarája. Az elméleti kérdéseken kívül elintézésre vár egy egészen gyakorlati összeköttetés: az osztrák császár és a magyar király között.

Az osztrák császár tanácsosai olyan tétéleket hangoztattak, amelyeket a magyar király tanácsosai kénytelenek voltak hivatalos formában, kategorikusan visszautasítani. Az osztrák parlament olyan magyarázatot hirdet a két állam közjogi viszonyának, hogy arra a magyar törvényhozó-testület szolennis formában volt kénytelen megadni a határozott cáfolatot. Itt egy kiméletlen dulakodás folyik a két szövetséges állam kormányai és törvényhozásai között, még pedig nem olyan kézenben, amelyről időnként vitakozni lehet, hanem magának a szövetségnek alapeszméjéről, amely nem tűr semmi vitát, semmi magyarázatot. Kossuth Ferenc helyesen mutatott rá ennek a perpatvarnak képtelen mivoltára, amely egész Európa előtt neveléses lehet, de éppen ezért nagyon szomorú reánk nézve. Ezt a perpatvart el kell intézni egyszerismindenkorra, még pedig úgy, hogy soha többé föl ne támadhasson. Mivel pedig a perpatvar az osztrák császár és a magyar király tanácsosai között folyik, ez valóságos nemzetközi konfliktus a magyar király és az osztrák császár között. Ennek a konfliktusnak a megoldása olyan egyszerű, ami-

TÁRCA

Meddő küzdelem.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —
Irtá: *Ábrányi Emil.*

Meddő küzdelem címen egy kötet regény jelent meg. Szerzője *Wolfner Pál*. Rangjára nézve jogtudor. Korára nézve viruló fiatal ember. Lelkére, becsúgyára, műveltségére nézve a legkomolyabb, legképzettebb, legtartalmasabb és legmodernebb magyarok közül való. Ugyanez a *Wolfner Pál* az, aki már sülőd jogász korában rendkívül sokat tanult és dolgozott; aki nemzetközi diák-kongresszusokra járt és a külföld nagy városaiban, az európai sajtó fölhallatára, francia nyelven védte a magyar nemzet igazait. Csodálkozva látták a kanászok és jogászok csufondáros emlegetői, hogy a barbár magyar a világ legfinomabb nyelvén veri vissza tüzes és okos érveléssel a magyarság hírnevét beszennyezni akaró román ifjúságot; a kis Éfialteszeket, az apró Koriolánokat, akik olyan vadak és olyan szemtelenek a magyarság megrágalmazásában.

Az oláhság ellen indított heves és konzekvens küzdelmének ebben a regényben folytatja *Wolfner Pál*. Nem rópiratot, nem statisztikát, nem politikai tanulmányt írt, hanem a szépirodalommal szövetkezett; a szépirodalom formáit hívta segítségül, hogy elmondanivalóját annál népszerűbbé, annál hatásosabbá, annál hozzáférhetőbbé tegye. Ebben a regényben minden benne van, amit erről a tárgyról az agító politikus, a pontos statisztikai kimutatások alapján elmélikedő szociológ és a nemzet figyelmét felkeltő pámfelirő összefoglalhat; de hogy az egész még vonzóbbá, még szomorúbbá, még meghatóbbá legyen, — hogy az

egész ne csak az elmét érdekelje, hanem a szívet is megrázza: egy pár csopp nemes poézis vegyül belé, mint a finom illatszer. A pusztuló nemzeti vagydon drámájával egy pusztuló szerelem tragikuma olvad össze ebben a regényben.

A fiatal szerző előkelő modorra kerül a rikító szenzációt, de a regény tárgya olyan megdöbbentő, millióje olyan izgató, tendenciája olyan éles hangon kiált segítségért, hogy ez a regény szinte magától, erőltetés nélkül válik szenzációssá. Anyi bizonyos, hogy én odaadnám minden magyar politikust kezébe; odaadnám minden miniszternek, minden pártvezérnek, minden bankigazgatónak, minden hitbizományos magánasnak, minden egyház-fejedelmnek, minden gazdag és hatalmas urnak, aki Magyarországon a nemzet élén áll és vezetőszeretep jétszik — szavakkal.

Két küzdő ember áll szemközt *Wolfner Pál* regényében: *Ambros Endre*, a magyar és *Brontescu Mihály*, az oláh. Harcukat már az iskolában kezdi el és folytatják egész életükön keresztül; Erdély bérei közt; azon a földön, ahol a székely úgy vetette meg a lábát, mint Anteusz; azon a földön, mely valamikor Dácia volt és az oláh agitátorok szemében még most is az.

A regény párbeszéddel kezdődik. És ebben a párbeszédben markáns vonásokkal domborodik ki a két szembeállított ember célja és jelleme. *Ambros Endre* haladékokat kér *Brontescutól*, a Tribuna-bank igazgatójától, aki az eladósodott Vesszeressy-uradalmat árvereztetni akarja. Erős szaváltás után *Brontescu* körülbelül így szól: Nincs haladék. Nekünk a föld kell. Aké a föld, azé az ország. Haladunk a célunk felé egyenesen és feltartíthatatlanul. Vezéreink elkopott frázisai már semmit sem érnek. *Memorandum és konspiráció nem visz előre. Hanem az anyagi hatalom, az biztos eszköz!* — És erre *Ambros Endre* így felel: Igazad van. Ellenségek vagyunk. És vakok mindazok,

akik másképp beszélnek. Abban is igazad van, hogy ez a ti mostani politikátok beválik; nagyon is jól válik be. Te nem tartottál nekem nemzetiségi programbeszédet, — én meg foglak kimélni attól, hogy a hazafiasságról tartsak neked előadást. Hanem minden páthosz és minden frázis nélkül mondom a következőket: *ahol vagyok, onnan egy tapodtat sem mozdulok el!* — Kár érted, *Ambros Endre!* — sőt hajta gunyoson *Brontescu*. — Nem tudtál Zürichben maradni? — Nem! — válaszolja *Ambros*. — Ki parancsolt olyan nagyon haza? — kérdi az oláh. — A kötelesség! — válaszolja kurtán a magyar. Többet nem beszél. Megfordul és otthagyja *Brontescut*, mint Szent Pál az oláhokat.

A regény második fejezete nyole évvel korábban történt eseményeket karol föl és megismerteti az olvasót azzal a családdal, azzal a helyvel, ahonnan *Ambros Endre* kiharadt. Erdélyi fiu volt *Ambros Endre*, arról a vidékről, ahová a nyugati kultúrából egyéb nem hatolt, csak a Zalatnái pófékelő gőzmasina és a külföldi mérnökök, akik az aranybányákat, a zuzóműveket vezetik. Iskolája révén, lakói tudatlanok, falvai szegények. És a régi gyűlölség törtélen erővel ott borong az egész földön, mint valami mérges párázat. *Ambros Endre* már gyermekkorában tisztában volt a szituációval. Jó mesterei voltak. Kis fekete sárkereszt állott a falusi temetőben. Apja gyakran vitte ki oda imádkozni. A nagypapa fekküdt a sárkereszt alatt, de nem egyedül. Harmadégy magyar közös sírját jelölte a fekete kereszt, — azokét, akiket egy éjszaka koncolt föl a megböszült oláhság. Apjával, a kőorvossal, gyakran járt be kocsin a környéket. És amint végigkocsiztak az *abrudbányai* pácson, az apja egy másik véres éjszaka irtózatosságait mondta el. A *zalatnái* és *nagynyedi* napok szörnyű emlékei negyven esztendővel azelőtt árnyékok hagytak az apa lelkén és most a fiu lelkére ugyanez

Ilyen furcsa és kinos maga a háborúság. A magyar király követelje az osztrák császártól, hogy csapja el azt az igazga miniszterét, aki okatlan, tapintatlan és pökhendi módon megsértette a magyar állam szuverenitását és így a magyar királyt is, aki ezt a szuverenitást a maga személyében képviseli.

Koerber ur fellázadt a dualizmus ellen, fellázadt a magyar állam külön szuverenitásának a dualizmusban biztosított teljessége ellen. Ennek a titkos tanácsosi frakkba bujtatót rebellisnek pusztulnia kell a helyéről, még pedig azonnal. Követeljük gróf Tisza Istvántól, hogy követelje a rebellis Koerber rögtönös elcsapatását. Csak ez lehet teljes elégtétel a megbántott magyar nemzetnek, a megbántott magyar államnak és a megbántott magyar királynak.

Utazás Koerber körül.

Budapest, december 14.

Ezt a hétfői ülést már eleve arra szánták, hogy a magyar miniszterelnök s aki még kivülről látja, megfelleghessen az előkelő idegenek. Szombaton már tudták, hogy Koerber ur beszélni akar, s ugyanakkor azzal is tisztában voltak, hogy Koerber urnak meg kell felelni. Nincs abban tehát semmi meglepő, ha a mai ülésen nem a katonai javaslatokat obstruálták, hanem kezdettől végig Koerber urat tárgyalták. És le is tárgyalták.

Az ülés előtt szálltak a hírek:

— Napirend előtt Hodossy Imre fog beszélni!
— No ez megrendelt beszéd — kisebbítette a folyosó ellenzéki tábora.

— Kossuth és Barta is jelentkeztek az elnöknél!

Az ellenzéki tábor nem szólt semmit, de úgy mosolygott, hogy testvérek közt is beilllett sértésnek. Ellenben a többi hír már tetszett a tábornak. Jelentkezett az elnöknél Lovász Márton, Visontai Soma, Csávolszky Lajos, Polónyi Géza és Holló Lajos. Ezek majd megrendelés nélkül szólnak bele a dologba.

Tíz órakor Apponyi tünt fel a szombatáron. Fekete kabátban volt. Látszott, hogy ő is beszélni fog. Mikor megkérdezték, azt felelte:

— Már csak kilencediknek kaptam engedélyt!

Ezt úgy mondotta, mint aki egy értékes premierre már csak karzati jegyet kapott. Pedig

az árnyék borult. Hozzászólt a gondolathoz, hogy katonának tekintse magát, akinek a harcra kötelességei vannak.

Brontescu Mihály iskolatárs volt Ambrus Endrének abban a kisvárosi gimnáziumban, ahová diszgráciába helyezett tanárokat küldött a miniszterium, akik gépiesen ledaráltak az óráikat, azután siettek kártyázni és kvaterkázni a kaszinóba, vagy könyörgő leveleket írtak a befolyásos ismerősöknek, hogy járják ki sürögősen az áthelezést. Az iskolatársak legnagyobb része román volt, vagyonos családok fiai, akik nem nagyon titkolták, hogy gyűlölik a magyart. Az alsóbb osztályokban sokat verekedtek és a felsőbb osztályokban sokat vitákoztak a fiúk. Vezéruk Brontescu volt, aki családi tradíciójánál és vagyoni helyzeténél fogva kivált közülük. Az öreg Brontescu 1849-ben az osztrákok szolgálatá mint trián és a kiegyezés után az azokhoz csatlakozott, akik folytonos támadással próbálták a magyar állam erejét gyöngíteni. Később belátta, hogy az erőszak nem használ; visszavonult az aktív politika teréről és új program alapján a pénzserzésre adta magát. Fényes sikerrel. Amikor megbalt, Brontescu Mihály gyönyörű vagyont örökölt uszorás apjától.

Ambrus és Brontescu sokat vitákoztak egymással. Vitáik gyerekesek voltak, dagályos frazissal tele, de a csengő szavak mögött mindkettő ott látta tisztán a másikban a mely meggyőződést és a keserű gyűlöletet. Az érettség után elváltak. Brontescu olasz egyetemeken tanulta a jogot, egy-két év múlva Turinba került és az ottani irredentista ifjúsággal szoros barátságot kötött. Térképeket csináltak a jövődő római birodalomról és ezeken a mappákon Románia, Erdély, Albánia, Dalmécia, Illyria és Oroszország egy birodalmat alkotott. Néhány esztendő múlva hazajött és csakhamar első igazgatója lett a Tribuna-banknak, mely elkezdte falni romboló sikerrel a magyarok birtokát. Ambrus Zürichbe ment. Szülei után maradt annyi vagyona, hogy karataiból szerényen meg tudott élni a technika metropolisá-

még Apponyi után is akadt jelentkező: Ugron Gábor. Összesen tizen kértek és kaptak engedélyt, hogy napirend előtt szóva tehessék az osztrák urakházában történt eseményeket. S mivelhogy nem lehetett kétséges, hogy a tíz felszólaló sorrendjébe valahol beáll még a miniszterelnök is: már az ülés előtt egészen bizonyos volt, hogy a katonai javaslatokról itt ma nem esik szó s az egész ülésben utazunk majd Koerber körül. S úgy is volt. Sőt nem is tellett az időtől, hogy mindenki beszélhessen. Pedig fél-négyig tartott az ülés.

Az utazás, hogy a képnél maradjunk, folségesen kezdődött. Az első pár állomás mindenkit elragadott. Aztán kopárabb és unalmasabb tájak mellett haladt el a parlamenti vonat s csak helyi-el-közzel kápráztatott megint virágosabb, szenzációsabb vidék. A végén már kissé fárasztó is volt az utazás, vagy talán csak az utasok voltak már fáradtabbak. Hodossy Imre szólalt fel elsőnek s az a hallgatóság, mely nagyjában megrendelt beszédet sejtett s a felszólalást csak abból a szempontból akarta figyelni, hogy miket mondhat el Tisza a maga könnyebbségére: a legnagyobb meglepetéssel tapasztalta, hogy megrendelt beszédnek ez legalább is különös. Ilyen beszédeket sligha rendelt még meg magának magyar kormány. De nem is volt az megrendelt beszéd, sőt az egész ellenzék tapsai igazolták, hogy a nemzet lelkéből fakadt beszéd volt. Szerencsés közjogi polémia keretében Hodossy még osztrák tudósok véleményével is igazolta, hogy Magyarország csak abban az esetben iparkodnék valamelyes megállapodást keresni Ausztriával, ha az érintkezés formáit akarná a két állam között megváltoztatni. De ha Magyarország egyszerűen meg akarja szüntetni Ausztriával az érintkezést, akkor ezt királyával egyetértve megteheti és senkit sem kell megkérdeznie. Hibás az osztrák urak felfogása gyökerében. S a magyar pártok kúzdhatnak és küzdenek is egymás ellen, de ha a magyar nemzet önállóságáról, nemzeti fejlődésének lehetőségéről s az ország szuverenitásának megővésétől van szó, akkor leomlanak a pártokat elválasztó korlátok s itt csak egy egységes nemzet áll.

— Éljen Hodossy!

— Ez magyar beszéd!

Igy tüntettek azok, akik nem a kormány háta mögött, hanem vele szemben ülnek. De így tüntetett az egész Ház. S ez még csak a kezdet volt.

Pedig most Tisza miniszterelnök emelkedett

ban. Mérnöki pályára készült és tanárai nem sokára nagy dolgokat vártak tőle. Tehetsége nem volt rendkívüli, de az energiája igen. Ezzel a csodálatos energiával keresztülvitt mindent, amire hozzáfogott.

Talán végleg Zürichben marad, ahol már első asszisztense volt az egyetem egyik híres tanárának s ahol később katedrát is kaphatott volna, ha véletlenül nem találkozik a Svájcban átutazó özvegy báró Vesszeressy Miklósnéval, aki fiát, Miklóst és serdülő leányát, Margitot vitte Párisba. A leányannal való találkozás mely nyomokat hagyott a lelkében. Ezek az impressziók — kapcsolatban azzal a gondolattal, hogy a maga műveltségét, a maga edzett energiáját a szorongatott magyarság rendelkezésére bocsássa — hazaszóították Endrét a kis Kutvölgybe, Vesszeressyék tőzsomorságába, ahol gőzfűrésztelést alapított és elhatározta, hogy a Vesszeressy uradalmat megmenti az oláh bank körmei közül.

Itt kezdődik a magyar fiu kemény, elszánt túsája és a regény többi fejezete ezt a Kalváriát tárja elénk. stációról-stációra, usque ad crucem. Kottés küzdelmet vív Ambrus Endre. Egyiket a magyarság érdekében a térfoglaló oláhság brutális szövetkezetével, a másikat szerelme érdekében Margit léha családjával: a tunya bárónéval, aki egész nap cigarettázva hever a pamlogon és nem törődik semmivel; Miklós báróval, a here-mánások diszpléndányával, aki futtat, breitli-divákkal dőszöl és tömérdek pénzt kártyázik el a klubokban; Tordaynéval, Margit rokonával, aki jó provizióért előkelő házasságokat köt és Margitot egy Barna Artur nevű gazdag parvenű számára akarja megkeríteni.

Ambrus Endre hiába fáradozik, hogy a Vesszeressy-uradalmat megmentsse. A Tribuna-bank elárvereztetik, azaz megtartja magának a dominiumot. Ebben a katasztrófában Ambrus olyan férfiasnak, olyan erősnek mutatkozik, hogy a büszke Margit meghődel előtte és rajongó hangulatában a szívére borul. Megígéri Endrének,

fel. Megint az a hideg, félelmesen nyugodt ember volt, akinek már ismerik azt a természetét, hogy hidegen is keményebb, mint egyik-másik exaltáló s szenvedély legmagasabb hőfokán. Első mondatait lehellet-visszafajtozva figyelték. Mikor Hodossy fejtegetéséhez csatlakozott, s bevezetését mindjárt félre nem érthető határozottsággal tört páloát a centralisztikus törekvések feljáró szelleme fölött, mely mindig veszedelmet jelentett a trónra s veszedelmet a nemzetre nézve: az egész parlamenten hatalmas moraj áramlott el. Hiszen nem a hang volt ismeretlen, de arról a helyről nem beszéltek még így. Az ellenzéken a tetszés közbeszólásai jelentkeztek, de még a tetszés sem tetszett most azoknak, akik a jelentős nyilatkozatokból egy bűtöt sem akartak elveszejteni.

— Mirevaló ilyenkor közbeszólni? — kérdezték a szélsőbalról az agronistákat.

— Hiszen helyeseljük!

— Mindig hepciáskodnak. Ilyen pillanatban nem szabad zavarni a magyar kormányt nyilatkozataiban.

Mindenki meg volt elégedve, — de csöndet követeltek, hogy Tisza egy méltóságos viselkedésű Házban mondja el beszédét. S a csönd helyén is volt. Mert Tisza szontul még férfiasabban, még méltóságosabban, még súlyosabban nyilatkozott. Mintha egyenesen a trónhoz intézné szavait. Az ember úgy képzelte, hogy ez egyszer nem a király dolgozó-szobájában, hanem a nemzet nagy nyilvánosság előtt tusakodnak a közös uralkodó miniszterelnökei. Egymásnak felelnek, egymással vitatkoznak, de szavuk — az uralkodónak szól. És Tisza arról beszélt, hogy kétszer már érvényesültek a centralisztikus törekvések, de mind a kétszer csak veszedelembé sodorták a trónt és a nemzetet. Mindig menekülni kellett s a menekülést mindig a királyhoz és alkotmányához egyaránt hű magyar nemzet mutatta meg. A kiegyezés: kivezető ut volt. Kivezetett a veszedelemből. Új célokat, új utakat mutatott. Nem a régi utvezetőbe akart visszavinni, új célok felé akart vezetni. Friss életet adott Magyarországnak, hasonlóra teremtette meg az előfeltételeket Ausztriában s most „azok az urak odaát“ (állandóan így nevezte őket Tisza) a régi törekvéseket akarják feltámasztani. A maguk fészékben nem tudnak rendet csinálni, hát Magyarország felé akarnak érvényesülni. De ha ez nekik sikerülne, az megint csak veszedelembé vinne mindent. Magyarországnak többsége hiva a kiegyezésnek, fenn is

hogy a felesége lesz és megosztja vele a nagy, küzdelmes jövőt.

De a rajongó hangulat csakhamar elszáll. Amíg Endre tovább küzd fűrésztelépén Brontescuékkel, akik egy darab fatörzset sem engednek át neki a szomszédos erdőkből: Tordayné Budapestre viszi Margitot, azzal az ürüggyel, hogy a leányának szórakozásra van szüksége. A kitanult hölgy arra számít, hogy a zajos, fényes szocietásban Margit el fog szakadni morózus ideáljától. Számítása helyesnek bizonyul. Margit belátja, hogy a kutvölgyi vadon, a rongyos oláhság, a szomorú munkánép, a komor egyhangúság nem neki való; hogy a küzdelmes életet csak úgy szereti, ha ragyogó termekben beszélhet róla; hogy a magányról ábrándozni szép, de ahhoz nincs ereje, hogy örökre megváljon a maga megszokott, fényes világától, örökre eltemetkezzék a borongó fenyvesek közé. Hozzájárul ehhez, hogy az oláhok magatartása miatt a fűrésztelép is a tönk szélére jut. Margit most már a szegénységtől is fél. A reakció teljes. Amikor Ambrus hosszas távollét után Budapestre jön, hogy kölcsönt keresen valamelyik fővárosi banknál, Margit már nem az övé. Annyit még megtesz a leány, hogy Barna Artur után, akinek az apja bankigazgató, kölcsönt eszközöl ki Endre számára, de arról már hallani sem akar, hogy a felesége legyen. Inkább a gazdag parvenű kezét fogadja el. Endre nagy felháborodással távozik és a kölcsönt is visszalöki. A magyar telepek vége. Az oláhság triumfál. Megszabadult legveszedelmesebb ellenségétől, aki dolgozni tudott és akart volna, ha idejekorán segítségére sietnek.

A regény vége deprimáló. De a szerzőnek éppen az volt a szándéka, hogy deprimáljon és ebből a sajtó érzésből patantassa ki a felháborodó, akcióra ébredő indulatokat. Az volt a szándéka, hogy valóságos viszonyokra vessen éles világosságot; hogy kiméletlen hűséggel fesse azt a meddő küzdelmet, amit a magyarság izolált, támasz nélkül hagyott ereje vív Erdély bizonyos pontjain az oláh áradat visszaszorítására; hogy

akarja, fenn is fogja tartani; itt a függetlenségi párt politikai törekvéseivel szemben a kormány meg tudja védelmezni a hatvanhetes alapot. De ha a kiegyezés olyanforma magyarázatokat akarnak bevinni, mint most, akkor ez ellendülhetetlen dramatikai ébresztése a függetlenségi politika mellett. S azért nincs a függetlenségi politikának hatalmasabb szövetségstársra, mint az a törekvés, mely a kiegyezést centralisztikus irányban akarja fejleszteni.

A miniszterelnök súlyos szavait a feszült figyelemmel hallgatta az egész parlament, mely az ilyen történelmi jelentőségű nyilatkozatot megilleti. De a beszéd után percekig tapsolt az egész Ház, még azok az ellenfelek is, akik sohasem csináltak belőle titkot, hogy Tisza személyével rokonszenvezni nem tudnak. Az egész ellenzéki nem akadt egyetlen hang, egyetlen közbeszólás, mely azt árulta volna el, hogy — aminiszterelnök többet is mondhatott volna. Mindenki azt mondta, hogy tömörebben, világosabban, férfiasabban és precízebben magyar kormányelnök ilyen körülmények között még sohasem nyilatkozott.

S az anticiált gúnyos hangulat megfordult. Azt mondták:

— No ha Tisza megrendelt valakinél egy beszédet, akkor Koberbernt rendelte meg.

S ez a legszebb kritika. Azaz hogy volt még szebb is. Nyomban a miniszterelnök beszéde után elterjedt a folyosón a hír, hogy a volt nemzeti párt tagjai közül négyen közös levéllel jelentették be Podmaniczky-nak a szabadlevélpártba való visszalépésüket. Isszekez Győző, Szentiványi Gyula, Sziklay Ede és Blaskovich Ferenc visszaléptek az elhagyott pártba. Világosan kimondták, hogy a miniszterelnök nyilatkozatának hatása alatt teszik. És Sággy Gyula, mikor hallott a visszatérők dolgáról, azt mondta a folyosón:

— Mindnyájan meg vagyunk elégedve. S ha mi nem is megyünk vissza, de ma és minden hasonló alkalommal támogatni fogjuk Tiszát. Még tán hasznosabbak lehetünk, ha kívülről támogatjuk.

Teljes megnyugvást az ülés későbbi folyamán gróf Apponyi Albert is kifejezte. Nyílt ülésben. S csak azt engedte meg magának, hogy, mint Lovász Márton, Kaas Ivor és Ugron Gábor: ő is konstátálta a teoria és a prakszis egyenlőségének különös megbillenését, hogy teoriában győzünk, de prakszisban a Koberber nyilatkozatait fődik az eredmények. Gróf Apponyi Albert kapott ezen az argumentumon, amelynek erős jogosultsága van a multra nézve, de nem akarta észre-

tükröt tartson a léha arak elé, akik határtalan könnyelműségükkel és dologtalanságukkal maguk mozdtítják elő a ravaszul és tervszerűen haladó oláhok győzelmét. Az volt a szándéka, hogy Ambrus Endre bukásával pirulásra kényszerítse mindazokat, akiket mulasztás terhel; mert ebből a szegényből üdvös erők fakadhatnak; ezt a piruló megdöbbenést a visszatorlás gondolata és a talpra ugró tettvágy energikus cselekedete követheti. A küzdelem csak akkor lehet diadalmas, ha most — híven az igazsághoz — meddő küzdelemről beszélünk.

En tehát nem teszek szemrehányást a fiatal szerzőnek, hanem üdvözlöm azért, hogy bátran kimondta az igazat; hogy nem pózol, nem hízlel a nemzeti hiúságnak, hanem mulasztással vádolja és munkát, műveltséget, összetartást, ideális lelkesedéssel párosult praktikus akciót követel.

Ha meggondolom, hogy Wolfner Pálnak ez az első regénye: diésőnem kell azt is, ami ebben a munkában irodalmi faktura. Jellemrajzi világosság és találók. Egyos alakok pszichológiai elemzésében sok finomságra akadtam. A Vessz-veressy-család rajza különösen sikerült. Ebben a családban egész osztályok bűnös mulasztásait állítja pellengérré a szerző. Barna Artúr is kitűnő alak; az új magyar társadalom tipikus strébere; salakja ennek a forrongó és tisztulásra törekvő keveréknek.

Fiatal szerzők szeretik szaporítani a szót. Wolfner Pál ebben is mértéket tart. A politikusi értekező tónusát néha nem nyomhatja el, de párbeszédeiben van szin és melegség. Tárgyánál, tendenciájánál, hangjánál fogva ez a mű mindenestre magasan kiemelkedik az első kísérletek közül és általános figyelemre méltó.

A regény a Singer és Wolfner-cég kiadásában jelent meg. Ez a jeles cég sok szép és hasznos könyvet adott ki eddig. Most egy kitűnőnek ígérkező íróval is megajándékozta litteraturánkat.

venni, hogy éppen Tisza ismételt erős állásfoglalása más prognosztikont ad a jövőre nézve. Hanem persze Apponyi most pártprogrammon kénytelen dolgozni a vajdó programm kedvéért szívesen hangoztatta skrupulusait. Ehhez képest már emlegette ma a teoria és a prakszis illusztrálására, hogy az uralkodó megjelenésében, az udvartartásban, a külső képviseletben a prakszis Koberber mellett bizonyít. Jelezte is, hogy minderről bővebben is fog nyilatkozni, mihelyt az obstrukción túl vagyunk. Apponyi tehát a mai alkalmat elég jónak találta, hogy zászlóbontást jelezz. Hát ez elég pikáns. És meg kell állapítani, hogy azon a napon, mikor Tisza István az egész magyar nemzet közérzésének tudott szerencsésen kifejezést adni, az Apponyi gígonólás alatt levő programjából az ilyen kis mutatványok nem hatottak a szenzáció erejével.

A többi beszéd közül kiemelkedett még a Kossuth Ferencé, a Polónyi Gézás és Ugron Gáboré. Egyik sem talált kifogásolnivalót a miniszterelnök állásfoglalásának mértékén, de mindegyik fűzött hozzá egy pár glosszát a maga politikájának érdeke szerint. A legérdekesebb az volt, amit Kossuth Ferenc jelzett, Polónyi pedig bővebben is kifejtette, hogy a Koberber támadásai s az osztrák fenyegetéskedés egy csatavonalba fogja állítani a magyarokat a csehekkel. Csalócsky Lajosra és Hollo Lajosra ma már nem is kerülhetett sor, mert már a Visontai Soma beszéde is túlterjedt a három órán.

Az ülés végén volt egy kis esetepaté, hogy hitelesítsék-e már ma a jegyzőkönyvet vagy sem. A kis obstrukciós tábor még ilyen napot is kész lett volna eleszűtani olyan manőverrel, hogy a határozatképesség megállapítását követeli. Hát elmaradt a jegyzőkönyv hitelesítése péntekre vagy szombatra, amikor majd a legközelebbi ülés lesz. De mindig jellemző marad a Holló-táborra, hogy egy historiai jelentőségű ülés esztanójaként — a jegyzőkönyv hitelesítése ellen akart háborút kezdeni. Már csakugyan nehéz a guszpusokon eligazodni . . .

A képviselőház ülése december 14-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

Perczel Dezső elnök: Megnyitja az ülést. Felolvassák a múlt ülés jegyzőkönyvét.

A jegyzőkönyvet észrevétel nélkül hitelesítik.

Elnök: Jelenti, hogy báró Roszner Ervin máramarosi főispánt kinevezték Éltme kormányzójává.

Az irományok előterjesztése után elnök jelenti, hogy 11 képviselő napirend előtt szót kért.

(Koberber ellen.)

Hodossy Imre: Az osztrák miniszterelnök az osztrák urakházában szombaton tett nyilatkozatát teszi szóvá. Ez egyáltalán nem alkalmas a Magyarországgal és Ausztriával közti kiegyezési viszony megerősítésére. (Ugy van! jobbról.) Koberber szerint a kiegyezési törvények a monarchia egységének fenntartását célozzák. Ennek épp az ellenkezője á. l. (Ugy van! Ugy van!) A 67-iki kiegyezéssel szűnt meg az öszszbirodalmi eszme, mert ez két államot ismer. (Ugy van! Ugy van! jobbról.) A kiegyezési törvény azon szokásaira mutat rá, amelyek Magyarországgal függetlenségét, önállóságát emelik ki. Koberbernek ezen feloldása teljesen téves.

Endrey Gyula: Megint elhajította a súlyköt!

Hodossy Imre: Ellogulatlan osztrák jogtudósok ugyanugy értelmezik a kiegyezési törvényt, mint szóló. Ülál itt egy gráci egyetemi tanár közjogi művere s idézi ebből az ide vonatkozó passzust. Nem egyoldalúan magyarázzuk tehát a törvényt, mert van dualizmus, két egymástól teljesen független állam közt is.

A katonai reformokról az osztrák urak úgy beszélnek, mintba azok a 67-iki kiegyezésbe ütköznek s mintha a 67-iki kiegyezés akadályt képezne Magyarországgal szemben a nemzeti fejlődésnek. Ez a feltételezés egészen téves.

Polónyi Géza: De gyakorlatilag igazuk van!

Hodossy Imre: Meg vagyunk győződve, hogy a 67-es alapon államiságunk nemzeti irányban fejlődhetik. Ha akadályt képezne a 67-iki kiegyezés, abban a percben elhagynók ezt az alapot. (Élénk helyes és a középén.)

S itt hiába ragaszkodik Koberber ahhoz, hogy a 67-iki törvények csak közösen változthatók meg. Ez a kérdés azt hiszi, már tisztázva van. Egyoldalúan, királyunkkal együtt bármikor megváltoztathatjuk. (Élénk helyes és taps.) Ha mi eltörümi kívánjuk a 67-iki törvényt, az senkítől sem függ. (Helyes.) Ugyanezeket már 1892-ben elmondotta a képviselőházban. A miniszterelnök is szóló jelölését osztja. De minden ellogulatlan osztrák jogász is ugyanezt valija, vagyis a 67-diki törvények megszüntetése senkítől sem függ. Itt idézi ismét a gráci egyetemi tanár közjogi művét.

Nem folytatta tovább a reflexiókat azokra, amik az osztrák urakházában történtek. Hiába számítanak az osztrák urak arra, hogy most, a magyar ellenzék

küzdelmének megszűnése után, ismét régi eszméjüket megvalósíthassák. A magyar szuverenitás megoltalmazása mindig egy táborban fog bennünket találni. (Taps.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Az imént elhangzott beszéd nagyon megkönyviti feladatomat. Azt hiszem, hogy csak rövid időre leszek kénytelen a t. Ház türelmét igénybevenni, de úgy gondolom, mulasztást követnek el, ha erről a helyről is meg nem emlékezném azon réam nézve elszomorító jelenségekről, melyeket az osztrák urakházában a minap lefolyt vita tárt elénk. Elszomorítottak nevezem e jelenségeket, mert valóban aggasztónak tartom azt, hogy minden lépten-nyomon ismét és ismét újabb reminiscenciával találkozunk az öszszbirodalom egységére vonatkozó azon centralisztikus hajlamoknak, amelyek már annyi veszedelmet okoztak (Élénk helyeslés, éjenzés és taps.) és amelyeknek előterbe lépéséből veszedelemba sodorhatja a trónt és a nemzetet. (Élénk helyeslés, taps.) T. Ház! Két ízben érvényesülhetek az államhatalom egész suival és erejével a centralisztikus törekvések. (Halljuk! Halljuk!) Mindkét ízben rövid idő alatt végveszélybe sodorták a trónt és a nemzetet. (Igaz! Ugy van!) és mindkét ízben a magyar nemzetnek királyához és alkotmányához egyenlő hűsége volt az, mely a veszélyből a mentésig utjára terelte a dolgokat. (Ugy van.) A második alkalommal a magyar királynak atyai szíve és belátása és a magyar államérfiaknak nagy szabadság koncepciói új alapokat raktak a monarchia jövőbeli politikájához, oly alapokat, amelyek teljes összhangban vannak a magyar államiság feltételeivel, amelyek biztosítják a magyar nemzet számára is a nemzeti fejlődésnek előfeltételeit, de amelyek egyuttal megállapítólag hatottak az osztrák-magyar monarchiára. (Ugy van! Ugy van!) Azoknak új célokat új feladatokat nyitottak, egy jobb és szebb jövő reményét nyitottak. Ennek a koncepciónak egyik alkotóelemét képezte az, hogy az erősen centralizált nemzeti jellegű magyar állammal szemben konszolidált erős állami élet fejlődék ki Ausztriában is. És a magyar nemzet és a magyar államérfiak hosszu időn keresztül mindent elkövettek, ami módjukban állott, hogy a koncepciónak ezen része is megvalósulhasson. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) és becsületes tisztszolgálatot minden oly törekvésnek, amely az állami életet, az állami kapcsolatot Ausztriában megerősíteni volt hivatva. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Azonban t. Ház, azok az erők, amelyek az egész monarchiában, tehát Magyarországgal jeletl is dominálni akartak, arra nem bizonyulhattak elég erőseknek, hogy megfellelő szilárd kézzel vegyék a hatalmat kezükbe. (Általános élénk helyeslés. Taps a jobboldalon.) Ezek a kísérletek, ezek a törekvések meglehetősen negatív eredménnyel végződtek és aggóddva látjuk az állami kapcsolatnak megazulását, az öszsztartozóságnak elzáródását az osztrák államban. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Ily körülmények között valóban végzetes elvakultság . . . (Általános élénk helyes és. Ugy van! Zaj. Halljuk! Halljuk!) Ily körülmények között valóban végzetes elvakultság az, hogy azok az igen tiszteletreméltó és komoly tényezők, akiknek hivatásuk lenne egy egészséges állami élet alapját lerakni Ausztriában, nem erre használják fel az erőt, hanem igyekeznek Magyarországgal ellen érvényesíteni ismét befolyásukat és olyan igényekkel lépnek fel és olyan magyarázatokat igyekeznek bevinni a magyar közgyűlésbe, amelyek magyarázatok után pártatlanság nélkül szembeállítják magukkal az egész magyar nemzetet. (Általános élénk helyeslés és taps a jobboldalon. Ugy van! Ugy van!)

Ezek után t. képviselőház még egypár konkrét kérdésre tartozót kötelességem nyilatkozni. (Halljuk! Halljuk!) Kitejeztet adatot annak, hogy az ő felsége által engedélyezett reformok még befejezett tény nem képeznek. Hát, t. Ház, ez annyiban igaz, hogy mind ezen intézkedések még meg nem tehetettek, még sok tekintetben az előkészítés stadiumában van; de méltósságunk nekem megengedni (Halljuk! Halljuk!) egyenesen a korona iránti lojalitás ellen vétene és a korona azon köteles tiszteletét szegné meg, amelyvel a korona nyilatkozatai iránt tartozik mindenki, aki kétségre akarja vonni azt, hogy mindez, ami a korona nevében kijelentett, teljes becsületességgel, teljes hűséggel, a tett kijelentések teljes értelmében fog megvalósíttatni. (Általános élénk helyeslés és taps.)

Felémeltette továbbá az osztrák miniszterelnök ur, hogy ő tud mindazokról a rendszabályokról, amelyek tervébe vétettek. Hát t. képviselőház nagyon természetes, hogy tud rólok. Nekem intencióm is az, hogy tudjon rólok. Súlyt is helyezek rá, hogy tudjon rólok, mert én ő vele szemben és az osztrák kormányval szemben mindig teljes nyíltsággal és teljes lojalitással kívánok eljárni. (Helyeslés a jobboldalon.) Nem azért kell, hogy tudjon rólok, hogy beavatkozzék olyan részleteibe is a dolgoknak, amelyek nézetem szerint a magyar király és a magyar nemzet közötti ügyek, de azért, hogy teljes megnyugvást szerezhesen az iránt, hogy azok a reformok, amelyekről szó van, a magyar nemzet régi, jogosult törekvéseinek és vágyainak elérését kívánja ugyan, de azért az 1867: XII. törvényoiknek sem betűjébe, sem szellemébe nem ütközik. Megérnek e reformok a hadsereg egységes vezényletével és bszervezetével és beleilleszkednek abba a keretbe, amelyet az 1867: XII. törvényoik 11. §-a a magyar hadseregnek, mint az egész hadsereg kiegészítő részének megad. (Ugy van! a jobboldalon.) És, ha igyekeznek odaát azok az urak, kik panaszkodnak, hogy mi eltörünk a kiegyezés eredeti tradícióitól, — nagyon méltatlanul panaszodnak, — ha igyekeznek minduntalan gróf Andrássy Gyulára hivatkozni, én arra kérem őket, hogy olvassák el mindazt, amit gróf Andrássy Gyula 1867-től fogva mindig a magyar nemzeti szellemnek, a magyar nemzeti erőnek a hadseregben való érvényesíté-

léséről kifejtett. — Egyik sarkitétele volt politikai álláspontjának az, hogy a magyar nemzetnek be kell hatolnia a hadseregbe amaz összes katonai erővel, hazafiai érzelmeivel és a hadsereg minden fokozatában érvényesülnie kell, hogy mindezek a reformok, amelyek most intézményszerűen kívánják biztosítani e magasabb politikai célnak elérését egyenesen következményei az 1867-ben lerakott alapnak, (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) egyenes megvalósításának az idejének, amely az 1867-iki kiegyezés megalkotói vezette. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Egészen felesleges fáradságot vesznek tehát magunk odát azok az urak, amidőn meg akarják a közös hadsereg intézményét és az 1867-iki kiegyezést velünk szemben védelmezni.

A magyar nemzet tulajdonképpen nagy többsége ismételtén kifejtette azt, hogy az 1867-iki kiegyezéshez és az azon alapuló politikai irányhoz ragaszkodik. En hizem, hogy lesz többség és lesz kormány Magyarországon mindig, mely meg fogja védeni az 1867-iki kiegyezést azokkal a politikai törekvésekkel szemben, amelyek a velünk szemben álló képviselő-társaimat áthatja. (Igaz! a jobboldalon.)

Endrey Gyula: Mi az ellenkezőt reméljük! (Mozgás. Halljuk! Halljuk!)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Ezt a reményt csak egy dolog ígathatja meg, t. Ház. (Halljuk! Halljuk!) Azon politikai feladat teljesítését csak egy jelenség teheti lehetővé. (Halljuk! Halljuk!) T. i. az, hogy az 1867-iki kiegyezésbe unostalanul oly magyarázatok vitetnek be (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.), hogy a 1867-iki politikának oly színes adassék, amely azután ellenállhatatlan áramlatot ébresztene éppen a függetlenségi politika iránt. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Nincs alkalmasabb szövetség-ségára a velünk szemben álló társainknak, nincs nagyobb mozgató ereje a függetlenségi irányzatnak Magyarországon (Igaz!) mint az az áramlat, mely az 1867-es kiegyezést centralisztikus irányzatba akarja magyarázni. (Hosszantartó élénk helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon.)

(A többi szónok.)

Kossuth Ferenc: Megfoghatatlan előtte, hogy az osztrák miniszterelnök ismételen holmi kirohanásokat tesz a magyar közjog ellen. Megfoghatatlan, hogy az uralkodó ezt tűri. A két miniszterelnök folytonos vitaközössége nagyon különös benyomást tesz az egész világra. Midőn Magyarországon a nemzeti szellem felébredt, akkor az osztrák urak felébrezték a kamarilla gyászos emlékét. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Koerber ismét feltájtta a télt, hogy kizárólag felségjog a hadsereg felett való intézkedés. Erre már felelt egyszer a képviselőház, s felelőnk az azzal a nyilatkozattal is, melynek feltételek megzavazzák az újoncokat. A magyar miniszterelnököt osztrák kollégája büntényvel vádolja; csodálja, hogy az uralkodó ezt tűri egy hivatalnok miniszterrel. Még a császárt sem képviseli ez az ur, mert lehetetlen, hogy az uralkodó Ausztriát és Magyarországot össze akarja vezetni, ez az ur nem képvisel mást, mint járatlanságát és tudatlanságát a magyar közjogban.

Egy hang jobbról: Butaságot!

Kossuth Ferenc: Furcsa, hogy Koerber a delegációt centrálparlamentnek nevezi. Ezzel csak a mi álláspontunkat igazolja. Nincs nagyobb és jobb szövetségünk, mint ez az osztrák miniszterelnök, aki megbizonyítja, hogy a 67-iki törvényeket fenntartani nem lehet. A németek eddig visszaétek hegemoniájukkal Ausztriában, ha ezt továbbra is megteszik. eljön az ideje, hogy Ausztria enyomott népeivel szövetezzünk s követeljük, hogy a cseh királyt megkoronazzák. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Holló Lajos: Népek szövetsége kell!

Kossuth Ferenc: Lehetetlen, hogy a 67-iki kiegyezés megváltoztatása esetén ez a változás Magyarországi állami függetlenségének rovására történjen. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A küzdelmet ezután is folytatják. Magyarországi függetlenségéért küzdeni fognak ezután is dicsőségesen, mint eddig. (Helyeslés a szélsőbaloldalon. Éljenzés és taps.)

Endrey Gyula: Pesti művelt társalgót küldünk Koerbernek!

Barta Ödön: Az osztrák urak háza, amely a Magyarországi elleni támadásoknak látványja, minden alkalmat felhasznál, hogy Magyarországot ellen kirohanásokat tegyen saját céljai elérésére. Már rég egy táborban kellene lenni a történet után az összes magyar pártoknak a magyar függetlenség hívére. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Évtizedeken keresztül mindig fegyverrel kezünkben védekeznünk kellett az osztrák centralisták jogfosztó tendenciája ellen. Mikor fogja Koerber és az osztrák urak háza belátni, hogy Magyarországi alkotmányunk nem Spielzeug. A legelső legkomolyabb támadásnál Magyarországon le kell hullani a pártkereteknek s nemcsak nyilatkozni, de tenni is kell. Valahányszor átjönnek az osztrákok a mi területünkre, az legyen a szavunk: Hinaus! (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Báró Kaas Ivor: Elmondhatjuk egy osztrák úrral: „Wir können ruhig sein, es bleibt alles beim Alten.“ Januárban mondották ezt az osztrák urak házában, mikor gróf Schönborn herceg Liechtenstein és társai minden magyar nemzeti aspirációkat kerekben visszatartották. Az osztrák álláspont azóta nem változott. Bemutatja, hogy milyen volt a magyar kormányelnökök felfogása ezzel szemben s e céltól ideig Széll Kálmán februári beszédéből. A katonai reformokat nekünk megígéri. Ausztriában megtartják a senki sem hajta végre. Augusztusban megsértődött Ausztriában ez az eset. Szeptember végén ismét megnyilatkozott: Koerber, sőt fölvetette a kabi-

netkérdést is. Koerber akkori felszólalása nem talált kellő visszautasításra a magyar parlamentben, amire a magyar miniszterelnököt az összes pártok megbuktatták. A szabadlevélváltás kilencen bizottsága elfogadta, hogy előbb vagy utóbb a magyar nyelvek érvényesülnie kell a hadseregben. Ez nem tettett Körbernek és társainak, mire a kilencen-bizottság meg is változtatta programját.

Az osztrák miniszterelnök beszédéből azt veszi ki, hogy a tervezett ismeretes katonai reformok még nincsenek előkészítve. Ezekből a reformokból vagy nem lesz semmi, vagy csak úgy valósulnak meg, ahogy Koerber akarja. Hát a magyar miniszterelnök is mai beszédében kijelentette, hogy ezek a katonai reformok csakugyan nincsenek még olyan módon előkészítve, hogy megvalósíthatók lennének. Ebből is következik, hogy olyan miniszterelnökkel szemben bizalommal nem lehet, aki a régen ígért katonai reformokra maga is azt mondja, hogy még nincsenek előkészítve.

Polónyi Géza: Ezeknek a mai viszonyoknak és mai felszólalásoknak két oka van. Az egyik politikai. A mai napon az összes pártok egyhangú helyesléssel konstataított, hogy a kiegyezés a király és az országgyűlés által változtatható meg. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

A második ok pszichológiai. Ha már meggyőződünk arról, — mondják a tudoladon — hogy a Magyarországi és Ausztria közötti viszony nem biztosíthatja Magyarországi függetlenségét és jövőendő nagyságát, akkor egyszerűen megváltoztatjuk. Hát ha nem most, mikor van alkalom ennek kijelentésére? Hiszen már régen bekövetkezett az az idő. (Élénk helyeslés a baloldalon.) A magyar faj hegemóniáját az osztrák centralisztikus politika akadályozza és örökké gátat fog vetni a magyar nemzet független és életképes fejlődésének. (Élénk helyeslés a baloldalon.) A tudolad segédkezett azon, hogy az 1867. XII. t. c. már régen megdőtt és most mégis arra törekednek, hogy ezt visszaállítsák, végrehajtsák. Hiszen lépten nyomon benyomították a körülmények, hogy ez a viszony megdőtt. Sem gazdasági, sem más tekintetben nem tartalmazza már azon alapfölteteleket, melyek Magyarországra hasznára volna. Megmondta: be fog következni, hogy az osztrákok tele fogják kiabálni a világot, hogy a tudolad által párlott 1867. XII. törvényeik az osztrák érdekek szolgálatában áll. Ez a törvény átoksúlyként nehezedik a magyar nemzetre. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Az osztrákok az 1867. XII. törvényeik 11. §-át úgy értelmezik, hogy a nyelvkérdés tisztán felségjog, amelyen csak a király változtathat. Ez irrtatózó közjogi tévedés. Ez nem abszolút felségjog, mert ennek a megváltoztatásához hozzá kell járulni a két nemzetnek és királynak; már pedig ami abszolút jog, annak megváltoztatásához nem kell három tényező. De a magyar alkotmány nem is ismer abszolút jogokat. Felolvassa a német néppárt vezérének nyilatkozatát, mely szerint a magyar király felségjogaira a magyar nemzetnek nincsen semmi joga. Hát itt már nemcsak az osztrák miniszterelnök, hanem a pártok vezérei is magukévá teszik azt a felfogást, mely az osztrák öszszirodalom eszméjének szolgál. Felolvassa 1868 november 14-én kelt rendeletét ő felségének, mely az öszszirodalmi eszme bukását jelenti. Ez ő felségének az 1867. XII. törvényeik előtt való zászlóhajását jelenti.

Azt hallotta, hogy a felségjog kérdését az osztrák delegátusok a most öszszirodalmi delegáció elébe viszik. Hát az osztrákoknak az 1867. XII. törvényeikről háivány sejtelmük sincs. Mert a felségjogok kérdéséhez a delegációknak semmi közük. Azért szözlöt, hogy figyelmeztesse a delegátusokat, hogy ennek még csak kísérlete ellen is tiltakozzanak, mert aki bele mer menni ennek, a delegációban való lemlítésébe, az egyszerűen árulást követ el. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Bármilyen nagy legyen is egyesek között a felségjogaira vonatkozó különbség, bizonyos az, hogy az 1867. XII. törvényeik 11. §-ában foglalt felségjog nem közös ügy s erről a delegációban még csak beszélni sem lehet. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

A Kossuth Ferenc által lefoglalt eszmét meleg szeretettel üdvözlö s kijelenti, hogy ő és párta sohasem fogják megengedni, hogy a csehek ádozatul essenek az osztrák öszszirodalmi eszmének. (Élénk és zajos helyeslés a baloldalon.) Felolvassa az újj-csehek vezérének egy beszédét. Szíve mélyéből üdvözlö a csehek, kik örömmel és lelkesedéssel üdvözlö a magyar nemzet függetlenségi törekvéseit. (Élénk éljenzés és helyeslés a baloldalon.)

Elnök az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szótul után

Jakabffy Imre foglalja el az elnöki széket.

Lovassy Márton: A fölvetett kérdés közjogi része megieletesen tisztázva van. Azért Hodossy és a többiek előadása után a kérdés közjogi részébe nem bocsádozok. Csak azért szözlöt fel, hogy a kérdés politikai részével foglalkozzék, mert ez most is olyan nomályban van, mint azelőtt. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.)

Gróf Apponyi Albert: Csak röviden nyilatkozik. Megelégedéseli konstataja, hogy Hodossy és a miniszterelnök fejtegetései kielégítették s azokhoz hozzájárul. (Helyeslés jobbról.) Veszedelmes lenne, ha a mai nyilatkozatok nem egy-cselekves kezdetét jelenték, hanem csak álmegnyugvást öloznanak. Ami Koerber akáim megnyilatkozik, az egy évszázados politikai rendszer. (Ugy van! Ugy van!) A kiegyezéseket az osztrák mindig másképp magyarázta, mint a magyar. Sajnos, a 67-iki kiegyezésnél is ez történt. Hodossynak igazra van, hogy a 67-iki kiegyezés végetvetet az öszszirodalmi eszmének, mert két önálló államot teremtett. Ausztriában ezzel szemben Koerber

felfogása érvényesül; a Hodossy által említett példa nagyon kivételes, tehát holló. Nem kivételes jelenleg Koerber felfogása, hanem sajnos, az az átkos számadatos felfogás, amely osztrák részről mindig felmerült.

A két ellentétes felfogás között az fog érvényesülni, amely először kezd az elméleti térről a gyakorlati térerre menni s e ténylekben vezet. Sajnos, Lovássynak igazra van, a ténylek a mellett szözlök, hogy minoig ez a felfogás érvényesül a magyarral szemben. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) A korona viselőjének környezetében ugyan miben nyilvánul meg a két önálló állam? Nem-e az öszszirodalmi eszme nyilvánul meg ott? (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Diplomáciai testületünk nincs áthatva attól, hogy két önálló államot képvisel, ennek semmi hasznát nem látjuk. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

De nézzük az osztrákok beavatkozását a magyar ügyei be az utolsó hónapokban. Itt követelik a magyar vezénységet s a többség csak célszerűség szempontjából nincs mellette. A Lajthán tul ezt a célszerűség szempontot nem halljuk hangoztatni, hanem Reichs-einbeitről beszélnek, ezért ragaszkodnak az egységes vezénysévi hadseregehez. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) A 67-iki kiegyezés megalkotói előtt nem lebegehett az, hogy a hadsereggel a Reichs-einbeittel megteremtsek. Ezt a kérdést végre tisztáznunk kell s az a férfi test leg több szölgálatot a két állam védelmi kölcsönösségének, amely az elvi térről a hadsereg kérdésében a gyakorlati térerre megy át. (Taps a bal- és szélsőbaloldalon.)

Magyarországi királyától semmi olyast nem vár, ami osztrák császári méltóságával ellenkezik. Lehetően, hogy az osztrák császárnak ellenkező legyen a felfogása e kérdésben, mint a magyar királynak. (Taps az ellenkezők.)

Polónyi sok kérdést intézett hozzá. Ennek ma nem tehet eleget, csak egy pontra telet. Polónyi téved, ha azt hiszi, hogy a felségjogok tartalmára vonatkozó álláspontja homályos. Szözlő álláspontja e tekintetben világos; a felségjog nem tartalmazhatja a nyelv felett való rendelkezést. (Élénk éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.) Mindig ezt a felfogást vallotta s hangoztatta. Annak részletes kifejtését, hogy mily feltételek mellett támogat egy kormányt, csak akkor fog a itt megtenni a Házban, ha a parlamenti rendes tanácskozás helyreáll. (Élénk helyeslés a közpöven.)

Ugron Gábor: Az 1867-ben megkötött kiegyezés csak Magyarországot által tekintetelt oly rózsás színben: az hitték, hogy a nemzeti fejlődés elől az akadályok el vannak hárítva. De a hazafiak akkor is aggodalommal látták ezt. Az osztrák kiegyezés törvény sem szellemében, sem tartalmában nem egyezik a magyar törvény szövegével; a magyar állam férfiai elmulasztották megakadályozni, hogy ez a csalás meg történjen. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Nem tudja, hogy az osztrák centralisták nem a külföldről kapják-e a bátorítást, hogy bennünket folyton támadjanak, piszkáljanak. Magyarországnak nem lett volna szabad elülni, hogy az uralkodó körül, a hadsereg vezető köreiben a régi abszolút korszak emberei maradjanak meg. Magyarországnak beolvasást növeszteni kellett volna az uralkodó körül. Magyarországból magyar férfiak adnak tápot az osztrák törekvéseknek, mint az most a Windsgrätz-esetből is kitűnik. Magyarországon hatalomra senki sem juthat, aki az osztrák jármón keresztül nem halad. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Ezek azután elálitják Magyarországi jogérzetét, mint Tisza Kálmán alatt történt. Ami Magyarországon jog, annak végrehajtásáért évtizedeken keresztül kell küzdeni, miglen van egy becsépészet osztrák jog, melynek végrehajtásáért a magyar államfelett rögtön támogatják. (Élénk helyeslés és taps a baloldalon.)

Báró Kaas Ivor: Mindig megadjuk magunkat!

Ugron Gábor: Nem szabad elnézünk hogy egy osztrák miniszterelnök egy magyar miniszterelnököt megbuktasson, de viszont azt sem szabad elnézünk hogy törvényben lefektetett jogainknak mikénti intézésbe az osztrák beavatkozók; ahhoz az osztráknak semmi köze, hogy mi miképpen hajtuk végre törvényeinket, milyen feltételekhez kötjük az újonok megajánlását. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Arról van szó, hogy komoly-e az a támadás, mely osztrák részről Magyarországot eilen intézetett. Ha ez komoly, akkor nem elég csak a visszatartás. Csak akkor volna a visszatartásnak súlya, ha annak következménye is lenne. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) De nem lehet, mikor a magyar képviselők nem érdeklődnek az ügy iránt. Csak siránkozunk, panaszkodunk, ha bántanak bennünket Ausztriából, de a sérelem azért megmarad. Most Windsgrätz vágja ismét szemünkbe, hogy csak néptörzs vagyunk. A chlopyi hadparancs tehát ura fel van idéve. A miniszterelnök birmi fogja helyeslést, ha végre megragadja azt a kezét, amely ütött, de amig ezt nem teszi, csak szóbeszédnek tartja azt, amit mondott. (Élénk helyeslés és tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Visontai Soma: A miniszterelnök a Koerber multkori támadását egy előkelő idegen dilettáns nyilatkozatának nevezte. Ugy látszik, hogy tévedett a magyar miniszterelnök, mert ezek a támadások nemcsak a járatlanságot, hanem a tervszerűséget is magukon viselik. Csodálkozik azon, hogy az Ausztria, melynek a magyarság adta meg alkotmányát, ugyanezt az alkotmányt egy öszszirodalom tengerébe akarja sülyeszteni. Az osztrákok a delegációban akarják a magyar királyt megillető felségjogokat tárgyalni. Ő nem oszadkozik ezen, mert a többség maga is a helyett, hogy erőlyesen tiltakozzék ezek ellen a rendszeres támadások ellen, e táma-

Szájpadlás nélküli amerikai műfogak!!

Főelősegessék teszik az inylemez használatát. — A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Egy óra idő alatt tökéletesen lehet vele beszélni és rágni. **10 évi jótállás.** egyedüli specialista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében. **BARNA J.** Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 26. sz.

dásokat elhallgatja s megelégszik a miniszterelnök szóbeli nyilatkozatával. Különbség van a Koerber mostani és a multkorai nyilatkozatai között. Míg a multkor megveregette Magyarországot vállait s elismerie, hogy Ausztriát Magyarország segítette alkotmányozás örömeit fejezte Magyarország tőrekvései fölött, most miniszteri felelősséget emleget és az osztrák császári abszolutisztikus és német centralisztikus tőrekvésekről beszél s ezeket védelmezi Magyarország ellen. A császárnak egyszer lelt volna s újképe az osztrákokra. 1866-ban, a kőnigrrázi csatában s ekkor is az osztrákok iránti bizalmatlanság miatt nem vette igénybe segítségüket. Emlékeztetes Bismarck mondaná: „Helyezze át az osztrák császár birodalmának súlypontját Budára. Ez arra vonatkozott, hogy az Ausztria részéről ábrándozott nagyméret birodalom eszméje kivetetlen. Koerbernek csak egyet mond, hogy vele szemben, aki ennyi tudatlanságot és célnadatos tájékozatlanságot áru el, hogy nem tehet róla s vele szemben csak visszautasítással élhet. (Élénk helyeslés.)

(Napirend.)

Elnök: A vitát félbeszakítja. A következő ülés a delegációk miatt pénteken, esetleg szombaton lesz. (Za.)

Szederkényi Nándor: Igy nem lehet ülést kitűzni, hogy pénteken, esetleg szombaton. Ki kell mondani egy határozott napot, vagy az elnököt kell megbízni a legközelebbi ülés összehívásával. (Helyeslés.)

Báró Kaas Ivor: Szederkényi Nándor felfogása mellett érvel.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Pénteken legyen a legközelebbi ülés. Ha akkor nem lehet ülés, az elnökség majd elhalasztja.

Szederkényi Nándor: Megint precedenst akarunk. Tessék pénteken ülést tartani minden hozzátoldás nélkül.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Ehhez hozzájárul.

Elnök: Kimondja a határozatot, majd a jegyzőkönyvet felolvassak hitelesítés végett.

Báró Kaas Ivor: A jegyzőkönyv hitelesítésének ilyen módja ellen óvatot emel. Különben sem vagyunk határozatképesek.

Elnök: Az eddigi gyakorlat az volt.

Báró Kaas Ivor: Tudomásul veszi, hogy más szándék nem vezette az elnökséget.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Hozzájárul ahhoz, hogy a jegyzőkönyv a következő ülés elején hitelesítessék.

Elnök: Az ülést negyed 4 órakor berekesztii.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 15-ikén új előzetes nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetese ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

BELFÖLD

A Ház elnökei. Perczel Dezső, a képviselőház elnöke ma este Bécsbe utazott. ahonnan szerdán fog visszatérni a fővárosba. Ugyancsak Bécsbe utaznak a képviselőház alelnökei, Jakabffy Imre és báró Feilitzsch Arthur, hogy a felség előtt bemutatkozzanak.

Új főispánok. Mint a Budapesti Tudósító értesül, a Budapesti Közlöny hoinapi száma teszi közzé a legfelsőbb elhatározásokat, melyek szerint 6 császári és apostoli királyi felsége Kolossváry Józsefet, Veszprémmegye alispánját Veszprémmegye, és dr. Kaiser Györgyöt, Szilágyvámegye alispánját Szilágyvámegye főispánjává kinevezték.

Új főispán kap Mosonyvámegye is. Felsőőr Nagy Jenő, a mostani főispán, mint értesülünk, lemondott állásáról, mert közigazgatási bíróvá nevezik ki.

A lugosi tisztviselők határozata. A lugosi állami tisztviselők december 6-án tartott értekezletükön egyhangulag a következő határozatot hozták:

1. Határozott kívánásunk, miszerint az állami tisztviselők javadalmazásáról szóló törvényjavaslat a törvényhatósági, illetve megyei és községi tisztviselők fizetésének rendezéséről eküklönítve és pedig a pénzügyi bizottság által elolagdoit keretek változatlan fenntartásával tárgyalassék.

2. Az 1902. évre az állami tisztviselők javadalmazásának emelésére a költségvetésről szóló törvénybe felvett 3 millió korona ugyszintén az 1903. évi költségvetésbe ugyanezen célra felvett 17 millió korona az állami tisztviselők között a pénzügyi bizottság által már letergályt javaslat szemlében még a folyó 1903. évben pótlékként kitalványoztassék.

3. A fentebb említett törvényjavaslat az 1903. évi indemnyitörvény után azonnali tárgyalás alá vétetvén, törvénynyő emeltessék.

4. Az állami tisztviselők országos egyesületének elnöksége oly irányban szives intézkedéseire törekedik, hogy ezen kérelemnek előterjesztése végett 6 felsége a királyi elő haladéktalanul — az ország többi helyi bizottságai részéről is felkérendő tagokból álló — bizottság menesztessék.

A helyzet.

Budapest, december 14.

A miniszterelnök mai beszéde osztatlan természetűt aratott a képviselőház minden oldalán s egybehangzó volt az az érzés, hogy gróf Tisza István egy nyomnyival sem maradt hátrább az erélyességben osztrák kollégájánál, sőt hogy a szavaiban megnyilatkozó precizióval és biztossággal a kellő módon verte vissza Koerber támadásait. A szabadelvűpárton meg voltak nyugodva, hogy gróf Tisza István nyilatkozata teljesen eloszlatta azt a kelemetlen hatást, melyet Koerber szombati beszéde országsgzerte támasztott, s az ellenzéki férfiak sem titkolták, hogy meg vannak elégedve Tiszával.

— Tiszának — mondták — Koerber csinálja meg a népszerűséget Magyarországon. Ha összeheszelnének, sem tehetne egy osztrák miniszterelnök nagyobb szolgálatot a magyar kormány-elnökeknek, mint így. Még egy Koerber-támadás s Tisza népszerűségének nem lesznek határai.

Hodosy Imre beszédét is rokonszenvesen fogadták a Ház minden oldalán. A két beszéd az általános megnyugtatóan kívül négy elhatározást is eredményezett. A négy elhatározás gazdája: Sziklay Ede, Issekutz Győző, Szentiványi Gyula és Blaskovics Ferenc, akik a beszédek hatása alatt azt határozták el, hogy visszalépnek a szabadelvűpártba, melyet csak néhány rappal ezelőtt hagytak el gróf Apponyi Alberttel együtt. A képviselőház folyosóján legott hire is futott ennek az elhatározásnak és természetesen fokozta a szabadelvűpárt jó hangulatát.

A kedvező benyomások sorát bővítette az a hír is, melyet a *Fremdenblatt* ma esti száma közöl, hogy tudniillik Magyarországnak a katonai nevelésre vonatkozólag megígért reformok utját legrövidebb idő alatt egyengetni fogják már.

Mialatt ezek a dolgok élénk megbeszélés tárgyát képezték a Ház folyosóján, a főrendiház termében alakuló-ülést tartott a magyar delegáció. Már az alakuló-ülésen hallatta szavát Ugron Gábor, amiből egész bizonyosra jövedülték meg, amit egyébként mindenki valószínűnek tartott, hogy a delegációk ezidei ülésein a magyar ellenzék nem fog nagyon csöndesen viselkedni az osztrák delegátus-társaival s Koerberrel szemben.

A legutolsó mozanata a mai nap politikai eseményeinek az Olaszországból érkezett híradás, melyet bécsi tudósítónk közöl velünk s amely arról számol be, hogy az a fölfogás, mintha az Olaszországgal folytatott kereskedelmi szerződési tárgyalás ügye jól állna, legalább is optimisztikus. A régi nehézségek még mindig főnnállanak s annak ellenére, hogy az osztrák-magyar delegátusok, újabb utasításuk értelmében, a borvám dolgában újabb koncessziókat ajánlottak föl, az olasz képviselők mégis kijelentették, hogy az újabb koncessziókkal sem érhetik be. Ugy látszik, hogy a tárgyalásban többnap szünet fog beállani.

A visszalépett disszidensek.

Báró Podmaniczky Frigyes, az országgyűlési szabadelvűpárt elnöke a következő levelet kapta:

Kegyelmes Urunk! Az osztrák támadások megismétlése azon meggyőződést érlelte meg bennünk, hogy a kormányzat által részletkérdéseink előtérbe léphető eltéréseknek el kell homályosulniuk az 1877-es apon álló politikuskor előtt akkor, midőn azon támadások visszaverése, az 1877-es alap hamisítatlan fenntartása, a magyar közjog megvédése nehezül a magyar kormányra. Gróf Tisza István miniszterelnök urnak mai parlamenti beszédéből a magyar közjog komoly, határozott és becsületese védelmét és azt látjuk, hogy a védelem keretében a kormány minden melléktételek kizárásával, az ország jogainak esoribatlan fenntartását tűzte ki feladatául. E védelemben a kormányt támogatni hazafias kötelességünknek tartjuk. Midőn tisztelettel bejelentjük az országos szabadelvűpártba belépésünket, tesszük ezt íőleg azért, hogy kifejezésül adjunk a kormányt megnyilatkozott nemzeti politikája iránti bizalmunknak és annak, hogy bármi nehézség hár az, melyet a magyar kormány a magyar közjog védelmében meg kell küzdenie, a mi együttes támogatásunkra számíthat, és hogy ezen önzetlenül felajánlott támogatásunk által is kormányunkat jóvő hazafias küzdelmében, esékely tehetőségünk mérvése képest, s meg nem alkuvó készséggel, megerősíteni kívánunk.

Fogadja nagyméltóságod hazafias üdvözlésünk kifejezését. Budapest, 1903. december 14. Dr. Issekutz Győző, Sziklay Ede, Blaskovics Ferenc Szentiványi Gyula.

A szabadelvűpártba visszalépett fenti képviselők

gróf Apponyi Alberthez is intéztek levelet, mely így szól:

Kegyelmes urunk! Az osztrák támadások megismétlése azon meggyőződést érlelte meg bennünk, hogy a magyar közjog védelmi harcában a magyar kormány támogatása a magyar politikai élet legfőbb kötelessége, és hogy ezen kötelességet úgy teljesíthetjük kibátóbban, ha magában a kormánypártban mozdítjuk elő azon politikuskor tömörülését, kik a nagyméltóságod önzetlen munkássága, fényes tehetősége és lángolók hazafisága által teremtett politika iskolában — bár hasonlíthatatlanul kisebb tehetőséggel, de becsületes tőrekvésünkben politikailag is megédesve — megtanultuk önzetlenül, legjobb meggyőződésünk szerint szolgálni a haza ügyét. Ezen meggyőződésünk parancsolta nekünk azt, hogy gróf Tisza István miniszterelnök urnak mai napon tartott parlamenti beszédjében megnyilatkozott védelmi harc megvívására az országos szabadelvűpártba belépünk.

Azon elvek védelmére sietünk, melyeknek tenészes voltát nagyméltóságodnak meleg hazafiságától ismertük fel, azon zászló diadalára melynek zászlótartója lehet nagyméltóságoddal szemben álló politikus, de mely zászlóra azon jelige van felírva, mely nagyméltóságodnak egy emberöltőt meghaladó — és csakis a történelem által eléggé méltatott — fényes küzdelmeinek diadalmát jelenti. Midőn az országos szabadelvűpártba belépünk, nem váltunk meg azon magasztos elvektől, melyeket nagyméltóságod politikai iskolájában tettünk magunké, — nem atól a lelkes tiszteletől, melyel nagyméltóságod egyéni és politikai jeles tulajdonságai iránt viseltünk, és azon reménytől, hogy a bekövetkező nehéz időkben — a magyar közjog védelmi harcában — a magyarok istene nagyméltóságod fényes tehetőségeinek és önzetlen hazafiságának méltó helyét kijelölni és a jók egyesülését megteremteni fogja. Fogadja nagyméltóságod kiváló tiszteletünk kifejezését, melyel maradtunk öszinte hazafiai szolgái, Budapest, 1903. évi december 14-én, dr. Issekutz Győző, Sziklay Ede, Szentiványi Gyula, Blaskovics Ferenc.

A vidék állásfoglalása.

Hevesmegye mai közgyűlésén dr. Kállay Zoltán főispán elnökelte alatt tárgyalta a belügyminiszternek az adófeltesítésre vonatkozó megsemmisítő határozatát. Az állandó választmány újabb feliratot javasol, míg Sohner Alajos és Kovács Kálmán a határozat egyszerű tudomásulvételét javasolta. A szavazásnál a papeg és Samassa jószágigazgató vezetése mellett az összes érseki és káptalani tisztek a felirat mellett szavaztak s azok a néppárttal és a függetlenségi párttal szavazván, a megye 90 szóval 40 ellenében az állandó választmány javaslatát fogadta el, miközben a szabadelvűpártiak erősen tüntettek Tisza és a kormány mellett.

Szatmárról táviratozzák: Szatmár-Németi sz. kir. város ma tartott közgyűlésén Csomay Imre és Törzsök Karoly bizottsági tagok azt az indítványt tették, hogy a törvényhatóság utasítsa vissza az önkéntes adófeltesítéseket. A teljes számban megjelent bizottsági tagok közül a két indítványozón kívül csak egyetlenegy szavazat pártolta az indítványt és így a közgyűlés azt elvetette. Az általános tisztosítás következtén, polgármesterré Papp Géza, főjegyzővé Körösmezey Antal választattak meg.

A delegáció alakuló ülése.

Budapest, december 14.

A főrendiház termében ma délelőtt tartotta alakuló ülést a magyar delegáció. Az ülés lefolyásáról a következőkben adunk számot:

A magyar delegáció előtervezésén a kormányt gróf Tisza István miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter képviselte. Gróf Szapary Gyula győngyökedik és így nem jelenhetett meg az előtervezésben. Hasonlóképpen nem jött el Szék Kálmán sem, aki ma este Rátótról egyenesen megy Bécsbe.

Az elnöki székét Bolus Zsigmond mint korelnök foglalta el. A korjegyzőt tiszt betöltésére Okolicsányi Lászlót hivta fel az elnök.

Gróf Tisza István miniszterelnök értesíti a delegáció tagjait, hogy az alakuló ülés kedden, folyó hó 15-ikén délután 3 órakor Bécsben lesz. Ő felsége pedig a magyar delegáció tagjait f. hó 16-ikán déli 12 órakor fogja fogadni. A delegáció jelenlegi ülésének egyedüli tárgya egy közösgügyi indemnitás tárgyalása lesz. Ezenkívül a közös külügyminiszter még ezen delegáció elő egy expozé kíván terjeszteni az általános külpolitikai helyzetről, amely expozé most a külügyi albizottságot fogja foglalkoztatni. A többi előterjesztések tárgyalása csak a január hóban újra egybeülő delegáció feladata lesz.

Ugron Gábor: Kérdést intéz az iránt, hogy a külügyi expozé a miniszterelnök által jelzett indemnitás előtt tárgyalni a delegáció vagy utóbb. Kijelenti, hogy a közös hadügyminiszterrel is általános jelentés betérjesztését fogja követelni, mielőtt a hadügyi költségvetés tárgyalásába bocsátkoznák. Indítványozza, hogy a magyar delegáció ne tartson addig teljes ülést, amíg az osztrák delegáció meg nem tartotta a maga teljes ülést. In-

dítványát azzal okolja meg, hogy az osztrák delegációban kétségtelenül ismét megtámadják a magyar közjogi álláspontot. Már pedig, ha a magyar delegáció teljes ülése már előbb vagy egyidejűleg történik meg, nem lesz rá alkalom, hogy az esetleges támadásokra magyar részről reflexiókjanak. Együttal előre is óvat jelent be az ellen, hogy az albizottságokban a miniszterek vagy szakelődök németül beszéljenek. A magyar delegáció nyelve a magyar és más nyelven ott tárgyalni sérelmes.

Gróf Tisza István: Arra kéri Ugront, hogy a delegáció tárgyalási nyelvére vonatkozó felszólalását ismétlje meg magában a delegációban. Ami a teljes ülése tartásának szükségét illeti, arra nézve azt jegyzi meg, hogy a magyar delegáció csak egyetlen plenáris ülést tart ugyan, de azért marad alkalom arra is, hogy esetleges támadásra reflektálhasson a magyar delegáció. Az egyeztető bizottság ülése lehet erre alkalom. Rendszerint formális ülése szokott csak lenni, de van mód rá, hogy ott érdemleges felszólalás is történjék. Arra nézve vajjon a külügyi expozé meg fogja-e előzni az indeminatív tárgyalását, nem nyilatkozhatik, mert erről tájékozva nincs. A hadügyi-miniszterrel követelt jelentés sürgetésének szintén a bizottság tárgyalásai közben lesz helye.

Gróf Apponyi Albert: Előadta, hogy tekintettel arra, hogy ő és elvaratái a delegációba történt megválasztása óta kiléptek a szabadelvűpártból, ebből levonná a konzekvenciát a delegációbeli tagságára nézve is, ha a szabadelvűpárt által fel nem kértett volna, hogy tagsági helyét tartsa meg. (Helyes és)

Elnézést kér, hogy magántermészetű okokból a delegáció üléseinek első két napján, tehát az ő felségénél való fogadásnál sem lehet jelen, csupán a csüörtőki ülésen. Együttal kéri a delegáció tagjait, hogy ezuttal ne a külügyi, hanem a hadügyi albizottságba válasszák be. (Helyeslés)

Műnch Aurél: Megteszi javaslatát a jelölésekre vonatkozólag. A megjelöltek gróf Szapáry Gyulát elnöknek és Széll Kálmánt alelnöknek jelölik.

Jegyzők lesznek: Kristóffy József, Műnch Aurél és báró Rudnyánszky József. Háznapy: báró Wodiáner Albert.

A bizottságok tagjait így jelölték ki: **Költészetési albizottság:** báró Wodiáner Albert, Szerb György és báró Rudnyánszky József.

Naplóváltó-albizottság: Werner Gyula, Gáll József, Kubinyi Géza, Kussevics Szvetozár, gróf Teleki Sándor.

Külügyi albizottság: gróf Andrássy Gyula, gróf Andrássy Tivadar, gróf Apponyi Lajos, Beksics Gusztáv, Brankovics György patrárka, Dedovics György, Falk Miksa, Gáll József, gróf Hadik-Barkóczy Endre, Hodossy Imre, gróf Khuen-Héderványi Károly, Klobusiczky János, Kristóffy József, Werner Gyula, Papp Géza, Rakovszky István Samassa József, Josipovich Géza, Szemere Miklós, Laszkáry Gyula, gróf Zichy János gróf Széchenyi Manó, Láng Lajos, Ugron Gábor, Okolicsányi László.

Pénzügyi albizottság: Báró Bohus Zsigmond, Dókus Ernő, Vörös László, báró Harkányi Frigyes, Francois Henrik, Szerb György, gróf Wilczek Frigyes, báró Wodiáner Albert.

Hadügyi albizottság: Bolgár Ferenc gróf Czirák Antal, Daniel Gábor, Ernusz Kelemen, Esterházy Miklós herceg, Tomasich Miklós, Laszkáry Gyula, Hegedüs Sándor, gróf Keglevich István, Lukács Antal, Miklós Ödön. Műnch Aurél, Okolicsányi László, Rakovszky István, Darányi Ignác, gróf Szapáry Gyula, Szentiványi Árpád, Szerb György, gróf Széchenyi Imre, Ugron Gábor, gróf Zichy János, Jakabffy Imre.

Tengerészeti albizottság: Bolgár Ferenc báró Dániel Ernő, Kubinyi Géza, Kussevics Szvetozár, Okolicsányi László, gróf Pallavicini Ed. Rosenberg Gyula, gróf Teleki Sándor, gróf Zichy Ágost, Firczak Gyula, Wlassics Gyula, Vörös László.

Gróf Tisza István miniszterelnök ma este a delegáció ülésezésének tartamára Bécsbe utazik. Nyíry Sándor honvédelmi miniszter tegnap reggel óta már Bécsben van. Lukács László pénzügyminiszter a delegáció mostani ülésezése alkalmából egyelőre sem utazik Bécsbe.

Bécs, december 14.

A *Fremdenblatt* szerint a delegációknak előterjesztendő hadügyi költségvetés csak mintegy 100.000 koronával lesz magasabb a múltéviéül és 15 millió koronás rendkívüli tétele tartalmaz új ágyúért. Az új kétéves szolgálati időre alapítani szándékolt véderő-törvényjavaslata vonatkozó tervek el kellett jönni, mert a hadügyi kormányt a csapatok magyar részeiben még az 1903-ik évi újoncokat sem soroztatta és nem látszik oppor-tunusnak 1904-re többet kívánni a normális újonclétszámmal.

Az osztrák delegáció.

Bécs, december 14.

A *Reichsrathscorrespondenz* jelenti: Az osztrák delegáció megnyitó-ülése kedden, e hó 15-én délelőtt 11 órakor lesz.

Az urakházának tagjai ma délelőtt tanácskozássra gyűltek össze, amelyben odanyilatkoztak, hogy báró Gautsch volt miniszterelnököt választják meg az osztrák delegáció elnökévé.

KÜLFÖLD

A szerb király levele a cárhoz. A szerb lapok — miért, miért nem — most közlik azt a levelet, melyet Péter király Belgrádba való megérkezése után intézett a cárhoz. A levél így hangzik:

Felséges uram! Engedje meg felséged, hogy most mikor gyermekeim Oroszországot elhagyni ké-szülnek, hálás köszönetemet fejezzem ki felségednek irányomban annyiszor tanusított jóságáért. Gyermekeim felséged kegyességéből Pétervárot kezdtek nevelésüket, amelyet új hazájukban folytatni fognak. Nem ismerek életemben egyetlen nehéz pillanatot sem, amelyben felséged vagy atyja nem támogatott vagy segített volna. Új kötelességeimet könnyebben fogom teljesíteni, ha felséged megtartja irányomban eddigi szimpátiáját, és ebben látánm együttal népem boldogulásának legerősebb garanciáját. Arra kérem Istent, hogy felséged áldja meg és hogy engem csak addig engedjen élni, amíg felségednek bebizonyíthatom, hogy hálám örökké fog tartani.

A Dreyfus-ügy. Ha igaz a *Soirnak* jelentése, akkor *Dreyfus* az újabb revízió után (ha ártatlanságát kimondják, ami szinte bizonyos) egy tüzérezred szakaszparancsnokává fogják kinevezni és valamelyik délafrikai városba fogják át-helyezni. Dreyfus hajlandó volna belépni a tényleges szolgálatba.

A szerb összeesküvők. Ugy látszik, az összeesküvők táborában szakadás állt be. *Atanaszovic* és *Masin* a békés kiegyenlítést ajánlják, míg mások energikus eljárást követelnek az összeesküvők ellenesei ellen. Masin ezredes minden héten teaeszt ad, amelyre mind a két párt biveit meg szokta hívni. A radikális képviselők reménylik, hogy sikerülni fog a békét helyreállítani.

A keletázsiai helyzet. A japán kormány végre megkapta Oroszország választát az október 30-iki japán jegyzékre. Nem tudni, hogy mit tartalmaz, de valószínűleg békülékeny a hangja. Oroszország a múlt héten Japánban tizenöt ezer tonna szentet vásárolt Port-Artur számára s abból, hogy Japán nem gördített nehézségeket a szén elszállítása elé, azt következtetik, hogy Japán nem gondol a háborúra.

Lo d.n., december 14.

Hojashi japán követ közölte a Reuter-ügynökséggel, hogy misem közölnhet Oroszországnak Japán előterjesztésére tett válaszára vonatkozólag, mert a tárgyalások még nem nyertek befejezést. A követ hozzátette, hogy nincs oka régibb nézetet megváltoztatni, mert végre is létre fog jönni a Japán és Oroszország között fennlógó kérdések békés megoldása.

HIREK

Budapest, december 14.

— **Személyi hírek.** *Mária Luja* bádeni hercegnő és *Lajos Vilmos* kumberlandi herceg ma délután Gaundenbe érkeztek. — *Csavossy Béla*, a képviselőház ház-nagya, ma délután Bécsbe utazott. — Gróf *Károly* Sándor hosszabb idő óta oly súlyos beteg volt, hogy komoly aggodalomra szolgáltatott okot ma már azonban minden végső éven túl van.

— **Fejedelmi hávasság.** *Gmundenből* jelentik, hogy a mecklenburg-schwerini nagyherceg legközelebb jeyet vált *Alexandra* kumberlandi hercegnővel.

— **Miniszteri eltemérés.** *Berzeviczy* Albert vál-lás és közoktatásiügyi miniszter, *Ludner* Károly köz-ségi elemi iskolai igazgatónak abból az aka omból, hogy most érie el érdemekben gazdag szolgálatának negyvenedik évfordulóját, a budapesti királyi tan-el-ügyelőség utján a le teljesebb elismerését jejezte ki.

— **Loubet Olaszországban.** Rómából jelentik: *Loubet* elnök olaszországi utazásának programját már végleg megállapították. E szerint *Loubet* április havában a husvetti parlamenti szünet alatt utazik *Dellacassé* külügyminiszter kíséretében Olaszországba és meletközben valószínűleg Torinóban és Firenzében is ki fog szállani. *Loubet* Rómában három napig fog tartózkodni és onnan *Viktor Emánuel* király kíséretében Nápolyba megy, ahol nagy flottaszemle lesz a

tiszteletére. Visszautazása alkalmával *Loubet* meglátogatja *Genua* városát is.

— **Klotild főhercegisasszony meghalt.** *József* főhercegnek ujra gyászva van. Ez a hatalmas, szép szál katona ujra megroskad a csapás alatt, ami éppen olyan váratlanul érte, mint amilyen váratlan volt néhány évvel ezelőtt kisebbik fiának, *Lászlónak* elhunyt. Legkisebb leánya, *Klotild Mária Rajneria* hunyt el az éjjel félkető-kor Alcsuthon. A főhercegisasszony általában nem volt egészséges, de arról fogalma se volt senkinek, hogy halála ilyen egyszerre következik be. A tüdeje volt megtámadva s annak, hogy az apja fiueme gyönyörű kertjélt berendezte s hogy olyan melegen érdeklődött *Cirkvenica* iránt, nagy részben a főhercegnő betegeskedése volt az oka. Sokat is tartózkodott Déien. Baja néhány hét előtt erős köhögési rohamokban jelentkezett. Orvosai ágyba tették s azóta föl se kelt. Allapota egyformán súlyos volt, de katasztrófától az orvosok se tartottak. Ennek tulajdonítható az, hogy ápolására csak a két nővére, az orleánsi hercegnő és Erzsébet *Henrietta* főhercegnő maradt Alcsuthon. *József* főherceg és *Klotild* főhercegnő *Fiumében* voltak s a most már szintén a családhoz tartozó *Fülöp* orleánsi herceg földkörüli uton valahol. *József* Ágost főhercegnék pedig Budán. Tegnap a köhögési rohamok még kínosabbak lettek s a tizenkilencéves szép beteg leány éjjel hirtelen elhunyt.

Az elhunyt főhercegisasszony 1834. május 9-én született *Fiumében* s a kereszttségben *Klotild*, *Mária*, *Fioména*, *Raineria* és *Amália* nevet nyert. A nyilvánosság előtt még igen keveset szerepelt, de a tóváros közönsége láthatta gyakran, amint jótékony muat-ságokon, vagy nyilvános ünnepeken édesanyja s nálánál egy évvel idősebb nővére társaságában megjelent. Magas, soke leány volt, barátságos értelmes tekintetű, de arca mindig szimtelen volt és bánatos.

A főhercegnő e hó 1-én meghűt s köhögni kezdett, környezete kezdetben nem gondolt a meghülés veszedemes voltára, csak akkor kezdtek aggódni amikor a fiatal főhercegnőt magas láz kezdte gyötörni. A magas láz és egyéb tünetek hurutos tüdőgyulladásra engedtek következtetni és dr. *Seizeczky*, *József* főhercegi uradalmi orvosának ajánlára dr. *Kéty* udvari tanácsos, egyetemi tanár hívták a főhercegnő beteg-ágyához. Dr. *Kéty* e hó 10-ikén volt Alcsuthon megvizsgálta a főhercegnőt s állapotát főötte veszélyes-nek látta mert a gyenge szervezete s hirtelen növevű fiatal főhercegnőt a folytonos magas láz nagyon megviselte. Dr. *Kéty* tanácsára a főhercegnő környezete felvilágosította a főhercegi családót *Klotild* *Mária* főhercegnő állapotának súlyos voltáról s táviratban éresítették *József* főherceget is. Péntekre már a hurutos tüdőgyuladashoz mellhártya-lób is járult s vasárnap ujra dr. *Kétyt* hívat-ták, aki már ekkor kénytelen volt konstatálni, hogy a főhercegnő állapota *válságra* fordult.

A hurutos tüdőgyuladás veszedelme olyan szervezetenél, mint aminő a főhercegnő volt, abban nyilvánult, hogy a szervezet ellentálló képességét felelte csökkenette, s a folyton emelkedő láz napról-napra emésztette a beteg erjét, úgy, hogy amikor már a mellhártyalóból jelei is mutatkoztak a főhercegnőn, az orvosi konzilium azt a szomorú valóságot volt kénytelen konstatálni, hogy a főhercegnő *menhetetlenül* elveszett. Ennek következtében azonnal táviratot intéztek *Fiuméba* *József* főhercegre, aki ottan tartózkodott nevével *Klotild* főhercegisasszonynyal. A táviratot *József* főherceg *Fiumében* délután 1/5 órakor kapta meg és minajárt vasúra ült a főhercegnővel. Ma reggel érkeztek meg *Kelenföldre*, ahol már várta őket *József* Ágost főherceg, *Unterauer* *József* és *Lubits* *Adolf* udvari tanácsos kíséretében. *József* főherceg már akkor tudta a főhercegnő halálát. Budai palotájába hoztak reggel 6 órakor a sürgőnyt, amely jelentette, hogy *Klotild* főhercegnő éjjel után 1 óra 18 perckor meghalt. A mélyen sujtott főhercegi család aztán még *Kelenföldön* átszállva tovább utazott *Alcsuthra*. A főhercegi udvar *Lskü-ut* 6. szám alatt levő hivatalába tegnap 8 órakor jött az első sürgöny. A főhercegnő temetésére vonatkozó intézkedéseket ma este állapítják meg.

A halottat ideiglenesen *Alcsuthon* helyezték ravatalra, de valószínűleg már holnap *Budapestre* hozzák s a *Szent István-kápolnában* teszik ravatalra s innen temetik el a kápolna alatt levő családí sírboltba *László* főherceg mellé. Az elhunyt főhercegnő ötödik gyermeke volt *József* főhercegnek és *Klotild* főhercegnőnek, a legfiatalabb. — Egy bécsi telegramm jelenti, hogy *Rajner* főherceg tiszteletére, hatvanesztendő katonai szolgálata alkalmából, holnap este nagy diszebédet terveztek a *Hofburgban*. A diszebédre kétszázötven meghívott küldtek szét s ez a legnagyobb diszebéd lett volna, amelyet a *Hofburgban* valaha tartottak. A királyi családban történt gyászeset miatt azonban most a diszebédet elhalasztották.

— **Rajner főherceg jubileuma.** Ő felsége a kedveskedő kérésre intézte Rajner főherceget, aki most ültette be katonai szolgálatának hatvanadik évét.

Kedves rokon, Rajner főherceg tábornagya ur! Megelégedettségemmel és büszkeséggel üheli meg kedvesség 60 éves tényleges szolgálati ideje ünnepe és ünnepléséről fáradhatatlan, a legszebb eredményekről kószorozott munka tudatába fogadhatja mindazon őszinte szerencsekívánásokat, amelyek szívből kívánnak ez ünnepség alkalmából kedveskedni. Kedvességét császári királyi honvédségemnek mindig kipróbált hű tanácsadója volt, céltudatosan alkotó főparancsok, házának sokoldalú és eredményteljes tevékenysége minden ágában magas kötelesség tudástól áthatott hercege. Odaadó, őnzetlen tevékenysége mindenkor biztosította mindazon ketterős támogatását, kik öre voltak utalva, ugy, hogy kedvességét mindig teljes sikernek örvendhetett. Amidőn őt szívélyesen üdvözölöm és köszönettel emlékezem meg számos érdeméről, ma az 10 éves szolgálati jubileuma alkalmából kifejezett kívánságomat ismétlem, hogy kedvességét még számos éven át tühetetlen erővel akosszon és tevékenysége továbbra is találja meg legszebb jutalmát. Bécs, 1903. december 14. *Ferenc József* s. k.

Ő felsége ma délelőt magánkiballgatásán fogadta Rajner főherceget, aki köszönetet mondott az uralkodónak. Már tegnap délután az uralkodóbáz számos tagja üdvözölte a főherceget. Ma délelőt megjelent *Frigyes főherceg* Rajner főherceg palotájában a jubláns főherceg üdvözölésére aki azonban távol volt. Az audienciáról visszatérve, Rajner főherceg fogadta a főparancsnoksága alatt álló osztrák landwehr hadosztályok küldöttségét, mely *Welsersheimb* osztrák honvédelmi miniszter vezetése alatt tisztelet. A küldöttséghez csatákozott gróf *Ueküll* hadtestparancsnok. *Welsersheimb* üdvözölésére a főherceg meleg szavakban válaszolt. Ezután a magy. kir. honvédség *Nyíri* honvédelmi miniszterrel vezetett küldöttsége tiszteletgett, tolmácsolva a főhercegnek a magy. kir. honvédség üdvözölő kívánságait. *József* főherceg a magy. kir. honvédség főparancsnoka táviratilag üdvözölte Rajner főherceget. Többek között a főherceg nevét viselő 59. gyalogezred küldöttsége is tiszteletgett.

— **Vilmos császár állapota.** Vilmos császár — mint Bertinből táviratozzák — ma délelőt kihallgatáson fogadta az új birodalomgyűlés elnökségének háromtagú küldöttségét és háromnegyed óráig társalgott az urakkal. A birodalomgyűlés mai ülésén *Ballestrem* elnök beszámolt a császárnál történt fogadtatásról. Kiemelte, hogy ő kifejezte a német népnek a császár megbetegedése felett való aggodalmát és örömet, hogy a császár állapota ismét jóra fordult. A császár ezt legkegyesebben fogadta és háromnegyed óra hosszat beszélt betegségéről, felgyógyulásáról, valamint más érdekes és tanulságos dolgokról. A császár ismét visszanyerte régi üdőségét. (Általános helyeslés.) hangja ismét tiszta és teljes, csak elfogultsággal mondható hangja talán fátyolozottnak. Az uralkodó jókedvű volt és kegyesen társalgott az elnökség tagjaival. Ezután az elnökséget a császárné fogadta. (Ujult tetszés.) A költségvetés folytatásáról tárgyalása közben *Bebel* szóval fel.

Egy későbbi távirat szerint az elnökség fogadtatásakor Vilmos császár hangsúlyozta annak szükségességét, hogy Németország résztvegyen a tengerentúli politikában. Ezenkívül megemlékezett a császár *Kiaucsu* jelentőségéről és a német gyarmatok gyapottermeléséről. Kijelentette a császár, hogy a dél-afrikai gyarmatok életfeltételei a vasutak kitépítése, majd megemlékezett a szpiritusz jelentőségéről üzemi célokra. A császár élénken és oly hangon beszélt, melyen változást nem lehet észlelni.

— **Sándor király istállója.** Mint *Belgrádból* táviratozzák, ma árverezték ott el *Sándor* király istállóját. A lovak számalmas állapotban vannak, annyira lesóványodtak; meglátszik rajtuk, hogy senkisémet viselle gondjukat. Természetes, hogy a lócsiszárok nagyon sokallták a kiképzési árakat. Mindössze tizenöt ló talált vevőre, a három legjobb állat 3850 frankon kelt el. Budapestről öt lókereskedő is az árverésen, voltak azonban kivételes, temesvári s vereszi lócsiszárok.

— **Elmaradt kihallgatás.** A miniszterelnök ugyanis mint belügyminiszter az e hó 17-ikére kitűzött kihallgatást nem tartja meg, azonban a jövő heti kihallgatást csütörtök helyett kedden fogja tartani.

— **A Budapesti Kereskedelmi Testület Hátli** Tivadar elnökelete alatt tartott mai igazgatósági ülésén tárgyalta *Szuppán* Vilmos kereskedelmi akadémiai igazgató előterjesztését a kereskedelmi szakoktatás reorganizációjáról. Az igazgatóság elhatározta, hogy az előterjesztés értelmében ad véleményt az igazgatósági tanácsnak. Elhatározta az igazgatóság az is hogy az országos ipartanács tagján *Neuschloss* Marcellt ajánlják a kereskedelmi miniszternek. Majd megállapították a jövő évi költségvetést, melyben emberbaráti intézményekre és elszegényedett tagok segélyezésére 5500 koronát szántak.

— **Vesszedelmes ház.** Ma délután *Lindenbaum* Mór Károly-körút 3. szám alatt lévő házában (Huszár-ház) három üzletnek a boltzata megprepedt. A kerületi előjáróság a házból három lakót kiköltöztetett.

— **Tolsztoj oszmadiasága.** Tolsztoj működésében és jelentőségében nagyon is másodrendű fontosságú dolog az, hogy a hatalmas regényíró egyszerűen eszmáit is fabrikál. Anynyira másodrendű ez a eszmadiaság, hogy míg a gróf kiterjedt szép családja esküszik ennek a darócok patriárkának minden igazságára, a eszmadia mesterségben nem vesz részt. S Tolsztoj híveinek légioja szintén előnyt ad az angol posztónak a condra fölött s tisztában van azzal, hogy a eszmadia-mesterség nem okvetlenül szükséges ahhoz, hogy az ember ezt a mély gondolkozott elkísérni tudja az utai. S nem is vagyunk túlságosan önzök, ha azt szeretnők, hogy minden dilettánszámra elkészített rossz eszma helyett egy mesteri novellát kaptunk volna a mestertől. Vagy még egy könyvet, aminek az az értéke, ami a Háború és béke vagy a Karenin Anna című regényé. Egy egész hadsereg bakancs-szállítása se pótolná a jelenkört ennek a két könyvnek csak egy-egy fejezetéért se — s még azt is merészkedünk mondani, hogy Tolsztoj hatalmas szelleme érvényesülésének útjában áll a parasztoskodás és a eszmadiaskodás excentricitása. Nyilvánvaló, hogy kevésbé hiszek olyan embernek, aki a vagyoni viszonyai, társadalmi kötelességei és a maga tanárnak követeléseivel ellentétbe helyezkedik, mint akiben nem tudok fölfedezni efflele különcösdést. Azonban hát egyről van szó az igazi nagyok közül, akinek a nagyságán nem iszen rontanak a detailok egyenymely különösségei. Tolsztoj óriás a eszmadiasággal is, azonban az, aki fontosnak találja benne a eszmadiaságot, az olyan messze áll Tolsztojtól, mint a többi eszmadia. Egy ilyen furcsa alakzatról beszél a E. U. mai száma. A Magyar Államvasutak igazgatóságának hivatalnok karában volt egy B. Géza nevezett fiatal ember. Doctor juris s szerény, kedves modoru nem állott arányban a képzettségével. Budapesti mód szerint tudnillik. Szerették a társaságokban is és szívesen hallgatták, ha társadalmi kérdésekről beszélt. Mély gondolkozásu embernek látszott, de ifju frissességgel okoskodott. Kissé naivan, mint ahogy ez illik az olyan fiatal emberhez, aki lelkesedni, hevülni tud. Különösen Tolsztojról beszélt rendkívüli odaadással s maga is igyekezett hozzáalkalmazkodni a nagy orosz — külsőségeihez. Nagyon igénytelenül élt, ami különben nem is kerülhetett nagy megerőltetésére, mert díjnok volt mindössze — s tette a barátait is erre az életmódra. E közben történt, hogy neszt vette annak, hogy fogalmazóvá fogják kinevezni. Ettől megremült. Hová lesz akkor a szegénység? Folyamodást intézett tehát az igazgatósághoz, hogy hagyják meg őt a mostani egészen szerény helyzetében. Nem akar hivalt. Az igazgatóságnál jót mosolyogtak a kérelmen — s kineveztek fogalmazóvá. A fiatal ember megköszönte a tiszteséget — s lemondott a diurnasiáról és hogy közelebb legyen Tolsztojhoz — beállott egy békés-csabay suszterhez inasnak. Nem tréfa, ezt eslekedte meg. S a csabay suszterműhelyben fogja megtanulni a szegény gyöngelmű fiatal ember, hogy egy szerény hivatalnok állásban sokkal közelebb van az ember a gondolkozó Tolsztojhoz, mint a suszterműhelyben.

— **Alapítvány a Petőfi-Társaság részére.** Nagylelkű alapítványban részesítette *Szentessy* Gyula jeles költőnk a Petőfi-Társaságot. Tudatta *Szana* Tamással, a társaság titkárával hogy 20.000 koronányi összeg tőkésített kamatát, évi 600 korona évjáradékot biztosít a Petőfi-Társaságnak. Az alapítványt *Bartók* Lajos emlékére létesíti s az összegből évente két 200—200 koronás pályázatot tűzhet ki a társaság. Az első 200 koronát hazafias költeményre, a másodikat prózai elbeszélésre tűzik ki minden esztendőben. A harmadik 200 koronát fiatal, szegény, tehetséges, vagy elaggott vagyontalan költők istápolására van szánva, még pedig akképp, hogyha egy-két évig ilyen nem akadna, az összeg kamatoztatandó. Minden harmadik évben nyomban kisebb költői elbeszélésre tűzhető ki pályadíj.

— **Wittinger János emlékezete.** A Práter-utcai polgári leányiskola és kereskede mi kurzus tegnap délután ünnepelte egy évvel ezelőt elhunyt igazgatójának, *Wittinger* Jánosnak emlékezését. A tanterület nevében még délelőt kószort tettek az elhunyt sírjára, délután pedig az iskola mostani és volt növendékei, valamint az elhunyt igazgató nagyszámú tiszteit jelenlétében leleplezték *Wittinger* János arcképét, amelyet *Premszál* Sándor festőművész ajándékozott az iskolának. Az emlékinnepen jelen volt dr. *Bárczy* István fővárosi iskolaiügyi tanácsos is. A növendékek éneke után dr. *Lengyel* Alajos az iskola élelő színterét való igazgatója, tartalmas és leüdületes megnyitó beszédében fejtegette az elhunyt érdemét, miközben a néhai derék igazgató képerőt lehelte a lepel. Majd *Knesch* Gizella székesfővárosi polgári iskolai tanítónő érzéssel és nagy szeretettel mondotta el az elhunyt élete történetét, fölelevenítve az elhunytira vonatkozó sok kedves és jellemző apróságot is. Ezután *Olasz* Jolán leánykereskedelmi iskolai növendék szavata el *Minka* Bélának, az elhunyt pedagógusról írt szép költeményét. Végül a növendékesereg *Vajdaly* Béla énektársa vezetésével

énekelte el az imádságot *Bánk* bából. A lélekemelő ünnep után az iskola végzett tanulók szövetkezete tartott alakuló gyűlést. Az iskola tanárai és volt növendékei az elhunyt igazgató nevére ösztöndíjalapot gyűjtöttek.

— **Sub auspiciis regis.** *Kolozsvárról* táviratozzák: Ma délelőt avatták fel ünnepesen sub auspiciis regis dr. *Kiss* Gézá jogtudományi doktort. Az ünnepepen nagy, diszes közönség és az ifjuság nagy számmal jelent meg. A közönség körében láthatók voltak gróf *Béla* főispán, *Szuca* polgármester, *Bíró* Béla pápai preláus, *Feren* József és *Bartók* püspökök, *Fekete* Gyula tábla elnök. *Rieber* tábornok és számos más méltóság. Miután az egyetemi tanács *Apáthy* rektor vezetésével a terebbe vonult, *Pisztory* jogikari dékán megtette a szokásos jelentést és küldöttség ment *Zsilinszky* Mihály államtitkárrt, a király helyettesítőjeit. *Zsilinszky* megjelenésekor a közönség felállással üdvözölte és éljenzéssel fogadta. *Apáthy* rektor meleg szavakkal üdvözölte az államtitkárt, mint a király képviselőjét.

Mindig telemelő érzet a magyarra nézve. — így szolt a rektor, ha királyának szemébe hozzá leereszkedik. Uralkodónknak jelképi személyét üdvözöljük és előtűt az a jóeső meggyőződés hogy méltóságod királyunknak atyai szívet is elhozza hozzánk. Midőn most méltóságod elfoglalja diszes helyét e terebben, úgy érezzük, hogy nemcsak az uralkodó hatalmának tenye sugárzik reánk, de a nemzetével együtt érző magyar király szívének melege is szerteár. Királyunk személye tekintsen le reánk azzal az érzélemmel, aminővel mi hozzá emeljük szemünket. (Hosszas éljenzés.) Engedje meg méltóságod hogy a doktor avatás ő felségének legmagasabb pártfogásával megkezdődjék.

Ezután lefolyt a felavatás szertartása. *Kiss* Géza a rendkívül nagyképzetségű jelölt ki fiatalága dacára már eddig is kiváló szakszerű értekezésekkel gazdagította a jogi irodalmat, tetszés mellett olvasott fel részleteket a haszonbérékről szolt értekezéséből. Ezután *Zsilinszky* államtitkár nagy hatást keltett beszéd kíséretében adta át a felavatásnak a királyi gyűrűt.

Reményét fejezte ki, hogy a kitüntetett ifju a hazai jogtudományban a közélet terén is hű és méltó képviselője lesz. Hiszen a közélet küzdő terén alig van magasztosabb feladat, mint a jogot és igazságot, törvényt és alkotmányt tisztelni, erősíteni és ha kell, megvédelmezni. Hazánk viszontagságjeljes történetében azt látuk, hogy a nemzet kegyelre azon álfanfériak homlokára fűzte elismerésének és szeretetének legjobb babérokoszorút, akik vesztül idején a magyar nemzetnek jogait és igazait erős meggyőződéssel egész a vértanúság aidozatáig védelmezték; akik nem elégedtek meg az üres szolamok tetszős tarka virágai-val, hanem üfelfel dozó cselekedetekkel bizonyították be a jog és igazság eszméi iránti tiszteletüket. Mert nincs nagyobb hatalom, nincs nagyobb bölcsesség, nincs szentebb kötelesség, mint a jog és igazság tisztelete. Azon alapul az állami és társadalmi közélet békéje és a népek és nemzetek igazi tekintélye.

Az államtitkár ezután még hosszasan beszélt és azzal az óhajjal nyújtotta át a gyűrűt, hogy az legyen az ifju további haladásában is a kötelességéret állandó ébresztője és erősítője.

Erre az ünnepély *Apáthy* rektor zárószavával véget ért. Délután az egyetemi ifjuság banketet rendezett a felavatott tiszteletére. Az első pohárköszöntőt nagy hatással *Zsilinszky* államtitkár mondotta a királyra, majd *Apáthy* rektor a felavatóra és *Pisztory* Mór dékán az államtitkára mondott köszöntőt. Dr. *Kiss* Géza a tanári karra, *Kiss* Mór egyetemi tanár, a felavatott atyja, a közoktatási miniszterre mondott pohárköszöntőt stb. Az ebéd lelkes hangulatban folyt le és diszes közönsége a következő táviratot intézte a közoktatásügyi miniszterhez: A kolozsvári tudományegyetemen mai napon királyi védőség alatt végbement doktori felavatóünnep színdebütéjének közönsége őszintén ünnepli és határtalan lelkesedéssel üdvözli nagyméltóságodat, mint a hazai közoktatásügy nagyérdemű vezetőjét.

— **Adomány a tüdőbetegek szanatóriuma javára.** *Rudnay* Béla főkapitány a nála jótékonsági adományra letett 300 koronát a Budapesti Szegényorsu Tüdőbetegek Szanatórium-Egyesületnek adományozta azzal a megokolással, hogy ez az összeg olyan szükölködő be ezek segélyezésére fordíttassék, akik az Erzsébet királyné-szanatóriumba való felvitelre szorulnak.

— **Oszkár svéd király és Björnson.** A nagy norvég író, *Björnson*, évek óta feszült viszonyban volt Oszkár svéd királlyal. *Björnson* tünnetően kerülte a találkázást *Oszkár* királlyal és társaságban is mindig elítelő hangon beszélt az uralkodóról, akit ez nagyon bántott, de soha ellene ki nem lakott. *Björnson* azért haragudott királyára, mert az rokonszenvezett azzal a sovinszta svéd párttal, amely Norvégia provincia gyanánt szerette volna kezelni. Mint *Stockholmból* jelentik, *Björnson* most már beismeri, hogy tévedett, mikor uralkodójának norvégellenes intenciókat tulajdonított és tegnap az irodalmi Nobel-díj átvétele után látogatást tett Oszkár királlyal. A látogatás eredménye teljes kibékülés. Egyébként *Björnson* *Stockholm* ban jelenél, *Ibsen* Signor norvég miniszternél és *Ibsen* Henrik fiánál száll meg.

— **Spencer holttestének elhamvasztása.** Londonból táviratozzák: Spencer Herbert holttestét ma a Goldersgreen-parkban lévő krematóriumban elhamvasztották. A gyásznapra a tudomány és irodalom számos kiváló képviselője volt jelen. Courtney emlékszedet mondott. Azt mondják, hogy a nagy bölcselő hamvait magában foglaló urnát a westminsteri apátságba fogják elhelyezni.

— **A szenátorium kiállításáról.** A Sándor-utcai régi országháza virágoktól ékes sátrai körül nap nap után nagy a nyüzsgés. Vasárnap kétezerrel több látogató vonult el a szép asszonyok sátrai előtt, akik fardhatatlanul árusítják a sok házi-ipari készítményt a játékok cél érdekében. Pompsán ért az üzlethez a sok árusítónő s lehetetlenség, hogy valaki valami hasznos vagy csinos tárgyat ne vinne haza a régi parlamentből. Vasárnap különösen jól ment a pipacsos-sátor, amelyben Márkus Emilia és leánya, Pulszky Tessa árult. Nagy sikert ért el többek között Szokolay Kornél, aki szintén nagy ügyeséget fejt ki a kaluárkodásban. Holnap délután Nyíry Sándor honvédelmi miniszter rendelkezése a honvédenek hangversenyez a kiállításon. Elárusítani pedig a következő hölgyek fognak: Kunossy Frigyesné, Kubesch Vilma, özv. Tabermann Gusztávné, Hecht Riza, káró Pászthy Imréné, dr. Forgách Jánosné, Zelán Béli, Hoffbauer nővérek. Vadnay Margit és leánya, Goumon Gabriella báróné, Kiss Józsefné és Erzsike leánya, Urbansek Pálné, Blaschnek Rezsőné, Neoschilné, Bischoitz Artúr, Haggenmacher Árpád, Hirsch Ottó, Dolcsók Mihályné, dr. Altsiederné, Radulesku Gy. né dr. Kovács Gyuláné, Barha Ida, Daniel Gáborné, Braun Betti, Etsy Ferencné, Koperly Döméné, dr. Cziegler Árminné, Rapaicsné és leányai, Antal Iduska, Mátyás Sándorné, Steinecker Gáborné, Augenföld Lajcsné, Bloch Manóné, Eisler Hugóné, Molnár Sándorné és Gutby Imréné.

— **Kitüntetett vendéglős** József Ágost főherceg és Augustia főhercegnő Müller Antalt, a Park-Klub és az Országos Kaszinó kitűnő vendéglősét, udvari és kamarai szállítója nevezte ki. A legu öbki kisenői vadászatok alatt Müller Antal látta el az előkelő társaság konyháját. A Müller Antal rafináltan finom, híres konyhaművésze előtt most ezzel a magas kitüntetéssel fejezte ki elismerését József Ágost főherceg.

— **Egyetemi hallgatók tandíjmentessége.** A tudomány egyetemen az idei tanév első felében is sokáig elbuzdított a hallgatók tandíjmentességi kérvényeinek elintézése és ez károsan hatott az előadások menetére is. Hogy ez meg ne ismétlődjék dr. Berzevics Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter az alábbi rendeletet adta ki:

Addig is, míg az érvényben levő egyetemi tanulmányi, legvelmi- és lecke-pénzszabályzatnak a tandíjtelendésekre vonatkozó része véglegesen módosíthatatlan, a tandíjtelendéseket s ezzel kapcsolatban a beiratkozásokat illetőleg az 1903-1904. tanév II. felére vonatkozólag a következőket rendeltem: A beiratások, a leckeöngyveknek a tanárok által való látározásával együtt 1904. évi január hó 7-ől 22-ig bezárólag tarthatnak. Csakis azok a hallgatók irattartnak be, akik a tandíjat fizetik. A tandíjtelendés: folyamodók előjegyzése elmarad. A tandíj engedéseért a folyamodványok 1903. évi december 31-ig az illető kar dékani hivatalában nyújthatók be. A folyamodványhoz mellékiendő az eredeti leckeöngy és szegénységi (tisztviselőknél és tanáriknál) vagyontalansági bizonyítvány). A karoknak a tandíjtelendés ügyében hozott határozata ellen felebbeszékné helye nincs. A tandíjtelendésért folyamodók január 23-tól január 26-ig bezárólag iratkozhatnak be. Az előadások január 23-ikán kezdődnek. A tanulmányi, legvelmi és tandíjtelendésnek a felsoroltakkal ellenkező határozományai egyidejűleg hatályon kívül helyeztetek.

— **Vigyázatlan gyerek.** Kertész András vasúti-jegynyomdász 13 éves Birkos nevű fia ma délen öthónapos Margit nevű nővérével együtt volt otthon szüleitnek a Táltos-utca 20-ik szám alatt levő lakásán. Játék közben elővette atyjának revolverét, amely elsült a kezében s a go. yó a kis hűgának a fejébe turdott. A kis csecsemőt súlyos sebével a Stefánia-kórházba vitték, a vigyázatlan gyerek pedig megszökött hazulról.

— **Házasság.** Csiky Zoltán magyar kir. honvédszázados és h. 17-én délen tartja esküvőjét a debreczeni római katolikus templomban uzenő Pánkösti Ferenc királyi műszaki tanácsos és neje, kecskeméti, nagyszalontai és jakabházi Jakabházy Böske leányával, Güti klasszonygyal.

Dr. Isoó Viktor e hó 28-ikán vezeti oltárhoz Győrben Csikvárdi Mariska kisasszonyt.

Váray Ivolyát, Váray Lipót szegedi könyvkereskedő és hitelbank elnökének leányát e hó 27-én vezeti oltárhoz Gutmann Izidor szombathelyi szeszgyáros.

Ifj. Szabó Kálmán, gödöllői koronauradalmi mérnök, eljegyezte Galle Gizit, Galle Antal budai kir. várkapitány leányát.

— **Mérénylet egy lapszerkesztő ellen.** Gyönyörűről írják, hogy Vadász Lajos lapszerkesztő ellen egy ismeretlen tettes revolverlövést intézett és Vadászt súlyosan megsebesítette. Az időn ez a második ily mérénylet Vadász ellen.

— **Egy kínai újságíró martírúma.** Párisból írják, hogy ott járt e napokban egy Wei-Tang-Tao nevű kínai újságíró, akinek a kínai anyacsászáró egy reformpárti cikke miatt mind a két fülét levágtatta. Wei-Tang-Tao Sanhaiban dolgozott egy újságnál és érteleges hangu reformpárti cikkeket írt. Legutóbb tárgyalgós érvekkel kritizálta az anyacsászáró konzervatív politikáját, amiért aztán börtönbe került és a császáró haragjában azzal a kivételes büntetéssel bosszulta meg magát rajta, hogy levágtatta mind a két fülét. Egy francia újságíró kérdésére Wei-Tang-Tao elmondotta angol nyelven, hogy a szörnyű büntetést cikkének a következő mondataért szorvta el:

— A kormány kompromittálja Kína jövőjét azzal, hogy elutasítja a Nyugat fölfeledeését.

Ezért a mondataért börtönre vetették, ahol naponta ki volt téve a börtönőr szeszélyeinek. Elmondta a kínai újságíró azt is, hogy azért nem ítélték halálra, mert a halálbüntetés alól szabadulni lehet pénzrel, míg a megcsenkitási ítélet megváltoztathatatlan.

— **Nemes Bálint gróf öngyilkossága.** Londonból táviratozzák: Ma boncolták fel az öngyilkossá vált 17 éves gróf Nemes Bálintot, aki Cambridgeben tanult és a múlt héten a londoni Carlton szállóban agyonlőtte magát. A lapok szerint az elhunyt levelet hagyott hátra anyjához, melyben sajnálja, hogy ilyen bánatot okozott neki és közli, hogy 3000 font sterling adósságot csinált.

— **Karácsonyi jutalom a vasutasoknak.** Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy a segélyek és jutalmak számlájára az államvasut igazgatóságának és budapesti két üzletvezetőségének teljes személyzete karácsonyi jutalmat kapjon, kisebb-nagyobb pénzösszegekben. Erre a célra körülbelül száz ezer koronát utalványozott az államvasut igazgatóságának, mely a tekintélyes összeget saját belátása szerint osztja majd szét a hivatalnokok, altisztek, napidíjasok és szolgák között. Karácsonyi jutalmazott fog kapni, akinek fizetése nem haladja meg a kétezerkét-száz koronát. A pénz fölosztása már ennek a hónapnak 18-án megkezdődik.

— **Rákóczi-ünnep Nagy-Enyeden.** Nagy-Enyed város közönsége folvó hó 13-án fényesen sikerült ünnepet rendezett Rákóczi Ferenc emlékézetére. Dél-élelt 9-11 órakor ünnepi istentisztelet volt minden felekezett templomában. 11 órakor a város díszteremben alkalmi ünnepély volt, amelyen szavazatok és énekszámok között Lázár István főgimnáziumi tanár tartott ünnepi beszédet.

— **Tűz a hejzen.** Az Adria folyam- és tengerhajózási társaság hajóit rövid egymásutánban most harmadszor éri szerencsétlenség. Tavaly Buda nevű hajója süllyedt el, nemrégiben a Pelófi tűnt el nyomtalanul, most meg az Adria nevű tehergőzöst érte nyílt tengeren tükkatasztrófa. Az esetről a következőket jelentik Marseilleből: Szombaton, az Adria Magyar Folyam- és Tengerhajózási Társaságnak Adria nevű teherhajója, amelyik Fiuméből ment Marseillebe, Toulon közelében nyílt tengeren kigyulladt és vészjel utján segélyt kért. Tou onból egy vontató hajó és a Magenta nevű erkaló hadihajó ment a segítségére, amelyek segítségével nagynehezen sikerült a tüzet eloltani. A Magenta megmentette az összes utasokat és a személyzetet, azután az Adriát, amelyet a tűz teljesen tönkretett, a pothnau kikötőbe vontatta. Ezzel szemben az Adria hajós társaság igazgatósága azt mondja, hogy az Adrián a tűz kitörésekor utas nem volt és magát a tüzet is idejelenkorán eloltották, úgy hogy a kár egészen jelentéktelen. A hajó és rakományai biztosítva volt, tehát a kár megtérült.

— **Halálos.** Tegnap délután ment végbe falpasi Kaldebo Gyula királyi járásbíró és földbírtokos holttestének a beszentelése. A beszentelés után a korporsót a központi pályaudvarra s onnan Talpasra az elhunyt birókára szállították, ahol azt ma délen helyezték a családi sírba.

— **Sikkasztás egy román pénzintézetnél.** Verseczről táviratozzák: A Komora nevű román pénzintézetnél, amely nemrég tette át székhelyét egy közeli faluból Verseczre, nagy sikkasztásnak jöttek a nyomára. Néhány nappal ezelőtt Illiczy Mihály a törvényes vizsgálobírája és Szekeres Zoltán Versecz főkapitánya vizsgálatot tartottak a pénzintézetnél s megállapították, hogy a pénztárból harmincezer korona hiányzik. A vizsgálobíró kérdőre vonta Petruc Jakab és Ljuba Pál tisztviselőket, akik a hibát a betegeken fekvő Moln J. igazgatóra hártották. A vizsgálobíró mégis elrendelte Ljuba letartóztatását s egyúttal Ljuba és a felügyelő-bizottság tagjainak vagyonára elrendelték a büntügyi zárlatot. A vidéki román földművelők tegnap nagy számmal rohantak meg a pénzintézetet és visszakövetelték betétjeiket, amelyek egyrésze azonban, ugy látszik, elveszett.

— **Konferencia az érettségiről.** Az érettségi vizsgálatok kérdéséről fog az időn dr. Erdős Béla tankerületi főigazgató konferenciát tartani a főváros középiskolákkal. Mint a Magyar Tanügy írja a főigazgató általános érdekű pedagógiai kérdéseket fog felvetni, amelyekre aztán egy-egy tanár előadása mellett behatóan vitatnak meg.

— **Panaszoklak a szénkereskedők.** A fa- és szénkereskedők egy része följelentést tett az ipartársulat ellen. Azt mondják, hogy a hatóság ellenőrzésen kívül sok zaklatást kell kiállaniuk az ipartársulat ellenőreitől is. Azt is mondják, hogy a megbízhatósági táblákat pénzért árulják az ipartársulatban. Tehát nem azt különböztetik meg vele a többiekől, aki megbízható, hanem azt, aki fizet. — Ez nem jól van így. A megbízhatósági táblák rendszerét mi ajánlottuk az ipartársulat figyelmébe a múlt tél elején és pedig azért, mert türethetetlen volt már a közönségnek az a megkárosítása, amit a szénkereskedők végbevittek. De persze nem úgy képzeltük el a dolgot, hogy a táblákat pénzért árulják. Ami azonban az ellenőrzést illeti, abban semmi baj nincs. Csak ellenőrizték a szén- és faárulást minél alaposabban. — A panasz dolgában különben a VII. kerületi előjáróság szigorú vizsgálatot indított.

— **A boudoirok titkából.** A profán tekintetek előtt elzár boudoirok titkait kikezde a komoly orvos-tudomány. A bécsi egyetemen Spiegler tanár egy kozmetikai előadás keretében megemlékezett a női szépség ápolásának megannyi vezedelmes módjáról, a boudoirok valóságos méregkonyhájáról. Dr. Spiegler, a bőrgyógyász és kozmetika jeles tanára legelőbb meghajította udvariasan zászlaját a nők előtt s csak aztán fogott a kritikához. Minden idők minden népénél — ugymond a Neus Wiener Tagblatt följegyzése szerint a tudós professzor — megvolt a tetzenyi vágyas és ebből folyólag a szépségtudománya: a kozmetika. A kannibálknál is van kozmetika. A klasszikus ókor népei annyira át voltak hatva a kozmetika bűv-erejétől volna, hogy alig volt asszony, aki ne ápolta szépségét. Róma fénykorában az asszonyok jelmondata ez volt: „Nemcsak akkor kell ápolni a szépséget, ha az hervadófelben van, hanem akkor, mikor az asszony teljes szépségében van”. Az ápolás nélkül való szépség hamar elvirul. Egész az utóbbi évekig — mondja Spiegler tanár — a kozmetika avatallanok kezében volt. Hala a modern kor szellemének, ma már párisi minátra kiválóan képzett orvosok foglalkoznak ezzel a tudományal Bécsben, megalapítván a modern kozmetikai iskolát. A leggyakoribb kozmetikai bajok egyike az ugynevezett arcpörnsés, amely rendszerint fiatal leányok arcát rutítja el. Ennek az előidézője rendszeren belső ok és így a gyógyítása a külső bőrkezelésen kívül egy racionális belső gyógyításmód melyben a diéta megváltoztatására is suly fektetendő. Spiegler egy beteget a húsétől kapott arcpörnséseket. Amint a legkisebb hús mennyiséget elfogyasztotta, azonnal arcpörnsésnek jelentektek, amelyek aztán, a diéta megváltoztatásakor, menten elmúltak. A bécsi bőrgyógyászok legkiválóbbika, a nemrég elhunyt Kaposi tanár tagadta azt, hogy ilyen rezet ételek beoilyosolják az arcpörnsékek fellépését. Egyik tanítványa bebizonyította ennek elenkezőt, amennyiben a tudós tanár előtt megevert egy darabka rocheofet sajtot és két nap múlva ismét jelentkezett a tanárnál, telve arcpörnsésekkel. A professzor csodákozva vette ezt tudomásul és természetesen híve lett annak a tételnek, hogy az arcpörnséseknek belső oka is van. A vörös orrkorról, az ugynevezett rézorról azt mondja Spiegler tanár hogy nemcsak iszákosoknál fordul elő, hanem olyanoknál is, kik bort sohasem ittak. Az orrhagy képes színe rendszeren vérszegénység által jön létre. A vörös kezek, melyek annyi bánatot okoznak a hölgyeknek, masszázsszal és megfelelő kenőcskezeléssel elmulnak. — A májfoltok sohasem állanak összefüggésben májbetegséggel, hanem vagy gombás betegségek, vagy pedig pigmentációk, ugyanez áll a szeplőkre is. A hajak kozmetikájáról azt mondja a tudós előadó, hogy a női arcbajak eltávolításának egyetlen módja van, az ugynevezett elektromos eljárás, melylyel egy- és mindenkorra eltávolíthatnak embe keletményen helyen üő szőrök, melyek a legszebb asszony arcát is elrutitják. A hajfestékek legnagyobb része szerinte mérget tartalmaz, — kivéve a keleti hajfestéket. Végeztül a hajhullásról érkezett Spiegler tanár. Asszonyoknál a hajhullást roboránsokkal tonikomokkal meg lehet szüntetni. A szakkörökben is kiváló érdeklődéssel fogadtak előadásán jelen voltak az összes bécsi egyetemi orvosok, Berlinből dr. Eihoff Vilmos, Párisból dr. Monin Ernő, Budapestről dr. Weyner Emil. A bécsi egyetemen ez már a második kozmetikai előadás, az első Gersuny tanár tartotta.

— **Letartóztatott eszló.** Gyene Aladár, valami környomatos tudósító tulajdonosa, a Szalon Újság hamisított nyugtanyával előfizetéseket gyűjtött. Holld Tivadarnak, a Szalon Újság felelős szerkesztőjének följelentésére Gyene A. adárt letartóztatta a rendőrség.

— **Öngyilkos önkéntes.** Sopronból táviratozzák, hogy Darányi István 48. galogezredbeli egyéves önkéntes ma öt fölbelőtte magát. Már a halálal vivődött, amikor a kórházba szállították. A szerencsétlen fiatalbent a katonaelet keserítette el.

— **Szegény gyermekek fölruházása.** A Szőlő Lajos-asztaltársaság tegnapi összejövetelén husz szo-

gény gyermekeket látott el téli ruhával. A ruhák kiosztásánál jelen volt Sándor Pál országgyűlési képviselő is.

— A békés-gyalai családi dráma. A gyulai családi dráma rettenetes részleteit immár a törvényeszi vizsgálatból nyilvánosságra jutott végzése is megerősíti. Valóságos bünyűgyi regény ez, amelynek dr. Nyisztor Adorján járásbíró ítélete a hőse. A vizsgálatbíró végzésének rendelkezése a következőkben sorolja fel az idejekorán elfedett bünyűgyi szereplőit:

A btkv. 65. és 278. §-ai szerint minősülő gyilkosság büntetlenség kísérletével és a btkv. 288. §-ába ütköző gyilkosság alkövetésére irányított szövetség bűntettével vádolt dr. Nyisztor Adorján, Kubik Gyula, Brát Tógyverné, Argyelán Tódorné és Jozsef Péter elleni bűntető-ügyben a gyulai királyi ügyészség 6811/1903. k. ü. sz. indítványa alapján a gyulai királyi törvényeszi alulírt vizsgálatbírója a következőképpen végzett: I. r. terhelt dr. Nyisztor Adorján született Mudrony Anna, II. r. terhelt Kubik Gyula békés-csabai Jakos továbbá III. r. terhelt Brát Tógyverné született Lukács Juliánna IV. r. terhelt Argyelán Tódorné született Jozsef Mária és V. r. terhelt Jozsef Péter gyulai lakosok ellen azon tényük miatt, hogy az előzetes összedőlés után dr. Nyisztor Adorján gyulai lakos életét megrettentéssel megölték, a btkv. 65. és 278. §-ai szerint minősülő gyilkosság bűntettének kísérlete miatt, azon tényük miatt pedig, hogy midőn a mérgezés sikere nem vezetett, Jozsef Péter felbírásával szövetségeseikkel arra, hogy ar. Nyisztor Adorján életét revolverlőessel fogják kioltani s ebből a célből vásárolt forgópisztolyt Jozsef Péternek át is adták, aki abból próbálódásokat is tett, a btkv. 288. §-ába ütköző gyilkosság alkövetésére irányított szövetség címén a vizsgálat elrendelték.

Egész Békésmegyében lázas izgatottsággal várják a további fejleményeket és főként a vizsgálat által felderítendő közelebbi részleteket. Kubik Gyulát, aki ellen már a dr. Nyisztorral folytatott szerelmi viszonya egymagában is súlyos gyanuk, dr. Fabry Sándor vármegyei alispán a vizsgálatot elrendelő végzés kézhezvétele után nyomban felüggesztett a békés-csabai írszolgabírói hivatalnál viselt iróki állásától. Különböző Kubik fennhangoztatja ártatlanságát. Egy egész pakamát Nyisztornéól kapott szerelmeslevelet kíván felhasználni ártatlanságának bizonyítása mellett. A boldogtalan dr. Nyisztor né sulyos betegen fekszik nővérének, Lukács Andor írszolgabírójának lakásán.

— Megszökött leánykereskedő. Ismert alakja volt a fővárosi társaságnak Menner Oszkár a Plasztikon vendéglőse és néhány automata buffet tulajdonosa. Annak a derék urnak a főfoglalkozása azonban a leánykereskedés volt. A rendőrség már rég gyanakodott reá, de Menner oly ügyesen végezte a dolgát, hogy nem tehető rá kezét. Legutóbb azonban, amikor legújabb áldozatát készült Oroszországba szállítani, rajtavesztett. A rendőrség pozitív adatok birtokába jutott és Mennerrel le akarta tartóztatni. De mikor e szándékát végre akarta hajtani, már hült helyét találta. Vele együtt eltűnt neje is. A rendőrség azt hiszi, hogy a Menner-házaspár Amerikába szökött.

(x) Stomatín a legjobb száj- és fogápoló szer.

(x) Karácsonyi ajándéknak művészi értékű képek és metszetek izlées kerettel legelőnyösebben Winkler Nándor műkereskedésében. IV., Váci-utca 2. és törzsüzletében. Kígyó-tér 5. szerezhető be. Alapítási év 1862.

(x) Csillógó karácsonyfadíszek Kertész Tódornál.

Tolsztoj és a kisenevi zsidók.

Budapest, december 14.

Midőn a kisenevi vérengzés borzadáyba ejtette az egész művelt világot, néhány fiatal orosz ír első sorban arra gondolt, hogy az áldozatok hátramaradt özvegyeiről és árváiról gondoskodják. Elhatározták, hogy modern antológiát adnak ki, amelynek tiszta jóvedelmét a jelzett célra fordítják.

Megkérték Tolsztojt is, hogy a munkához valami irodalmi adalékkal hozzájáruljon. A jasnaja-poljánai aggastyán éppen akkor lábadozó beteg volt, de a szerkesztő bizottságnak rögtön hosszabb levélben válaszolt, amely az ő nemes szívére vall.

Imhol, néhány részlet Tolsztoj leveléből: „Engem is megrendített a rémítő bűn, amelyet Kisenevben elkövettek. Részben már elmondtam véleményemet ezekről a rettenetes dolgokról egy levélben, amelyet egy zsidó ismerősömhöz intéztem. Épp a minap küldtünk Moszkvából egy részvénytulajdonosokat számos aláírással a kisenevi polgármesterhez és kifejezést adunk érzelmeinknek ama bűnös borszalmak fölött. Szívesen küldök valami munkát az önk antológiájá számára és azon leszek, hogy az alkalomnak megfelelő írjak. Fájdalom, nem mondhatom el olyan könnyven, amelyet Oroszországban adnak ki, hogy tulajdonképpen ki a bűnös. . . .

A zsidósághoz való viszonyom mindenki előtt nyilvánvaló lehet, aki világállásom iránt némiképp

pen érdeklődik. Az én viszonyom a zsidókhoz nem lehet más, mint testvéri viszony és szeretem őket, nem azért, mert zsidók, hanem mert mindannyian egy atyának vagyunk gyermekei. . . .

Ugyancsak vallásos világállásomból nyilvánvaló, hogy mi a véleményem a kisenevi gonosztétről. Még mielőtt tudhattam volna a borszalmák részleteiről, már az első újsághírekből megértettem a történetek egész borszalmasságát. Súlyosan nehezedett rám valami kínos érzés részben részvét a bestiális tömeg ártatlan áldozatai iránt, részben fagyaszító elképedés ez elfajult emberekkel szemben, akik keresztényeknek nevezik magukat, majd utálat és undor az ugynevezett műveltek iránt, akik a tömeget felizgatták és rémítéssel rokonosoznak, de első sorban fölháborodás és borszalom azok előtt, akik tulajdonképpen okozói a gyalázatos bűnöknek. . . .

Tolsztoj nem csinál titkot abból, hogy kiket ért, mikor az érlelmi szerzőről beszél. Az orosz apostol Három legenda címen három parabolát küldött az antológia számára, de az orosz cenzura a harmadik legendát nem bocsátotta a nyilvánosságra elő.

Ez a legenda, amely a Neue Freie Presseben jelent meg, így szól:

Munka, halál és betegség.

A délamerikai indiánusoknak következő száj-hagyományuk van.

Isten — így mondják — eredetileg úgy alkotta az embert, hogy nem kellett dolgoznia. Nem volt szüksége se lakásra, se ruházatra, se ételre, betegséget nem ösmert és mindegyik százéves lett.

Nagy idő mult el e közben és amikor Isten egyszer csak utánanézett, hogy mint élnek az emberek, látta, hogy a helyett hogy örömlének életüknek, tisztán csak a maguk becses szüleméyvel törődnek, veszekednek és perlekednek egymással és egyáltalán úgy rendezték be dolgaikat, hogy mindegyik átkozza életét, a helyett, hogy áldan.

Ekkor Isten ekképpen szólalt meg: — Ez onnét van, mert elkülönítve élnek, mindegyik megmagának.

És hogy ezen változatosan, akként rendelkezett Isten, hogy az emberek ne élhessenek munka nélkül, hogy lakást kelljen építeniök, vetniök és aratniök, hacsak nem akarnak éhen-szomjan elpusztulni.

Egy idő múlva aztán megint utánanézett az Isten, örül-e életének az ember.

De az emberek rosszabbul éltek, mint valaha. Igaz ugyan, dolgoztak egymás mellett, hiszen nem lehetett másként, de nem voltak általános közönségben, mert apró csoportokba szakadtak és mindegyik csoport akadályokat gördített a másik elé, harcokban idejüket meg erejüket pocékolták, egybőként pedig mindnyájan rossz állapotban leledtek.

Amikor Isten belátta, hogy ekként se helyes a dolog, elhatározta, hogy az emberek ne tudják előre haláluk óráját és hogy bármelyik pillanatban meghalassanak. És tudtukra adta határozatát.

— Ha majd tudják, hogy bármelyik pillanatban elérheti őket a vég, csak nem fogják egymást kínozni és bántani, szorgoskodván egy olyan élet miatt, amely bármikor megszakadhat és csak nem fogják egymással elkeseríteni az órákat, amelyek számukra kímérvék.

De a dolog másként következett be. Megint jött az isten és megint látta, hogy az emberek élete nem lett különb.

Azok, akik erősebbek voltak a többieknel, hasznukra fordították azt a körülményt, hogy az ember bármikor meghalhat: leigázták a gyöngébbeket, akik közül sokakat megölték, a többi halállal rémítvén. És az élet most ugy alakult ki, hogy az erősek és azoknak az utódai egyáltalában nem dolgoztak és halálra nem unták magukat. A gyöngék ellenben erejükön túl munkálkodtak és panaszkodtak, hogy nincs idejük a pihenésre. A gyöngék fölélem közepette gyűlölték az erőseket — és viszont. Egyszóval, az emberek élete boldogtalanabb volt, mint valaha.

Amikor Isten ezt látta, elhatározta, hogy a romlott állapotok meggyógyítása végett egy végső eszközhöz nyúl: mindenféle betegséget bocsátott az emberiségre. Ugy gondolta, hogy ha az emberek kivétel nélkül alá lesznek vetve a betegségeknek, akkor majd belátják, hogy az egészségeseknek részvételt kell lenniök a betegek iránt és segíteni rajtuk, hogy rajtuk is megkönyörüljenek betegség esetén az egészségesek.

És Isten ismét magára hagyta az embert. De amikor visszatért, belátta, hogy az embereknek ekként még rosszabbul megy a dolguk. A betegségek, amelyek Isten szándéka szerint arra voltak, hogy az embereket közelebb hozzák egymáshoz, még inkább szitották köztük a viszályt és az ellenszédést. Azok, akik a többieket arra kényszerítették, hogy értük dolgozzanak, arra is erőszakolták őket, hogy betegség esetén ápolják

legyenek és azért nekik maguknak nem is kellett törődniök a betegekkel. Azoknak pedig, akiket arra kényszerítettek, hogy másokért dolgozzanak és másokat ápoljanak, nem volt idejük a saját betegek ápolására, akik aztán segedelem nélkül maradtak. Azonfelül pedig az emberek sok betegséget ragályosnak mondtak és a fertőzéstől való félelmükben nemcsak a betegekkel kerültek ki, hanem azokat is, akik a betegekkel közlekedtek.

Ekkor Isten így szól:

— Ha még ilyen módon se jönne rá az ember, hogy miben áll igazi boldogsága, akkor jusson egyedül egymagában, szenvedések árán a megismeréshez.

Es ekkor Isten teljesen magára hagyta az embert.

Amikor aztán az emberek egymás között maradtak, egyideig úgy éledgéltek, hogy még csak nem is sejtették, hogy boldogok is lehetnének. És csak legutóbb kezdett egy némelyikben derengeni a tudat, hogy a munka nem lehet sem ijesztő rémo az egyik résznek, se kemény kényszer a másiknak, hanem édesmindnyájunknak közös, örömdetes ügy, amelyben az egész emberiség egyesül. Megértették, hogy szemben a halál folyton fenyegető órájával a legokosabb, ha az emberek békességben és szeretetben együtt örövendve töltik el éveiket, napjaikat, perciket, amelyek számukra még hátra vannak. És megértették, hogy a nyavalyák nemcsak hogy nem lehetnek okai az emberek elkülönítésének, hanem inkább elsősorban arravalók, hogy szeretetben találkozzunk.

A rádium feltalálói.

Budapest, december 14.

A stockholmi akadémia, mint már jeleztük, a Nobel-díj egy részét, 200.000 frankot a Curie-házaspár és Becquerel ásványtudós között osztotta meg. A Curie házaspár tudvalevőleg a rádium feltalálói. A rádium tulajdonságairól és jelentőségéről már elmondottunk egyet-mást ennek a lapnak hasábjain, most a stockholmi díjazásról alkalmával, magát a tudóspárt óhajjuk közönségünkkel megismertetni.

A Curie-házaspár, a maga nagy szellemi erejével és lelki harmóniájával, ugyszóván páratlan jelenség a tudós házasársak történetében. A rádiumnak feltalálására tagadhatalanul Curie felesége mutatta meg az utat. Az őszöngést Becquereltől kapta, ki tudvalevőleg az urániumnak láthatatlan sugarat fedezte fel. Curie asszony születésére nézve lengyel és a varsói Sklodovszki házaspárnak gyermeke. Mint fiatal leány Párisba ment a természet-tudományok tanulmányozására és 1900-ban „Az atomikus sulyok és az egyszerű testek spektrumainak összefüggése” című dolgozata alapján doktorrá avatták. „A különböző magnetikus acélok mágneses tulajdonságairól” című értekezésével már előzőleg is magára vonta a szakkörök figyelmét. A munkát a „Nemzeti ipar fellendítésére alakult társaság” megbízásából írta és valóságos felülműst keltett ve-e. Az új doktorkisasszonyt még ugyanabban az évben a svéresi felső leányiskola tanárnőjévé nevezték ki és ma is ugyanabban az intézetben működik.

Férje Curie Péter, aki mindössze negyvenéves, a rádium felfedezése előtt különböző, nagyjelentőségű természettudományi munkáival szerzett magának kitűnő nevet a tudományos világban. Különösen fizikai, vegytani és speciálisan elektromossági problémákkal foglalkozik. Az akadémia több munkáját első díjjal tüntette ki. Feleségét a városi vegytani és fizikai iskolában ismerte meg. Curie mint a gyakorlati kísérletek vezetője működött az intézetben. A házasságát eddig egy Irène nevű leánya követte. Curie 1895-ben véglegesítették az említett intézetben.

Mint említettük, a rádium felfedezésére felesége vezette rá. Curie asszony ugyanis nagy buzgalommal tanulmányozta a Bequerel felfedezte, láthatatlan uránium-sugarakat. Az eredmények, melyeket elért, olyan nagyjelentőségűek voltak, hogy Curie minden más munkáját abahagyta és felesége kutatásaihoz csatlakozott. A bálmatlos szorgalommal folytatott munkát fényes siker koronázta felfedezték a szoloniumot és rádiumot.

Curie már önmagán is tapasztalta a rádium hatását. Csak nagyon közel jött a rádiumhoz és olyan sebet kapott a karján, mely csak két-három hónap múlva gyógyul be teljesen. A seb csak egy hónappal az érintkezés után jelentkezett. Tudvalevő, hogy a rádiumnak elektromos, mechanikus, hővezető és fiziológiai tulajdonságai vannak. Tudvalevő az is, hogy a rádium előállítására roppant drága. Egy gramm rádium 200.000 frankba kerül. Curie az urániumot tartalmazó ásványokat egy osh gyárból kapja. Az osztrák kormány egy tonna ilyen ásványt ajándékozott a házaspárnak. De a többi

tonnát meg kellett fizetniük. Az *Institut de France* 20.000 frankot ajándékozott a házaspárnak erre a célra. De Curie egyre passzokodik, hogy az említett ásvány mind drágább lesz és mind nehezebben szerezhető meg. Azt hiszi, hogy az osztrák kormány inspirálta az árak felemelkedését, mert az uraniumtartalmú ásványokat a maga tudósai számára akarja megőrizni. Jelenleg Buffalóban (Amerikában) dolgoznak ilyen gyár alapításán. Csak hogy ott sokkal ritkábbak a szükséges ásványok, mint Csehországban, úgy, hogy az ott beszerzett anyag még sokkal drágább lesz. Ha ez így folytatódik, végül egyáltalán nem lehet majd rádiómot előállítani. Még szerencse, úgymond Curie, hogy a rádium ugyiszólván elhasználatlan, sohasem veszíti el tulajdonságait.

Jelenleg azt tanulmányozza a tudós házaspár, hogy mennyiben változtatja meg a rádium a színes drágaköveknél, a topáznak, ametisztnek, fekete gyémántnak stb.-nek színt. Rájött arra is, hogy a rádium erős foszforeszcenciát ad a levegőnek és víznek. Tudvaló, hogy a rákos daganatokra való hatásával is kísérleteznek. Egy párisi orvos gyakorlatilag is alkalmazza a rádiumot. Szondát szerkesztett, melynek alsó végére parányi rádiumot fixirozott. Azt orra, torokba és fülbe vezetett szonda, megvilágítja a vizsgált helyet. A rádium itt a világosság forrása.

Egy kis fiu halálához.

Budapest, december 14.

Elröppen egy apró emberke lelke az égbe. Itt is, ott is, minden nap, nem is egy, nem is száz, hanem ezer meg ezer, ki tudná azt számon tartani: hány kis lélek. És ugyanannyiszor szülők szíve facsarodik össze gyászos fájdalomtól, kicsiny koporsók felett, tehetetlen keserűségben a legyőzhetetlen gyermekkorok ellen. Mennyi rengeteg szívből gyötrelmen fullad el így szük magányban észrevétlenül! Minek azt öllegyezni, hiszen oly egyforma a lesújtott szülők fájdalma keserve.

De nem egyforma. Olvastuk egy írást egy apa fájalmáról kis gyermeke vesztén. Egy kolozsvári újságban, a *Magyar Polgár*-ban. Egy orvosnő, aki nemcsak szülő, hanem harcos az elsősorban általános gyermekkorok ellen. Ez nem teljesülés, amit a szív gyöngegsége sugall, hanem a védelem programja, amely erőteljesen kívánja meg a legszélesebb figyelmet és meghaladást. Egy város doigához tűződik ez az írás, de minden városnak szól. Figyeljük csak, hogyan beszél a maga csapásáról és hogyan harcol mindnyáunk érdekében dr. *Generisch* egyetemi professzor, az ottani gyermekkorház igazgatója.

Kis fiam halálához.

Áranyos Sanyika! Ugy beczogtete édesanyja. Ő is úgy írta nevé, mert az 8 betűt már 3 éves korában le tudta rajzolni és nevé leírta, mielőtt még iskolába jutott volna. Utolsó foglalkozása is az írás volt. Héttől reggel még írta anyjával palatáblájára, 9 órákor még elbújt és kacagva került ki az ágy alól s fél 10-kor előbb görbében kezdett írni, majd egy m betűnél kihullott a palavessző kezéből, mert hirtelen utólrta a rosszulát, kitört rajja a skarlát, a legálnoább, a legrettenetesebb gyermekbetegség.

Oly súlyos mérgezés tünetivel indult meg, hogy a kiütés éppen csak kezdődött, a torok csak pirosodott és már is megcsuklott a szív ere, kezdődött a halálküzdelem és kedden délután vége volt mindennek!

Az a gyermek, ki csupa élet, csupa erő volt. Ki fáradhatatlan volt nemcsak a játékban, de kitűnően táncolt és tornászott, annyi testi fáradsámat bírt ki, mint egy nagy ember, ki úgy ülte meg hátamat, mintha csak reáöntötték volna, ki úgy kecskebukázott, mint egy cirksú bohóc — ez a gyermek nem volt eléggé erős azzal a betegséggel szemben, mely úgy is ölhet, mint a kigyóméreg, s mely megölte az én fiamat 31 óra alatt.

Két év előtt a közönségnek tartott felolvasásom végén ezt írtam: „A gyermek sok aggodalom kuforrása már akkor is, mielőtt született. Már akkor kezdődik a reménykedés, de nő a gond is. Mikor a várva-várt kis teremtés a világra jön, sokszor oly gyenge, hogy életképességének fokozása gondoskodásunknak legfőbb tárgya. A táplálás nehézségei, a fejlődés bizonytalansága, a gyenge gyomor és bél betegségei folytonos rettegésben tartják a szülőket.

Mikor a gyermek bevégezte a második életét, elérte azt az időt is, amelyben testileg megerősödve szervezete a felnőttéhez hasonlóvá vált, ellenállóképessége az élet rendes veszélyeivel szemben megismosodott. Mikor így már emberré lett, jönnek a fertőző bántalmak, megzúdítva azt a kis csapatot, amely felküzdötte magát az élet gyengeség-korából.

A gyermekszoba, az a családi szentély, mely a szülők és gyermekek szeretetének színhelye, mely a legtisztább boldogság tanúja, hol a jövő csirái sejtelenesen fejlődnek, hol minden, ami körülvesz, saját gyermekkorunk örömeire és bánataira emlékeztet,

honnét csak félig eltejejtett idők hangjai zengenek felénk, hova belépve, a kisdetek iránti szeretetnek hitében megberősdünk, hol leszállunk a mesék világába, megijodunk s a legtisztább örömeiket élvezzük, — ez a gyermekszoba nemsokára szomorú lesz és kihalt...

Nem magam részére írtam e sorokat, hanem mélyen érző szívem sugallata szerint, a nagyközönség részére a gyermekek iránti szeretetből, mely nemcsak arra ösztönöz, hogy családát alapítsák, de abban is előbbre vitt, hogy tudásomat a gyermekek gondozásának, betegségeik gyógykezelésének szertelhesen. Nem sejtettem, hogy magam leszek az, ki majd újból és újból olvasom el azt, amit valamikor írtam, hogy magam leszek az, kinek gyermekszobája szomorú lesz és kihalt. Nem is gondoltam arra, nem is önző szándékból beszétem, nem a saját érdekem sugallta e szavakat, hanem az a közérdek, melynek én mindig is ideális módon rendeltet alá az érdekeket.

És most sem, mikor a fájdalom megtört, a vesztés sulya alatt nyögök és könnyes szemmel írok, most sem érdekelem, saját vesztésem az, mely arok bír, hogy írjak, de írok: közérdekből. Írok azért és írok most, hogy azok, kik a fertőző bántalmak elleni küzdelemben elhangzott szavaimat tuerősöknek találták és követeléseimet túlzottaknak mondták, pedig csak a törvényes minimumot kívántam megvalósítani, hogy azok most, mikor sem Isten és a világ előtt, sem hátam mögött nem mondhatják, hogy fájdalom túlzott, — szánalomból és irgalomból írtam és mindazok iránt, kiket hozzám hasonló sors érhet, vegyék még egyszer fontolóra azt, ami nekik törvényes kötelességük és hivatalos eskü alatti tisztjuk.

Nem látok okot az aggodalomra, nincs szó pestisről vagy koléráról, csak skarlátról, oly betegségről, mely csak gyermekeket támad meg és azokat is, hir szerint, nem súlyosan. — Ezt mondták nekem az oktőberi városi közgyűlésen, mikor a skarlát-járvány ügyében felszólalva, kívántam a járványkorház állandósítását, hogy mindenki, ki fertőző betegét otthon kellően el nem különítheti, azt ottan helyezhesse el hogy ha már ő maga jutott bajba, ne okozzon felebarátjának is hasonlót. „Szerencsétlenségnek” jelezték abbéli kívánságomat is, midőn azon nézetemnek adtam kifejezést, hogy a fertőző bántalmak ellen csak úgy tudván sikerrel megküzdeni, ha a kör csirait a betegség lezajlása után el is pusztítjuk, ha fertőtlenítenk, e célra egy jól berendezett, pontosan működő, lelkiismeretesen vezetett fertőtlenítő-intézet felállítását sürgettem, melyre különben a törvényhatósági egészségügyi bizottság már 1901-ben dolgozta ki az összes terveket és előmunkálatokat és azóta csak a paragrafus-csinálásom miatt, hogy ez az ügy nem kerülhetett a közgyűlés elé.

Ne bajlódjunk a kolérával és a pestissel, melyek messze vannak tőlünk, volt válaszoló nézetem, hanem igenis foglalkozunk behatóan a skarláttal, mert az jelenleg városunkban grasszáll, ne kicsinyeljék azt a betegséget, amely csak a gyermekeket támadja meg, mert ez szívtelen felfogás. Ne mondjuk, hogy nincs ok az aggodalomra, mert a járvány könnyű, és csak egy pár haláleset volt. Ne mondjuk ezt ki nyilvános közgyűléseken, ne hangoztassuk legalább irányadó helyekről, de ne is gondolkozunk így a magánéletben sem. Már aznap, mikor a hivatalos megnyugtató szavak elhangzottak, zokogva borult le egy igen intelligens polgártársunk rendkívül tehetséges leánykájának holttestére, és közvetlenül érhezete és tapasztalhatta saját magán, hogy mily hamis e hatósági kijelentés, hogy a skarlát nem aggodalmas, nem veszedelmes, és ugyanezt értem ma én is.

Sokalkaj állítólag a költségeket, melyek a hivatalos ellenőrzéssel, az elkülönítés keresztülvitelével és a fertőtlenítés eszközésével járnak. Nem is a közt sajnálják, hanem állítólag az egyes embert, nehogy a piadós az egészségügyi intézkedésekért is emelkedjek. A közegészségügyet azonban kevésbé drága kiadásokkal, mint szigorú és okos ellenőrzéssel lehet és kell javítani, de ha fertőtlenítő-intézetre pénz is kell, mi ez a kiadási többlet egy város háztartásában ahhoz a vesztéséhez képest, melyet egy család boldogságának eltűnése képvisel! Mikor fognak e városban annyi pótdórt fizetni, hogy egyesegyedül az én drága fiam életének elvesztése le legyen róva. Soha! Soha!

Közel 2 hónapja, hogy mint a város egészségügyi bizottsága, megállapítottuk azokat az eljárásokat, melyeket okvetlenül szükségeseknek tartottuk a skarlát-járvány eloltására. Ezek között szerepelt a fertőtlenítés is.

Dacára tanácskozásainknak, a skarlát elleni csak terjedett, sőt súlyosabb lett és faeszkánnál elért súlyosságának azt a fokát, melyhez hasonló magam sem látam, pedig egy egész esztendőtt szenteltem a fertőző bántalmaknak a külföldi nagy gyermekkorházakban való tanulmányozására. A skarlát egyre

csak terjedett, mert sem el nem különítették, sem nem fertőtlenítették a betegek és így fokozódott az elhurcolás lehetőség és fiam, ki skarlátos betegnek már július óta való kezelése közben nem inficiáltam, mert magamat a betegekkel és otthon mindenkor fertőtlenítettem. Ő felszedte valahol az utcán. Hisz sőtámi csak kellett őt küldenem.

Éppen tegnap jelentette a városi főorvos az egészségügyi szakosztályban, hogy a hatóság nem állít rendelkezésre sem személyzetet, sem fertőtlenítő anyagokat. Ilyformán méltán lehet kérdezni, hogy mikor fogják e városban végrehajtani azt, mit annak a vész idejében összehívott és tekintélyes szakemberekből álló bizottság sürgősnek és feltétlenül szükségesnek mondott ki? Mikor fogják itt a gyermek-életet kellően megbecsülni és azt hathatósan megővni?

Az állam éppen most indítja meg Kolozsvárt gyermekmentő akcióját és éppen engem bizott meg ennek vezetésével.

Hogy mily gyengék az erőim, bizonyítja az, hogy bár előadásokat tartok másoknak, miképpen óvjuk meg gyermekeinket a fertőző betegségektől — én nem tudom megővni a magamét! Kétségbe kell esnem a fölött, hogy kellő sikerrel fogom-e vezetni a nagy gyermekmentési akciót Kolozsvárt és vidékén, különösen, ha a mi hatóságaink oly közömbösök a gyermekélet iránt.

De nem! Nem akarom ezt elhinni. Fájdalmas óráimban látam, hogy mily sokan éreztek velem. Bizom benne, hogy azok velem tartanak ideális küzdelemben, nemcsak abban, melyet mint az állam megbízottja vezetek az elhagyott gyermekek megtartása érdekében, de abban is, melyet mint orvos és mint magánember folytatok a fertőző bántalmak terjedése ellen. Eddig személyesen nem érintem, küzdöttem a közjót, ezután drága kis fiam emléke is buzdítani fog mig céljaimat el nem értem.

E célok: A fertőző betegségek elkülönítése otthon és ha ez nem lehetséges, a kórházban. Izolált gerjesztő gyermekkorház, főleg fertőző betegségek számára. Jól berendezett és pontosan működő, valamint lelkiismeretesen vezetett fertőtlenítő intézet, a betegség csiráinak kipusztítására.

Kolozsvár, december 14.

Dr. Generisch Gusztáv.

FŐVÁROS

(*) Vasuti ügyek. Ma délután ülést tartott a székesfőváros közlekedésügyi bizottsága *Rózsavölgyi* Gyula alpolgármester elnökelete alatt. Először is a városi villamos vasut menetrend-változtatását vette tárgyalás alá s azt egyhangulag jóváhagyta. Ugyanez történt a földalatti vasut menetrendjével is.

A közúti vasut menetrendjét az előző behatóan ismertette s a bizottság az előterjesztés részletes megbeszélés után, amelyben *Ehrlich G. Gusztáv, Csillag Benő, Brody Lajos és Heltai Ferenc* bizottsági tagok vettek részt, elfogadta. A bizottság a javaslatokat célszerűeknek és a közönség érdekeinek megfelelőeknek találta. *Ehrlich G. Gusztáv* a kerepesi-úti forgalom érdekében helyesnek találta, ha a budai körút egyes vágányait ketőre alakítanak át. Erre haraszt *Jellinek Henrik*, a közúti vasut-társaság elnök-igazgatója kijelentette, hogy a budai belső körúton a második vágány megépítését lehetőleg siettetni fogja, a Kerepesi-út forgalmát tekintve pedig megjegyzi, hogy annak pontos kiszolgálására az új menetrend keretében is a legnagyobb gondot fogja fordítani, amit a főszóvaló s a bizottság örömmel vett tudomásul. *Heltai Ferenc* és *Piperkovits Bátor* tanácsos kívánatosnak jelelte azt is, hogy a Váci-körútról a Központi Vásárosarnokhoz, az új körürgalmi vonatokon kívül is közvetlenül el lehessen jutni; a járatok egy részét tehát ekként kell berendezni. A társaság erre név meg ennek a hétnek a folyamán fog közvetlenül a tanácshoz előterjesztést tenni, amihez a bizottság hozzájárul.

Tárgyalás alá vették végül a budapesti Közúti Vasút-társaság *Hailer-utcai új vonalának* az ügyét. Az előadó kiemelte ennek az új szűkítettnek a fontosságát, különösen a IX. kerület fejlesztése szempontjából s utaltá sz arra, hogy ennek a vonalnak a megépítése után, a Közvágóhíd, Lónyay-utcai forgalom sokkal jobb és rendezettebb lesz, mert két vonalra lesz elosztódva. Részletesen ismertette a mérnöki hivatalnak és *Lamp Hugó* főszámvevőnek az erre vonatkozó szakjelentését, valamint a fővárosi tisztii ügyvezetés részéről megállapított pótlólagos szerződés szövegét is és mindezek alapján javasolja az ügyosztály nevében hogy a pótlólagos szerződést, elfogadás végett terjeszték a legközelebbi közgyűlés elé. A bizottság ezt az előterjesztés egyhangulag elfogadta.

(*) A közszégi választások eplógusa. A bíráló választmány ma délután *Márkus József* főpolgármester elnökelete alatt ülést tartott, hogy a közszégi választásokból kifolyólag az igazoló bizottság határozata ellen beadott föllebezések sorsa fölött döntsön. Ői ilyen felebezés érkezett a bíráló választmányhoz.

Az elsőt dr. *Adriánszky Jenő, Kasics Péter* és társai adták be, de a bíráló választmány ma helybenhagyta az igazoló-bizottság elutasító határozatát. Elutasí-

szították *Blyer* Vilmos felebbesztés is, aki azt kérte, hogy őt igazolják az elhunyt *Légrady* Károly helyett. Az igazoló-bizottság dr. *Andrássy* Jenőt sem igazolta, mert kitűnt, hogy nincsen lővéne a községi választók névjegyzékébe. E határozatot az érdekeltek megfellebbezték, de a bíráló választmány itt is az igazoló-bizottság ama álláspontjára helyezkedett. De megváltoztatta a bíráló választmány az igazoló-bizottság határozatát *Krakauer* Samu felebbezésére és azt verifikálta, mert kitűnt, hogy a névjegyzékben elírás történt, amelyet már a szavazás alkalmával korrigáltak. Végül elutasította a választmány azt a felebbezést, amely az összes virilisták választásának megsemmisítését kéri. A bíráló választmány határozatai ellen az érdekeltek még panaszszal élhetnek a közigazgatási bírósághoz.

SZÍNHÁZ, ZENE

Messias. A *Nemzeti Színház* legközelebbi újdonsága *Fényes* Samu *Messias* című drámája lesz, amelynek bemutató-előadását e hó 19-ikére, szombatra tűzte ki az igazgatóság. A *Messias* a színház csaknem egész drámai személyzetét foglalkoztatja. A főbb szerepeket *Fái* Szeréna, *Hevay* Laura, *Rákosi* Szidi, *B. Lenkey* Hedvig, *F. Dömjén* Rózi, *Szacsavay* Anni, *Bereg* Ivánfi, *Bakó* Gyenes, *Szacsavay* Gál, *Ujházi* Mihályfi, *Pálfy* és *Horváth* fogják játszani. Az újdonsághoz az igazgatóság teljesen új és korhű jelmezeket és díszleteket készíttetett.

Fidelio. Az Operaházban holnap, kedden *Beethoven* születésének évfordulóján *Fidelio* kerül színpadra új betanulással és részint új szerepzettséggel. (Évi bérlet 142. — Havi bérlet 8. sz.) Az új szereplők *Zsolyer* J. (Marcellina), *Takáts* (Fernandó), *Gábor* (Jaquine), *Leonorát* *Vasquez*, *Florestánt* *Broulik*, *Roccot* *Szendrói*, a foglyot *Ney* B. *Pizzarot* *Ney* D. énekl. — A dalművet *Márkus* Dezso karmester vezényli. A III. *Leonora* nyitányt a dalmű előtti fogják játszani. A nyitány alatt az ajtók zárva maradnak.

A rabszolgák. *Palágyi* Lajosnak *A rabszolgák* című, a Karácsonyi-díjjal kitüntetett drámája, január 4-ikén kerül bemutatásra az Operaházban. A dráma többi előadása már a Nemzeti Színházban lesz.

Novelli a Lear királyban. Novelli, a kiváló olasz művész, holnap *Shakespeare* *Lear királyban* játsza a főszerepet; ez a mester legkiválóbb alakítása, melylyel a külföld minden nagy városában diadalt aratott. A főszereplők *Olga* *Giannini*, *A. Bettrane*, *G. Fossi*, *P. Cantinelli*, *E. Piamonti*, *Z. Ferrati* és *E. Sabbatini*.

A Vígsház nyugdíjintézete. Tegnap tartotta meg alakuló közgyűlését a Vígsház nyugdíjintézete. A színház elsőemeleti csarnokában nagyszámú, díszes közönség jelent meg az alkalomból; ott voltak a Vígsház művészei és a műszaki személyzet teljes számban, a színházak és az Országos Színészegetesület küldöttei, a kormány részéről pedig *Bezerédj* Viktor miniszteri tanácsos.

Faludi Gábor bérlelő-igazgató szívélyes szavakban üdvözölte a közönséget, esetele az új nyugdíjintézet célját. Az intézet céljának elérésében közreműködni — úgymond — ennek a munkának részese lenni, nekem nemcsak kötelesség, hanem gyönyörűség, boldogság. *Bezerédj* Viktor szöveget el azután és kifejezte örömeit, hogy megalkult az új intézet. Kitarást és sikert kívánt a tagoknak. *Szirmai* Imre, a Népszínház nevében, *Mészáros* Kálmán az Országos Színészegetesület nevében üdvözölte az új nyugdíjintézetet. Majd *Tapolcai* Dezso ismertette az alapszabályokat, amelyeket egyhangyul elfogadtak.

A tisztikar választásának eredménye a következő: diszelnök gróf *Andrássy* Tivadár, elnök Zólyomi dr. *Wagner* Géza, alelnök (hivatból) *Faludi* Gábor, igazgató választmányi tagok: Ba assa Jenő, *Fenyvesi* Emil, dr. *Korner* Gyula, *Ditrő* Mór, *Hegedűs* Gyula, *Tapolcai* Dezso, számvizsgáló bizottság a) rendes tagok: *Kazaliozky* Antal, *Szilágyi* Vilmos, *Rónaszéki* Gusztáv, b) póttagok: *Tanay* Frigyes, *Kun* László.

Dr. Zólyomi *Wagner* Géza foglalta el azután az elnöki széket és a Vígsház részvénytársaság nevében a legnagyobb rokonszenvről és minden lehető támogatásról biztosította a nyugdíjintézet tagjait. — *Kazaliozky* Antal bejelentette, hogy *Faludi* Gábor 24.000 koronát adományozott az új nyugdíjintézet alapjának. Ezt a bejelentést lelkes tapsal és éljenzéssel fogadták. Miután *Feld* Zsigmond is üdvözölte *Faludi* Gábort, *Hegedűs* Gyula és *Ditrő* Mór mondak lelkes hangon beszédet. Ezzel az ünnepélyes közgyűlést véget ért. A megalakulás alkalmából *Festetics* Andor országos színészei felügyelő, *Máder* Rezső és *Lesszák* András igazgatók és mások írásban üdvözölték a színházat.

A kutyamosó. A párisi *Folies-Dramatiques* színház, miután egy évnel tovább estéről-estére az *Órnagy urat* adta, a nagy sikeren okulva, ismét *vaudeville-militaire*-t keresett, és a keresett katonai bohózatot meg is találta *Tristan* Bernard: *La jument du brousseur* című darabjában. A *Vígsház* a darabot a *kutyamosó* címen *Heltai* Jenő fordításában mutatja be. A premiére már elkészült a személyzet, úgy, hogy most már a színház következő újdonságát, *Molnár* Ferenc *Jósi* című eredeti vígjátékát tanulják.

A *kutyamosó* bemutatója pénteken, e hó 18-án lesz, Holnap, kedden, tízenegyedszer adják az *Aranyhidat*, *Grésac* és *Croisset* bohózatát, amelynek tegnapi előadására egyetlen egy jegy sem maradt.

Nemzeti Színház. *Ruttkai* György rendkívüli sikertől társadalmi színműve, a *Sötétség* holnap, kedden 14-edszer kerül színpadra a Nemzeti Színházban. *Emma* szerepét ezuttal fogja először játszani *Török* Irma.

Zöldi Elza szerződötése. A *Magyar Színház* igazgatósága a mai napon szerződötette *Zöldi* Elzát, az Országos Színművészeti Akadémia növendékét. *Zöldi* Elza, aki a drámai osztály egyik legkiválóbb növendéke volt, egyuttal tanult énekesnő is, aki ezzel a szerződéssel az operetthez pártolt.

Bonaparte premétereje. A Népszínház legközelebbi premétereje pénteken lesz, amidőn is a *Bonaparte* című látványos drámája kerül színpadra, amelyet *Dumas* hasonló tárgyú drámájának némi felhasználásával *Béldi* Izor írt. *Szántó* Ilona a Népszínház új tagja, kinek gyöngékedése miatt kellett a premiéret péntekre halasztani, már felgyógyult és résztvesz a próbákban. *Szirmai* Imre pedig a legnagyobb gonddal készíti elő a címszerepet, *Napoleon*t.

Hangverseny. A VII. kerületi polgári kaszinó tegnap este sikerült családi estélyt rendezett csömöri-üti helyiségében. Az estélyen *Miklós* Feodóra énekel, *Bajó* István zongorakísérete mellett. *Sümeji* Imre helyettes állomásfőnöki saját szerzeményű kupléit adta elő, végül *Erdőssy* Antal játszott hegedűn. A hangversenyt reggelig tartó tánc követte.

Doktorikasszonyok bemutatója. A *Magyar Színház* szombati bemutatóját nagy érdeklődéssel várja a közönség. *Verő* György, a *Szultán* szerzője, ezuttal modern tárgyú és erősen magyar levegőjű operettet írt, amelynek zeneszámai egytől-egyig a leghatásosabbak, szövege pedig mindvégig tréfas és mulattató. A kilenc doktorikasszony jelmezei különösen látványosak mennek, énekszámaik és táncok pedig szintén igen eredetiek. Különösen mulatságos lesz a harmadik felvonásban a *tánciskolában* című kettős, amelyet *Sziklainé* és *Sziklai* Kornél adnak elő. A darabhoz *Favargó* Géza festőművész hatásos színes plakátot festett.

Frizzo. Az *Uránia-színház* olasz vendége, *Frizzo* holnap fogja egy újabb bohózatot mutatni: *A viszonzatlanság éjszaka* címen, melynek mind a hat szereplőjét egyedül alakítja.

Új színikerület. Gróf *Festetics* Andor országos színészei felügyelő elnöklete mellett az országos színészegetesületben tegnap délután tanácskozást tartottak, amelyen a *Besztercebányai-munkácsi színikerület* megalakították. Az új színikerület városai telen: *Besztercebányá*, *Munkács*, *Rimaszombat*, *Rozsnyó* és *Zólyom-Brezó*. Nyáron: *Salgótarján*, *Hatvan*, *Gyöngyös* és *Jászberény*. A tanácskozáson *Clair* Vilmos főtitkár képviselte a F. M. K. E.-t. Az új kerület igazgatója *Mezey* Kálmán.

Hangversenyek. A Terézvárosi Társaskör tegnap művészi hangversenyt rendezett *Andrássy* úti heviségeiben, melyen kizárólag *Major* J. Gyula szerzeményeit kerültek előadásra. *Fodor* Bertalan, *Major* ismét hegedűversenyt adta elő kitűnő technikával. *Szuders* Neely, *Major* új dalalbumából énekel néhány dalt. Végül *Major* játszotta el *Széchy* Mária című operájának intermezzóját. Ugyancsak a Terézvárosi Társaskörben tartotta meg vasárnap délelőtt a *Major* J. Gyula vezetésével álló *Magyar Karénekegyesület* ezidei első hangversenyt.

A *Magyar Tanítók Otthona* szombaton szépen sikerült hangversenyt rendezett. Szerdahelyi *Józsa* zongorajátékkal, *Ember* János és *Rákos* István főolvasással, *Müller* Mariska szavaival, *Szervay* Ceclasta énekel vett részt a koncert sikerében.

Matiné. Kétúton sikerült matiné rendezett vasárnap délelőtt az *Athenaeum* férfi-dalegylet a *Katholikus* Kör disztermében, ahova szépszámu közönség gyűlt egybe az izléssel érzékeltöltött műsor meghallgatására. A figyelemzett énekesek dalrajzai nyitotta meg a hangversenyt. *Grieg* *Honra-telés* című kardiával, melyet a kitűnő énekesek bámulatos precizitással adtak elő, kitűnő tanárunk, *Evisogel* Ferenc vezetésével. Majd *Benes* Irma művészi éneke szórakoztatta a hallgatóságot. A kisasszony szépen csendő hangján néhány opera-áriát énekel és zajos tapsot aratott. Valóságos művészi eseményszámba ment *Gyöngyössi* Erzsike ének, a Színművészeti Akadémia növendékének léleplete. *Vörösmarty* „*Szép* *Ilonka*“-ját adta elő zenekarikisérlet mellett, melyet *Polgár* Géza vezényelt diszkretül és körültekintéssel. A kisasszony sok tapsot aratott szép orgánumáért és bájos előadásáért. A kitűnő dalosok kardala fejezte be a sikerült matiné.

Gyermekszínház. A gyermekszínházban esütörtökön adják először *Komor* Gyulának *Robinson Crusoe* című haffelvonásos tündérrégiójét. Jegyeket már ma lehet váltani az ismert elővételi helyeken.

Viadéki színészet. Aradon *Zilahy* kitűnő társulata szombaton mutatta be *Ruttkai* György *Sötétség* című színművét nagy sikerrel. *Aranyossy* Janka, *Gazdy* Aranka, *Könyves* és *Marházy* játszották a főszerepeket.

A *miskolci* színházban *Pethes* Imre, a Nemzeti Színház művésze két estén át nagy sikerrel vendég-szerepelt. A *Cyranos de Bergerac* címszerepében és a *Dolovai nábob lányában* játszott. A *Tavasz* operettet most mutatta be kitűnő előadásban a társulat; *Garzó* Adél, *Széky* Anna, *Véghelyi* Angela. *Szadai*, *Füredi* és *Bombai* vették ki a részüket a sikerből.

Novelli mint Shylok.

— *Novelli a Népszínházban.* —

Budapest, december 14.

Ermélet *Novelli* visszatért Budapestre és ma este a Népszínházban kezdte meg négy estére tervezett vendégjátékait. A modern színjátszás nagy vándor-madara eddig a Vígsházban, ebben a szép, bársonyos fészekben telepedett meg olasz társulatával. Ott hódította meg először a magyar iöváros közönséget remekebbnél remekebb alakításaival. Most helyet cserélt. A színház változott. De nem változott a művésze, — ha csak annyiban nem, hogy mintha még tovább ment volna egy lépéssel a jellembrázolás tökéletes igazsága felé.

Különös, hogy a közönség ezuttal nem maradt hű a nagy művészhez. A Népszínház nézőterén ma feltűnő hézagokat látunk. Rossz időben jött hozzánk *Novelli*? Meglehető. De a nem egészen telt színházra talán abban kereshetnők a magyarázatot, hogy Shylokot már nagyon sokszor játszották Budapestben. Ha emlékeztem nem csal: a Vígsházban nyolcoszor vagy kilencszer játszotta Shylokot két ciklus keretén belül. Valószínű, hogy holnap és holnapután, amikor *Leart* és *Ódiposzt* mutatja be, miérett közönségünk befogja tölteni ezeket a hézagokat.

Mikor kezdtek nem komikusan játszani Shylokot? Abban az időben, amikor a szabadság, a humanizmus áramlata nőtt és mindig nagyobb körre terjesztette ki az emberi jogokat. Akkor a nagy színjátszók észrevették Shylokban az embert, akinek van joga fanatikusban gyűlölni igazságtalan elnyomóit. Észrevették, hogy Shylok szenved és sir; hogy a hitéhez való makacs ragaszkodásban van valami főséges; hogy fanatikus gyűlöletének a kitörésében és kudarcában van valami tragikus.

Most is van Shylok alakján valami groteszk. De a zsidó uszoris mellett, aki szereti a pénzt, teljes joga-hoz jutott az ember, aki egy megtiprott faj nevében gyűlöli. Aki nemcsak a maga egyéni sérelmét, hanem egész tájának, borzasztóan üldözött nemzetségének a fájdalomát akarja megtorolni a kincző legmarkanszab képviselőjén, *Antonión*.

Novelli Shylokja teljesen megélel ennek a felfogásnak. Játéka tökéletes. Nincs olyan *Shakespeare*-magyarázó, *Brandstet* sem veszem ki, *Shakespeare* legmélyebb és legigazabb kommentárját, aki ennyire értené Shylokot. A kritikus úgy gyönyörködik benne, mint a legtekintélyesebb elmélet inkarnációjában. Egy pillanatig sem kell attól tartanunk, hogy illúziókból kiközzekünk. A lassú járás, a fontolgató és vonatott beszéd, a gunyos replikák, az ironikus megalakodás, a bosszúság izzó parazsa, mely később nyilván föllobog, mint a tűz-veszedelem; az óvatos, a megvételhez szokott, az üzleteit féltő zsidó kicsinyessége és a hitében, apai érzéseiben megsértett ember szörnyű fanatizmusa, mely eleven hűt akar kitépni ellenségeinek a testéből; a vérszomjas agastyán, aki fölsül, s akinek a fölsülésén mégsem tudunk nevetni, mert bosszúállásának a tulajdaga hatalmas üldözők rossz és igazságtalan bánásmódjából fakadt — ez a sok részlet bámulatos egyességbe olvad *Novelli* játékában. Ha ugyan szabad játéknak nevezni azt, ami organikus, mint az élet és ugy bat, mint az igazság.

Novelli nem a híven fordított *Shakespeare*-szöveget játsza Shylokban. Inkább valami olasz átdolgozásfélét, ahol Shylok szerepe kibővíti. *Jessica* szöke után például külön akciót csinál a felvonás végére abból, ami *Solario* a darabban csak *elbeszél*. A ház nyitott kapuán rosszat sejtve betanorog, fölrohan az emeletre és a bizonyosság látára öröngő fájdalom fogja el. A színlíciák közt rémítő sírása, köhögése föl üvöltése hallik, — majd az erkélyre fut és a lent álló *Tubállai* nyögve és ordítva, hang nélkül hápgva és orozlánhangon jajveszékelve tudatja *Jessica* árulását. Ez nincs *Shakespeare* szövegében, de mégem hamisított, mert *Novelli* kontaktusban marad *Shakespeare* szellemével. Ugy tetszik, mintha kiegészítően a költőt; mintha azt játszaná, amit *Shakespeare* elfelejtett megírni: mintha *Shakespeare* egyik mulasztását hozná helyre. Az első felvonás elején hasonló variánsokra akadunk és ezeken sem ütődünk meg, mert *Novelli* mindenütt *Shakespeare* intenciója szerint magyaráz. Még akkor is alárendeli magát *Shakespeare* géniusának, amikor a bővítésekkel, a betoldásokkal a maga külön bravurját szolgálja.

Novelli mozdulatai groteszkak a *Rialton*, amikor *Jessikát* sirtatja és *Antonió* bukásán üjjong, de ereje megdöbentető; félelmes, mint az égbőlbor. Az ellentétes érzések, a villámgyorsan váltakozó hangulatok diszharmonikus pompája nagyszerű. A legvadabb öröm és a leggroteszkebb fájdalom átmenetei grandiózusak. Végül a károrúm marad győztes és *Novelli*

öreges teste naiv, apró ugrádozások, tüpegő tánc-lépések közt suhan ki a színpadról.

A negyedik felvonásban az a legnagyobb momentuma, amikor a kudarc és a Dörze ítélethozatala után összerokad. Látszik rajta, hogy halálos betegen megy el és a ráparanosított keresztvíz nem fog a fejére hullani, mert vége az életének.

A. E.

MŰVÉSZET

□ Berzevicsy miniszter az atelier-kiállításon.

Dr. Berzevicsy Albert közoktatásügyi miniszter, K. Lippich Elek miniszteri osztálytanácsosnak, a művészeti osztály vezetőjének kíséretében a napokban megtekintette Pállk Béla kiváló festőművésznők kiállítását Kmetty-utcai műtermében. A miniszternek a mester szolgálat magyarzáttal s különösen megnyerték tetszését legújabb állatképei, de lebilincseltek figyelmét a tájképek, tanulmányok, vázlatok és a művész ifjokori alkotásai is. A miniszter majd egy óra hosszat időzött a kiállításon s távozásakor elismerését fejezte ki Pállknak, amiért szép kiállításával ismét közelebb hozta a közönséget a művészethez. A kiállítást többek között megtekintette gróf Tisza István miniszterelnök felesége, valamint a főúri világ számos más tagja és csaknem valamennyi ismert műpártoló. A kiállítás 21-éig marad nyitva.

□ Andrásy szobra. Az országház déli homlokzata előtt nagyban folyik az Andrásy-szobor talapzatának építése.

A hazai termésköböl és márványból összerútt talapzat nemsokára elkészül. Gróf Andrásy Gyula lovasszobra, melyet Zala György mintázott, már teljesen készen van Róna József szobrász műtermében. A lovasszobor bronzöntése kitűnően sikerült. A szobrot tavasszal állítják fel a talapzatra.

□ Képkiallítás. Konek 1da festőművésznő saját műtermében (VI. Kmetty-utca 27.) karácsonyi és újvívi tárlatot rendezett, szép virág- és genreképekből, melyek o'cső áron kaphatók. A tárlatot mindenki megtekintheti naponta délelőtt 10 órától délután 4 óráig.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ A Magyar Tudományos Akadémia matematikai és természettudományi osztálya ma délután Than Károly elnöklelte alatt ülést tartott, amelyen elsőnek Kalescsinsky Sándor levezelő-tartotta meg székfoglaló értekezését. Előadó a nap accumulációjáról különféle folyadékokban végzett kísérleteiről számolt be. Kalescsinsky kísérletei azt bizonyították, hogy a sziástartalom tavak melegükét csakis a naptól nyerték. A szakközönség figyelemmel hallgatta meg a főelővást, amely után dr. Kövesligethy Radó ismertette a f. évi július hóban Strassburgban tartott II. nemzetközi földrendési értekezlet tudományos munkálatait. Az értekezlet, melyen husz állam — köztük Magyarország is — képviseltette magát, elhatározta, hogy a földrendések egységes, tudományos megfigyelésére nemzetközi szövetséget létesít. A tetszessel fogadott előadás után Bugarszky István levezelőtag az eljárás ismertette, ahogyan igen csekély mennyiségű folyadék alkoholtartalmát meg lehet mérni. Majd Högyes Endre terjesztette elő dr. Krompacher Ödön egyetemi magántanár szövetitani értekezését, végül pedig dr. Tanhoffer Lajos bemutatta Alexander Béla és Vámosy Zoltán disszertációját.

○ A Kisfaludy-társaság december 16-án, szerdán délután 5 órakor az Akadémia heü ülés-termében rendes havi ülést tart a következő tárgyszorozattal: 1. Költemények. Dalmady Győző rendes tagtól. 2. Okura japáni költő előlégi a fia halálára. Kozma Andor rendes tagtól. 3. Virágének és táncdalok Esterházy Pál nádor énekeskönyvéből ismerteti dr. Fránkel Bertalan. Magánénekek és karokkal. Zárt ülésben: Határozat a megüresedett tagsági helyekről s a tagajánlások megbeszélése. Ujés után a társaság tagjai társasvaosorára gyűlnek össze az István tó-herceg szállóban.

○ Rátoska. Balla Miklós gyönyvűrű elbeszélő költeménye, amelyet a Kisfaludy-Társaság a Bulvoszky-jutalommal tüntetett ki, megjelent a Singer és Wolfner cég kiadásában, a *Monológok Könyvtárában*; 80 fillért minden könyvkereskedőben kapható.

○ A hétfalusi osángók a multban és jelenben. Kolombán Lajos érdemes munkát végzett amikor ezt a könyvét megírta. Az elhanyagolt, légi emlékosodott brassóvidéki osángók sajátságai, életét, történetét beszéli el benne vonzó, szép éhadásban. A szerző sok érdekes adatot gyűjtött egybe, különösen a osángó népköltészet vonatkozásilag. A könyv Brassóban jelent meg; ára két korona.

SPORT

○ Országos tornáunnepey Aradon. Az Aradi Tornagyűlést felkes vezetőségének kezdeményezésére az Országos Tornaszövetség közreműködésével a jövő év pünkösdién országos tornáunnepeyt rendez Aradon. Dr. Steinzer Pál egyesületi alelnök és Nagy

Sándor művezelő-titkár vasárnap tanácskoztak az Országos Tornaszövetség elnökségével és megállapították a nagyszabású ünnepey programját. Berzevicsy Albert közoktatásügyi miniszter és Zsidiinszky Mihály államtitkár kijelölték az aradi tornáunnepey-lyen való megjelenésüket.

EGYESÜLETEK

(A Magántisztviselők Otthona) szombaton avatta föl új helyiségét (Royal szálló épület). Ebből az alkalomból az egyesület diszgyűlést tartott báró Feilitsh Arthur az egyesület elnökének vezetése mellett. Megjelentek: dr. Nagy Ferenc és Bedő Albert nyug. államtitkár, Szerényi József miniszteri tanácsos, Gelleri Mór és megyeri Krausz Lajos kir. tanácsosok, dr. Kunos Ignác a keleti akadémia igazgatója, Adler Károly királyi kereskedelmi tanácsos, Popper István dr. Freund István, lovag Ahbans Lajos és Löwenstein Arnold igazgatók, Gerlóczy Béla és mások. Báró Feilitsh Arthur elnök nyitotta meg a diszgyűlést, ismertette az egyesület céljait és fejlődése történetét. Az elnöki megnyitót után Fischer Árpád főtáitkar mondott ünnepey beszédet, melyben a magántisztviselők társadalmi helyzetével is foglalkozott. Ma dr. Hoffmann Viktor titkár felolvasta a nagyszabású érkező üdvözlő táviratokat, köztük Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter táviratát is, aki kimenyette távollétét. A diszgyűlés után lakoma volt, amelyen mintegy kétszázan vettek részt.

Az egyesület Szilveszter-estére hangversenyt rendez, melyre eddig Varsányi Irén, Bánó Irén, Szerényi Zoltán és Tarnay Alajos ígérték meg közreműködésüket.

Nyitlér.

ANGOL kir. szabadalom. NÉMET kir. szabadalom.

M. KIR. SZAB.

PICK TESTVÉREK

elsőrangú férfiszabó-műterem.

Budapest, V. kerület, Dorottya-utca 12. szám.

ANGOL RUHABÉRTLENDZSZER

Angol és Francia Szövetkülönlegességek.

Városi bundák valódi szőrmékkel és választékban szállítottnak;

Költönésztály havi 30 kor.	A) osztály
1 nyári sacco öltöny	1 negyedévre 95 kor.
1 tavaszi sacco öltöny	1 nyári sacco öltöny
1 6-ai vagy Jaquet öltöny	1 tavaszi sacco öltöny
1 Ferenc József öltöny	1 tavaszi
1 felöltő, vagy	1 ősz vagy Jaquet öltöny
1 csieter	1 Fer. József öltöny vagy
1 télikabát	1 frakk öltöny
	1 felöltő vagy
	1 ulster
	1 télikabát
	1 nadrág

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A felsőbírószágek karásony és újvívi szünete. A királyi Kuria és ítélőtáblán az idei karásony szünetek december 23-tól december 29-ig terjednek. Az újvívi szünetek december 30-tól január 7-ig lesznek.

§§ A meghosszabbított szabadság. Tiszteletlenység és engedetlenség miatt emelt vádat a debreczeni főügyészesség Hrabovszky Aurél nyiregyházi alügyész ellen, mert az szabadságidejét önkényesen meghosszabbította. A debreczeni ítélőtábla fegyelmi tanácsa azonban felmentette az alügyészt. Nem ugy a királyi Kuria, amelyhez a főügyészesség felebbezett. Ma tárgyalta a kisebb fegyelmi tanács ez ügyet s Thassy Pál koronaügyész helyettes az alügyésznek fölöttes hatóságával szemben elkövetett tudatos tiszteletlenségét látván fenntartoggni, kérte a vádolt megbüntetését. A Kuria fegyelmi tanácsa, a vádolt alügyész meghallgatása után, rosszdallásra ítélte Hrabovszkyt.

§§ A bíró és ügyvéd közötti viszony. E címen tart e hó 17-én, esütörtökön esti 7/2 órakor Nagy Dezso ügyvéd előadást a budapesti ügyvédi körben. A kör vendégeket szívesen lát.

§§ Hitelsszerzés. Hitelsszerzési és beraktározási irodát nyitott Lauffer Pankás nevű ügynök egy nyugatombou vonult kosmárosnak, Szvorényi Jánosnak a pénzével. A cég zálogjegyekre való kölcsönadással foglalkozott leginkább. Ezt a kölcsönadást az adásvétel leplebe burkolták azzal a kikötéssel, hogy az illető kölcsönre szorult 20% kamat lefizetése mellett 30 napon belül visszaválthatja zálogjegyeit. Ha a 20%-ot lefizette, meghosszabbították újabb egy hónapra a kölcsönt. De végre hogy ha ki akarta váltani zálogjegyeit, azt már sohasem adták ki neki, mert a társaságnak az volt a szokása, hogy az elzalogosított tárgyakat kiváltotta és jó pénzért eladta. Ennek dacára azonban a féllet továbbra is fizették a havi 20%-os

kamatot. Ugyanezt az eljárást követték a beraktározásra ehelyezett tárgyakkal is. Száz és száz embert károsítottak meg így módon, míg végre a rendőrség — a beérkezett fölmételek panaszra — ártalmatlanná nem tette a közkereseti társaság tagjait, Lauffer Pankászt és Szvorényi János, valamint Follák Béla alkalmazottait. Csáás, sikasztás büntetetei, valamint uszora vétségével vádolva kerültek ma a vádoltak padjára. Körübeüli negyven panaszgyűlyen ellenük. A tárgyalásra több mint hatvan tanu és károsult van beidézve.

§§ Gylikos vasrud. Ez év május elsején történt, hogy az aszódi állomáson Dobrotta Pál vasuti málházó a Gödöllő felől érkezőt vonat egyik teherkocsijából oly szerencsétlenül csuszlatott ki egy vasrudat, hogy az 50 kilós rud Gróf Alajos vasuti kezelő lábára esett. A megcsúrt embert nyomban hazaszállították, vérző sebéet bekötözték, de mindhiába, a sebbez valami fertőző anyag kerülhetett s Gróf Alajos harmadnapra iszonyú kínok között meghalt. Az ügyészesség Dobrotta Pál málházó ellen gondatlanságból okozott emberölés vétségébe címén emelt vádat. Ma volt ez ügyben a főtárgyalás a pestvidéki törvényesék előtt Bánó József elnöklete alatt. A tárgyalás során kihallgatták dr. Minich Károly törvényeséki orvost, aki a hullát boncolta. Az orvos előadta, hogy a vasrudal okozott sérítés és a haláleset közötti közelebb az összefüggés, de hogy a fertőzés mikor történt és hogy gondos ápolás mellett a sebesült fölgyógyult volna e, nem tud határozott véleményt adni. Ezután kihallgatták az esetenél jelen volt tanukat, akik egyértelműleg azt vallották, hogy az elhunyt kellő óberség mellett ekerülhetete volna a szerencsétlenséget. Az ügyész ezen az alapon eljette a vádat, mire a törvényesék a további eljárást megszüntette.

TÁVIRATOK

Bebel és Bülow mérkőzése.

Berlin, december 14.

A birodalomgyűlés ma folytatta a kölségvetés tárgyalását. Bebel polemizált Bülow kancellárral.

Azt mondta, hogy a birodalmi kancellár leutóbbi beszédével a szociáldemokratákat rendkívüli szórakoztatta. Egy birodalmi hivatalnoktól az érelmiségnek legalább egy szikráját lehetne olvám. Egy szikra érelmiségnek a szociáldemokrata világnézet tekintetében. Hogy a birodalmi kancellár nem szerzett jobb felvilágosítást a szociáldemokrata iratokból a szociáldemokrátia felől, annak oka a birodalmi kancellár felgöngyölítés képességében keresendő. (Zaj.) A hadügyminiszternek az a nyilatkozata, hogy a hadseregnek nincs még egy Forbachja, nyilván csak addig fog állani, amíg második Bise nem találkozik. A tisztikar az önéretet tulengésében szenved, a fennálló házassági korlátokzást következtében is, amely a pénzügyasságokat idézi elő. Németország álláspontja az orosz kormányval és azokkal a szögyenletesekkel szemben, amelyeket Oroszországban elkövetnek, rendkívül elítélendő.

Gróf Ballestrem elnök inti a szónokot, hogy a barátságos hatalmakra vonatkozó nyilatkozataiban mérsékelje magát. (Élnk helyeslés.)

Bebel így loyotajta: Más parlamentekben sokkal ésebben tamadjak a kormányokat, mint itt. Bülow nyilatkozatai a kormány szociálpolitikai tervéről üres ígéretek. Én nem is tettem tel róla, hogy Millerand szerepét átvegye. Egyszerien kértelen arra, hogy a szociálista gondolatvilágot megérise. Egyáltalában nem vagyok halandó a köztársaságért betöretni a fejemet. A szociálpolitikában igen közömbös, vajjon az állam monarkia vagy köztársaság. Megégyezhetünk-e, kérdi a szónok a jövő államának kérdésében a birodalmi kancellárral és a polgári pártokkal? (Közbekiáltás: Nem!) Akkor ne is vessék fel felünk szemben a jövő államának kérdését. Gróf Bülow azt mondta, hogy a szociálista jövőbeli államában az embereknek mind anyagioknak kellene lenniök, és kérdezte, vajjon Bebel azt képzeli-e, hogy ő ilyen anygal. Ha gróf Bülow ördögnek nevez engem, ezt százszor szivesebben hallom. Midőn azután a szónok további fejtegetései alatt Kardorff tavozik a tereemből, Bebel utána kiabált: Amit 1878-ban Kardorff parancsnoksága alatt a jövő államáról mondtak, az olyan jedséget kélt Kardorffban, hogy kimegy. (Megujuló viharos derütés.)

Gróf Bülownak a szociálista jövő államról mondott fejtegetései högytársaságba illeltek, ahol misem értenek a politikából. A szociálista mozgalmat nem lehet agyonbeszélni, sem agyontrétálni. Tévesen vetik szemünkre a pozitív működés hiányát. Ismerteiten támogatjuk a kormányt, így az orosz kereskedelmi szerződésnél is. A szociáldemokratiának közömbös, hogy a mi mérsékelt szociálpolitikai haladásunk. Mintán a szónok még a krimisohani viszonyokkal foglalkozott, közel háromórás beszédét elvtársainak tetszése közt e felkiáltással végzi: Miénk a jövő, miénk a világ, mindennek dacára!

Gróf Bülow birodalmi kancellár kifejtte: Bebel legutóbb kijelentette, hogy utolsó lehetetleg küzdeni akar a dolgok fennálló rendje ellen és azt állásni. Így egészen természetes, hogy minden bajt álltalanost. Még is kevesre becsüli a mi felgöngyölítés képességünket, ha olyan együgyűeknek tart bennünket, hogy ezt a tendenciát nem vesszük nála észre. (Derültség.) A katonai bántalmazásokat illetőleg ismétlem, hogy minden meg fog történni, a végből, hogy ilyen gyalázatossgatokat megakadályozzunk és kiirtsunk. Bebel azt kérdezte, hogy hol gyalázoknak többet, mint a gyakorlaton. Én mondhanék egy helyet és megnevezetnek egy urat, aki a gyalázokadásban szép rekordot mutat fel. De nem fogom megtenni. (Viharos derütés.) Mint külpolitikus sohasem tudok eleget tenni

Bebelnek. Ha valahol közelbélünk, akkor azt mondják: Mindenütt ott akarunk lenni, de nevétségessé tesszük magunkat. Ha nem lépünk közbe, akkor azt mondják, hogy az erőszakot engedjük győzedelmeskedni a jog felett. Kelet-Ázsiában a mi programunk igen egyszerű. Meg akarjuk tartani és fejleszteni, amivel ott bírnak, de nem akarjuk a kezünket megegetni olyan ügyek miatt, amelyekbe semmi közünk. Bebel nyilatkozta, hogy a drezdai kongresszus pártjára néve a megiffodás forrása volt, igen kinosan volt előadva. Mi azt tartjuk, hogy a kongresszus inkább hasonlított egy óriási szerezemenesáshoz, csak hogy senki se kerül ki fehéren. (Derütség.) Midőn Bebel áttért a jövő államára, azt mondtam magamban, most végre elérkezik a nagy pillanat, most hull a lepel a saisi képről. (Derütség.) Igen, fűgét! Bebelőt csak gúnyos kritikát hallottunk és egyébként csupa ködöt és üstöt a jövő államáról. (Derütség.) Legutóbb azt mondtam, hogy ha a szocialista pártprogram egyáltalában keresztülvihető volna, egy óriási legyház jönne létre, ahol senki sem tartaná ki. Azt mondtam továbbá, hogy a szocializáció a nagy rabládiárat tervez, amennyiben a földbirtokosokat, iparosokat és tőkepénzeseket meg akarják osztani birtokuktól. A szocialista államban kiküszöbölnek a személyes érdem minden elismerését. Ez a legnagyobb igazságtalanság volna. Akkor az embereknek előbb anyagolóká kellene vániók. Hogy Bebel nem számítja magát ezek közé, azt értem. (Nagy derütség.) Egy hivatalnok, aki a szocializáció hívének valja magát, megszegi esküjét, így hivatalnokokat nem tűrünk. Hol vannak a szocializáció pozitív tettei? Szemtelenség, kedélynélküli, a lelkeket kiszárító agitációkat látok csak, mely száraz nyárként, senyvesztő szirokkóként megy át a német földeken. (Teiszés jóbbról.)

Egy mélyen gondolkodó eme, aki most öröklétre szenderült, kevéssel halála előtt egy francia barátjának levelet írt, amelyben 80 éves életének eredményeként kiemelte, hogy ha a szocialista világnézet diadalmaskodnék, ez a legsúlyosabb csapás volna, mely az emberi kultúrát eddig érte. Ha a szocializáció diadalmaskodnék, akkor helyébe csakhamar katonai diktatúra lépne. A szónok így végzi: Nem hiszem, hogy a szocializáció győzni fog, de egyedül a rendőrség nem segíthet. Ha a polgári pártok nem engedik magukat felülmelni a szocializáció által egyetértésben, fejelemben és aldozatokszégekben, ha a fenyegető veszedelemmel eltökélt szálnak szembe, akkor, de akkor bizonyosan, békés és nyugodt utakra terelik a haza feloldását. (Élénk teiszés.)

Einem tábornok hadügyminiszter Richterrel és Bebellel polemizál. A hadseregben nem uralkodik gaz szellem. Ő a maga részéről a legkevésbé ápolja azt. Ha ő ezredparancsnok volna, örömmel fogadná Richter fiát tisztjelöltként.

Stöcker (keresztény-szocialista) támad a szocializációt, mely a munkásmozgalmat a legacsonyabb színvonalra ránta le.

Ezután a ház holnapra napolta el ülését.

Köln, december 14. Greenbroichban ma délután a dinamitgyárban nagy robbanás történt. Hír szerint négy munkás életét vesztette és vagy 16 hivatalnok és munkás megsebesült.

Páris, december 14. A kamara a vizitak építésére és a folyamatosornák és kikötők javítására vonatkozó javaslatot tárgyalta, melyet már egyszer elfogadott, de a szenátus módosított. A kamara erre a célra 700 millió frank kiadást szavazott meg, míg a szenátus csak 300 milliót engedélyezett.

Konstantinápoly, december 14. Hír szerint még e hét folyamán megkezdődnek a tárgyalások az entente-követések és a porta között a reformkövetelések keresztülvitelének részleteire vonatkozólag.

Lisszabon, december 14. Alfonz király, Károly király, Maria Amália királyné és Lajos Fülöp trónörökös ma Villa Vigosa-ba utazik. Alfonz király csütörtökön Badajozból utazik vissza Spanyolországba.

Michetti találmánya.

Nápoly, december 14. A Martino jelenti *Frankinápolyból*, hogy Michetti festőnek sikerült két nagy sztereoskopikus képet nyerni üvegek segítségével. Michetti meg van győződve, hogy ezt a találmányt különösen a művészet szolgálatában értékesítheti.

Az irredentisták mozgolódása.

Róma, december 14. Válaszolja *Gattorno* képviselő azon kérdésére, hogy helyes-e a kormány a hatóságok azon eljárását, melylyel megakadályozták az olasz nemzetet ért sértések ellen irányuló demonstrációkat, kijelentette *Di Santo Norrio* belügyminiszteri államtitkár, hogy a kormány a törvény értelmében megakadályozta a nyílt utcai és nyilvános téren való tüntetéseket. Ez szerinte azért történt, mert a tüntetéseknek barátságos és szövetséges állam ellen irányuló ellenséges jellegük volt.

A szerb miniszterválság.

Belgrád, december 14. *Gruics* miniszterelnök ideiglenesen elfogadta a pénzügyi törvényt, hogy a válság veszedelmét egyelőre elhárítsák. Hír szerint a költségvetés letárgyalása után a pénzügyi tárcát Patsu fogja átvonni.

A kolera.

Konstantinápoly, december 14. A bagdadi vilajet Kerbela nevű városában, hova a perzsák szoktak zarándokolni, kolera ütött ki. E hó 11-én 12 megbetegedett és 10 halálos eset fordult elő. Megtették az intézkedéseket a zarándokok távoztatására.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, december 14. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Eladatott: *buza*: tiszavidéki 78—82 kg. 8.30—8.70 K., marosi 76—80 kg. 7.65—8.10 K. *Ross*: tótfelvidéki 72—75 kg. 6.75—6.85 K., osztrák 71—75 kg. 6.55—6.75 K., magyar 71—74 kg. 6.60—6.80 K., pestmegyei 72—74 kg. 6.70—6.85 K., középduinai állomásokról 6.40—7.15 K. *Tengeri*: magyar, régi 6.20—6.45 K., új 5.80—5.50 K., cinquantin 6.65—7.— K., magyar zab 5.55—6.20 K., válogatott 6.65 K.

New-York, december 14. (Térményössze.) (Zárlat.) *Gyapot*: New-Yorkban helyben 12.45 (12.45), Dec.-re 12.05 (12.08), Márciusra 12.84 (12.87). *New-Orleansban* helyben 12.1/2 (11.1/2). — *Petroleum*: *Stand white New-Yorkban* 9.50 (9.50), *Stand white Philadelphiában* 9.45 (9.45), *Raffined in Cases* 12.20 (12.20), *Credit Balances at Oil City* 1.90 (1.87). — *Zsír*: *Western steam* 6.90 (6.90), *Rohe* és *Brothers* 7.20 (7.15). — *Tengeri irányzata* tartott. — December-re 52.1/2 (52.—). — *Márcs-ra* — (—). — *Májusra* 49.1/2 (49.1/2). — *Buza irányzata* tartott. — Páros ószi helyben 91.1/2 (91.—). — Dec.-re 90.1/2 (90.—). — *Márcs-ra* — (—). — *Májusra* 85.1/2 (85.1/2). — *Juliusra* — (—). — *Gabona szállítási díja Liverpoolba* 1.1/2 (1.1/2). — *Kávé*: *laire Rio* 7. sz. 6.1/2 (6.1/2), — Dec.-re 6.25 (6.30), *Márcsra* 6.60 (6.70). — *Liszt*: *Spring Wheat clears* 3.65 (3.65), *Cukor*: 3.1/2—0.— (3.1/2—0.—). *Ón*: 26 — 26.— (26.——26.25), *Bécs*: 12.52—12.62 (12.37—12.50). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, december 14. (Térményössze.) (Zárlat.) *Buza irányzata* tartott. Dec.-re 79.1/2 (78.1/2), *Márcs-ra* — (—). — *Tengeri irányzata* tartott. — Decemberre 41.1/2 (41.1/2). — *Zsír*: *Januárra* 6.47 (6.50), *Májusra* 6.62 (6.65). — *Sealonna shorts* clear 6.18 (6.18). — *Sertészsír*: *Májusra* 11.80 (11.80). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Fiúk . . .

Fiúk, kik egyre nyughatatlan vágygával, Foglalkoztak az egék ostromával, S kijátszanátok egy pár méla dallal A temetői örök éjszakát: Nem-e halljátok gyünos kacaját A józanoknak?!

Akiknek merész, vakmerő volt álruk, Csalódás borult meg mindig reájuk. A kiket a hír, a dícsőség szomja Álomláltásba, fellegekbe vont: Mind szárnyát szegte! . . . a való, a gond Mind összetörte! . . .

S ha egynek-másnak vérző homlokára Rátűz a hír egy halavány sugára?! S ha egynehányan jut is a virágból?! Ha ráborult egyszer a siri-ből! Rége elfeledték dalát . . . s hogy ki volt? Már ki se tudja!

Andor Gyula.

+ **A japán nők és az európai ruha.** A civilizáció gyors terjedésével ellentétben csak lassan hódít Japánban az európai ruházat. Különösen a nők között vannak sokan, akik nem szívesen cserélik fel nemzeti viseletüket a francia szabású modern ruhákkal. A császári udvar hölgyei ugyan jó példával járnak elől ezen a téren s legutóbb is a Tokióban a császár születésnapja alkalmával megtartott udvari bálon az összes hercegnők európai báli toilettében jelentek meg, de példájuknak kevés a hatása. A japán hercegnők állítólag igen jól festettek a dekolletált ruhákban, amde a többi vendég hölgy, talán nem is a laptalanul, abban a véleményben volt, hogy japáni nőkön sokkal jobban illik a szindus, tarka nemzeti viselet. Az európai divatkereskedők általában nem a logkollemesebb tapasztalatokat szerzik ezen a téren a japáni nőknél. Ennek az oka egyrészt a mindinkább feltámadt japáni nemzeti érzés, de másrészt hír szerint az is, hogy a tokiói dámák közül sokan rosszul lettek az európai ruhákban, mert az ezekhez szükséges fűzőbűz és a különböző összelátó zsinórokhoz nem voltak szokva. De nemcsak hogy rosszulletet és kellemetlen érzést okozott a szokatlan ruha a viselőnek, hanem az is meg történt, hogy egyes rosszul összehűzőt s kellőleg meg nem erősített ruhadarabok éppen a legnépesebb pillanatokban oldódtak ki, vagy hullottak le. Persze ezek a jelenetek komikus hatással voltak a szemlélőre,

de azokat bizony, akikkel megesezt, kinosan érintették s ezek közül a'gha fog egy is felvenni többé európai ruhát.

+ **Szahara császára mint zsoké.** Szahara császára, Lebaudy Jakob humoros do'gaival jó ideje foglalkoztatja a világsajtót. A napokban beadványt intézett a francia Jockey Clubhoz, amelyben azt kívánta, hogy őt a lóversenyprogramban mint istállótulajdonost, *I. Jakob császár* név alatt szerepeltessék. A Jockey Club persze elutasította ezt a kérést, avval a malicózus megoldással, hogy szabályai nem engedik meg az álnév alatt való utatást. De volt egy másik ok is, amely miatt nem lehetett teljesíteni a kérést s ez az ok az, hogy Lebaudy Jakob a zsoké névsorában szerepel. A dolog úgy történt, hogy Lebaudy ur annak idején urlovasbabérokra áhított; már most a *Société d'Encouragement* (Jockey Club) szabályai előírják, hogy aki Franciaországban urlovas akarta magát kvalifikáltatni, annak két tag ajánlása mellett kell ezt kérnie az igazgatóságtól. Lebaudy nem tudni, mi okból, el akarta kerülni ezt az eljárást, s hogy mégis lavagolhasson, trainerével egyszerűen bejelentette magát zsokének. Így került a neve a zsokéek listájára.

+ **A időjósítás.** Ezeótt pár évtizeddel is divatban volt az időjósítás, de az illető meteorológusok nem voltak oly tudományosan képzett emberek, mint a mostaniak s műszereik sem voltak oly tökéletesek, mint a mostaniak, melyek a 400 kilométernyi távolságban dühöngő zivatart pontosan jelzik. Ilyen időjós volt Párisban Mathieu Laensberg, aki annak idején jó híre is vergődött. Hogy Laensberg hogy szokott időt jósolni, arról a *Gaulois* a következő anekdotát írja: Laensberg a maga jóssáit egy bájos kis unokahúgának szokta tollba mondani. Egyszer aguszus 22-re heves vihart jósolt. A leányka meg-hökkenve tekintett föl.

— De bácsikám, az nem lehet; akkor az én szű eténapom van.

— Az más, lelkem — mondá az időjós. — Akkor ird csak: tartósan szép időre van kilátás.

+ **A Röntgen-sugarak értalmáról.** Dr. Ebers német orvos a berlini akadémiában előadásban ismertette a Röntgen-sugarak értalmát. Ma már megbizonyított tény, — mondta a tudós orvos — hogy a csodásnak bizonyult sugarak nagy értalmakat is okoznak. Mindjárt be is mutatott egy nőbetegét, kit egy "Röntgen specialista" tönkretett. Egy időráig kezelte a sugarakkal, melyek előbb jótékony hatásúknak mutatkoztak, később azonban a helyükön nagy bőségűadás és bőrsorvadás keletkezett, melyeket nem lehetett már meggyógyítani. Dr. Ebers tavár előadása a berlini orvosi körökben nagy felűnést keített.

+ **A vizlő öre** Ely ka'rói újságíró közli, hogy Felső-Egyiptomban, közel Abesszinia határához nemrég egy eddig ismeretlen ósallat csontaira bukkantak, amelyekről azt állítják a tudósok, hogy azok a mai vizlő összülelének földi maradványai. Ennek az ósallatnak a homlokcsontjából egy félméteres vastag, csontos kétügy szarv bujik elő, rettenetes fejever egy olyan állat birtokában, mely a hordónyi feje után itélve, jó pár tonnát nyomhatott. A rég leltűt évezredek e ránk maradt kövesedett hirmondója abban az időben élehetett, amikor még merőlegesebben estek a nap sugarai az északi éltékere és Európa klímája oly enyhe volt, hogy elefántcsordáknak kínálhatott lakóhelyt. Ott tehát, ahol ma a világvárosok büszke palotái emelkednek, akkor még hire-bamva sem volt az embernek és előlányok portyázatai keresztül-kasul azokon a területeken, ahol a status quo fűntartása oly sok gondot okoz ma a diplomáknak. A rinóceroszok méltán lehetnének hát büszkék cseikre, mert micsoda örpe bokor az ő családájukhoz képest azoké, akik boldog örömmel vezetgetik vissza eredetűket akár a népvándorlás viharáig.

+ **Dezinifkáálás szócéval.** A szódát újabban igen sokan ajánlják dezinifkáálási célokra, csak hogy jó meleg, sőt forró oldatban kell használni, mely esetben 5%-os szódaoldattal a diffierenciáccusokat egy perc alatt teljesen meg lehet öni. A fűzötte nagy ellenálló képességgel bíró staphylokokkusokkal ily oldat egy negyed órá alatt végez. Egy Simon nevű tudós különböző tárgyakat, mint pl. fűsűket, keféket stb. a legkülönbözöb bacillusokkal inficálattat és 60%-os 5%-os szódaoldattal való kezelés után két nap alatt a bacillus mind elpusztult. A szódaoldattal való fertőtlenítés rendkívül egyszerű és könnyű, mert a padló, ajtó, ablakkeretek mosásához használt vízbe csak kis szódát (krbl. 5%) kell tenni. Igen fontos azonban, hogy az oldat forró, legalább 60%-os legyen, mert különben nincs meg a kellő hatása, még az esetbeu sem, ha 5%-nál több szódát tartalmaz.

KÖZGAZDASÁG

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, mint értesülünk, egy régebbi opció alapján átvette a nagybecskői „Klotild” első magyar vegyipar részvénytársaság 1,250.000 korona névértékű részvényét s ezeket megfelelő haszon realizálása mellett a Wiener Bankverinek eladta.

Fuzionáló malomok. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Hír szerint a Lujza-malom és az Első Budapesti Gőzmalom fuzionálni fognak. Mindkét malom legközelebb közzgyűlést fog tartani, amelyben a fuziót határozottan ki fogják mondani.

Az Adria hajó. Fiumából jelenti a Budapesti Tudósítók: Az Adria m. kir. tengerhajózási részvénytársaság gőzei közül Kálmán király e hó 11-én Rouenba, Balthory tegnáp Bordeauxból, Lederer Sándor ma Spanyolországból Fiuméba érkezett. Andrassy tegnáp Marselleiből Fiuméba, Matlekovits Antwerpenből Fiuméba, Széll Kálmán Fiuméből Rotterdamon át Antwerpenbe indult.

Közlekedési vállalatok bevétele. A Dunagőzhajózási Társaság bevétele november 1-től 30-ig 1,280.100 korona (+ 54.502 korona), a hajózási kezdetétől október végéig 12.522.340 korona (- 175.101 korona), összesen 14.102.440 korona (- 120.599 korona).

A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy a személyszállító hajóáratokat Orsova-Galatz között a folyó évdára olyképpen szűnik meg, hogy az utolsó hajó Orsováról Galatzra és Galatzról Turn-Szeverinbe folyó hó 14-én indult.

A mohács-pécsi vasut bevétele november 1-től 30-ig 108.270 korona (- 13.488 korona), január 1-től október végéig 1.000.009 korona (- 22.057 korona), összesen 1,108.279 korona (- 35.495 korona).

Vetőmagvak. (Mauher Ödön tudósítása.) Vörösherepác (Lóheremag.) Amerikai ajánlatok hiányában, Franciaország is fölemelte jegyzéseit, továbbá kimaradt a csépléshez szükséges száraz hideg időjárás is, miért is könnyen érthető, hogy termelőink, akiknek kész árujuk van a mulhleti jegyzésekkel nem akartak megbarátkozni hanem a fentemített okoknál fogva magasabb árakat követeltek és kaptak is. Lucernamag. Igazán szép, nagyszemű, világosszínű árut jelenleg nem igen ajánlanak, miért is az ily jó minőségűek jegyzései egy kissé emelkedtek. Takarmányrépamagvak. A termés még sem sikerült olyannyira, mint ahogy kezdetben írték, mert a németországi magtermelők felmenték árjegyzéseiket. Nagy mennyiségben ajánlanak kétes eredetű takarmányrépamagot még pedig jóval a német termelő által kívánt áron alul, a nélkül azonban, hogy valaki érdeklődne az ily áru iránt. Baltacimmag. Az e heti élelm. kínálat azt bizonyítja, hogy a maglétből sem termelt oly kevés, mint azt valószínűleg igen érdekel oldalról, híresztelték. Fehérheret alig ajánlanak. Egy tétel rendkívül szép minőségű áru 50 kilogrammonként 100 koronáért kelt el al Áltamós. Bükökny, mulhar és jümagvak torgalma csekély. Jegyzések nyersáruért 50 kilogrammonként Budapesten: Lóhere 54-62 korona. Lucerna 56-63

korona. Fehérhere 65-100 korona. Baltacim 14-15 korona. Thymotheus 22-24 korona.

Szeszítlet. (A Budapesti Napló tudósítójától.) Bécs egy hét óta olcsóbb szeszárakat jelez és az árkülönbséget a december elsejei árakhoz képest kivesz 2 koronát. Aki a bécsi viszonyokkal ismerős és tudja, miként csinálják az ottani tőzsdén a szeszjegyzéseket, azonnal tisztában van azzal, hogy az egész árszökkenés nem egyéb, mint kísérlet arra nézve, miszerint tisztelt szomszédaink minél olcsóbban vehessék meg a magyar szeszt, amelyre - mint azt már több ízben kimutattuk - ez idén különösen szükségük van. Szükségesnek tartjuk tehát figyelmeztetni mindazokat akik bécsi szeszkereskedőkkel, vagy finomítókkal összeköttetésben állanak, hogy a bécsi jegyzéseknek ne adjanak hitelt, mert ezek a szeszüzleti viszonyoknak nem felelnek meg. Mult hónap óta a helyzet nem rosszabbodott. sőt - mint ahogy a magyar készletek feltűnően apadtak, a fogyasztási viszonyok ez idén jobbakk, mint tavaly voltak, - inkább azt lehetne mondani, hogy az áruváltási valószínűség elterében van. Mai árak: nyerszeszért finomított részére: 41 1/2-42; adózott: finomított szeszért nagybán. 147 1/2-143; finomított szeszért adózva kicsiben: 149-150; adózott anul, nagybán: 48 1/2-49; adózatlanul, kicsiben: 50-51, denaturált szeszért nagybán 39 1/2-40; kicsiben 40 1/2-41 koronával, hordóval együtt, helyben.

Vásárcsarnok. (Vámos és Brustl hatósági közvetítői üzleti hetilapjából.) Egyszerű az időjárás változandósága, másrészt az a körülmény, hogy a fogyasztók zöme a közelgő karácsony ünnepére tartogatja garast, csendes lefolyásúvá teték e hét torgalmát; a várakozás esendéjé azonban rövidesen fel kell váltania az élelm. vásári zajnak s mint ahogy különösen hideg idő beállva emelkedő árak vannak kilátásban kerjük t. beküldöndiket, hogy nagyarányú küldeményekkel válogatott árúban idejében felkeressen sziveskedjenek. Részleteiben a következőképp alakult az üzlet: Husfélék állandóan kielégítő mennyiségben érkeznek és e héten is árakon gyors elhelyezésre találtak. Ma vidéki marhahas eleje -80- -88, hátulja -90-1- K. mm.-ként. Borjuk változatlanul nagyon jó keresletnek örvendenek és minőség szerint hosszán, sulyvonás nélkül -96-110 K. keltek el kilonként. Ötött sertések és lehozott sertésruh iránt is élénk az érdeklődés. Mai ár pörkölt és forrázott sertésekért szalonával együtt 108-116; lehozott sertésruhért 104-112 filér kilonként minőség szerint. Birkasz kilója 60-70. szépen tisztán kezelt szopós malacok kiőfa 170-190 filér; bárányok párja 12-20 korona minőség szerint. Vadfélék már nagyobb mennyiségben érkeznek, de jó vételűek mellett azonnali elhelyezésre találnak. Ma száraz szőrű nagy nyulat darabja 260 kor; fogoly párja 200-240, és fácán párja 5-8 korona Szarvasok 70-76; vadsertések nagyság szerint 60-90; özekek 100-120, dámszavadak 0-70 fillérről helyeztünk el kilonként. Vágott baromfiiban szilárd az üzlet, az árak változatlanul magasak és letető nagy tételek szállítást ajánljuk. Ma l. r. bi-ott ludak kilója 114-120, II. r. 108-112 filér minőség szerint. Vágott pulykák kilója 110-180 fillér. Előbaromfiiban élénk az üzlet és ma rántani való csirke 120-160, sütni való 160-240, tyúk 240-3- kacs 3-4- lud 4-7, pulyka 5-8, koronát jegyzet páronként. Tojásban: lanya az üzlet az árak hanyatlottak és ma l. r. triss telt tojás 84-86, jó lámpázott apadt 72-76, meszes 64-66 koronát apró (1440/darab) 62-64 koronát jegyzett eredeti ládánként. Tejtermékekben igen szilárd az üzlet, bár-

ny nagy mennyiségek azonnali elhelyezésre találnak. Ma l. r. szövetkezeti teavaj 2.40-2.60, jó triss főzővaj 2-2.20 és tehénúrtó 20-24 fillérről volt a forgalomban kilonként. Gyümölcsfélék: Alma merkantiliáru kielégítő mennyiségben érkezik és vagonközlekedésben 15-23 koronás mm.-kinti árban nyert elhelyezést minőség szerint. Helyesen csomagolt la, fajalmak és körte iránt nagyon jó az érdekek és a szállítások rendszeres eszközlése ajánlatos. Dióban változatlanul élénk az üzlet, elsőrendű papírjéru dió 60-70, merkantil áru 40-60 korona mm.-kint. Pergetett méz 90-100 korona. Burgonya: nagygyümös válogatott egészséges rózsa 3.40-3.60, sarga 3.80-4.- fehér 2.80-3.20 korona mm.-ként vagonközlekedésben. Egészséges vöröshagyma 4.-4.40 korona mm.-kint. Déggyümölcs: narancs 360-as 8.50, 300-as 9.-, 200-as 7.50; citrom 360-as 7.20, 300-as 6.60 korona ládánként. Kosaras narancs 100 kilója 20 korona. 1 kosár karfiol 3.00 korona.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártól vásárpénztár részvényársaság tudósítása.) Felhajtás 1201 darab juh, - kecske. Jegyzett árak: Elsőrendű ürü 44 l-től 42.45 l-ig, kivételesen l.-, kg.-ként, (vagy 38.46 k-tól - k-ig páronként) középminőségű ürü 37-40 l-től 43 l-ig, kivételesen - l, kg.-ként, vagy 30.- k-tól 35.- k-ig páronként, kosokért - l-től - l-ig, kivételesen - l-től - l-ig, vagy - k-tól - k-ig, középminőségű gyapjas - l-től - l-ig, kivételesen - l. kg.-ként, vagy k-tól - k-ig páronként, kosok legjobb minőség - fillérig, páronként - korona, kivételesen - korona, rackajuhok - fillér, páronként - korona, szerbiai juhok páronként - korona, romániai juhok páronként - korona, anyajuhokért - fill. kgkint (-, - k-ig páronként), kiselejtezett juhokért - fillér kgkint (14.-16.-, korona páronként) kecskék - korona páronként. - Irányzat lanya, árak 2-3 fillérről kilogrammonként hanyatlottak.

Sertéskonsumvásár. (A székesfehérvári sertés-vásár és közvagóhíd intézősége.) December 14-én Felhajtás: Zsirterés, ugymint Öreg l. rendű - kilogramm felül - darab, II. rendű 280-350 kilogramm - darab, kanló - darab, silány - darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül - Jarab, közép 220-300 kilogramm - darab, könnyű 220 kilogramm - darab, süldő - darab, malac - kilogramm - darab. Összesen - darab. Husstérts ugymint: nehéz 800 kilogramm felül - darab, könnyű 250-300 kilogramm - darab, süldő - darab, malac 40 kilogramm - darab. Összesen - darab. Felhajtás: Összege 770 darab, - darab süldő, Előző napi maradvány 358 darab, 24 darab süldő, összesen 994 darab, - darab süldő. Eladott 134 darab sertés, 28 darab süldő. Maradvány 140 darab, 28 darab süldő. A vásár irányzata élénk. Az árak szilárdak. - Következő árak jegyzettétek: Zsirterés: Öreg l. r. 850 kgr.-on felül 97-101 fillérig, II. rendű 280-350 kilogramm 97-101 fillérig, selejtezett 95-97 fillérig, silány - fillérig, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 98-106 fillérig, fiatal közép 220-300 kilogramm 98-103 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 88-94 fillérig, süldő - fillérig, malac - fillérig. Husstérts: Nehéz 200 kilogramm felül - fillérig, könnyű - kilogramm - fillérig, süldő - fillérig, malac 40 kilogramm - fillérig, - fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, elősúlyban.

Bécsi vágómarhavásár. Dec. 14. (Saját tudósítók telefonjelentése.) A st-mari központi vásár-

REGÉNY

Egy kis garnizonból

- Katona karkép -

Irta: BILSE hadnagy

(3)

- Vesse el gondjait, nagyságos asszonyom, pompás konduitet irtam róla. Ha felelősséget nem is vállalhatok érte, beláthatja, hogy minden lehetőséget megteszek.

- Ezzel tartozik is nekem, ezredes ur, mert nélkülem ma... nos... hiszen tudja...

- König százados lépett hozzájuk. - Ezredes ur, nem jön velünk a jövő héten borutazásra? Konrad államtanácsos ur is utitársunk lesz. Pompás, kifogástalan borok kerülnek eladásra.

- Temészetesen, kedves König, hiszen tudja, hogy ilyesmirtől nem szoktam elmaradni. Magával különben is szívesen megyek, mert éppen ma láttam, hogy elsőrangú szakértő, hogy remek nyelve van.

- Nagyon hízogó rám nézve, ezredes ur! De látom, ezredes ur nem szivarzik. Mindent megtalálhat szobámban.

Az ezredes a szomszéd szobába ment, hol Kahe asszony Pommer hadnaggyal az egyik, több másik ur pedig König asszonynyal a másik sarokban csevegtek. Leimann főhadnagy éppen az ebédől jött ki, felesége haragos arccal követte, de rögtön felderült, amint Borgert főhadnagy hozzálépett s így szólott hozzá:

- Nos, micsoda fontos magánügyei vannak ismét, nagyságos asszonyom?

- Nekem?... Semilyen... Az uram a változatosság kedvéért kissé összevesztett velem. Hisz ösmeri izléstelenség, a legkisebb dologért is rögtön gorbombáskodik.

- De hát mi történt? - Dühöng, mert levélírással mentegettem magam, holott fejfájásról kellett volna panaszkodnom. Már jóllaktam ezzel az örökös helyreigazítással.

- Ez válási ok, nagyságos asszonyom! - enyelgett a főhadnagy. Keressen más férjet, ha ez nem felel meg.

- Könnyű magának tréfálni... Nem is hiszi, hogy megutál néha az ember mindent.

- Hát annál inkább, nagyságos asszonyom! Válasszon e föld nemesei közül... Ha kívánja, jó ajánlatokkal is előállhatok.

- Ki vele! - pajkoskodott Leimann asszony huncut pillantással.

- Példának okáért, hát... nos... itt vagyok én.

- Az ajánlat nem rossz, de hadd halljuk az ellenszolgálatot. Mit nyújthat nekem?

- Úljunk le és úgy beszéljük meg ezt a rendkívül érdekes esetet! - mondta Borgert nevetve s a divánon foglaltak helyet.

- Tehát, figyeljen rám! Előkelő otthon biztosítok önnek, kocsit, lovat, villát a Zürichi tó partján s egy sereg szolgálatkész inast.

- S ki fizeti mindezt?

- Fizetni? Ki tesz ilyesmit manapság? Teljesen kiment a divatból, izléstelen s az ember elvesztegeti vele minden pénzét. En sohase fizetek meg semmit, de azért igen jól élek, amint látja.

- Mindez igen esábitó, de hiszen még férjem is van, - kacérokodott tovább az asszony.

- Természetesen... Még van... De addig is előkészítel magát hozzá.

Leimann asszony nevetve bölintett, kezére támasztotta fejét s álmódzva nézett a szőnyegre. Borgert hirtelen elkomolyodott s mikor az utolsó vendékek is eltűntek a melléktérlekben, szeme szomszédnője pillantását kereste.

- Mit fürkész úgy rajtam, Borgert ur?... Hisz az megijed ember...

- Oly sok dologról gondolkozom, nagyságos

asszonyom, amiről nem beszélhetek. Tréfáközben könnyen beszélünk dolgokról, melyek látszólag szintén azok, de a valóságban ezek a dolgok sokkal mélyebbre hatolnak.

- Ujra talányokban beszélsz, kedvesem, s igazán itt az ideje, hogy beszélgetésünk más tárgyra térjen át. Ne menjünk mi is be? Mindenestre csodálkozom, ha kettesben ilyen mély beszélgetésben találunk bennünket.

Hirtelen fölállott, de azért csöpp ellenkezést sem mutatott, mikor Borgert keze után nyult, hogy megcsókolhassa. Aztán ártatlan gyermek arculatával lépett a szomszéd szobába. Borgert azonban a félhomályos szobában maradt. Kabátja hajtókájából levelet vont elő s elolvasta. Aztán a levelet egy elnyomott káromkodás kíséretében ismét visszatette s mélyen elmerült gondolataiba.

A szomszédban ezalatt eleven lett a társalgás. Hegedűk hangja, csello mormolása, nehéz zongoraakkord hívta elő a vendégeket, mert most következett az est zenei része.

A harmóniumnál König kapitány foglalt helyet, míg felesége a zongorakíséretet látta el. Konrad államtanácsos s Leimann főhadnagy hegedűjüket hangolták, Bleibtreu hadnagy pedig, térde közt a cselloval, a háttérben foglalt helyet. A hallgatók várakozással teli ültek a kisebb, nagyobb székeken, a kandallónál s a sörös üvegekkel megrakott asztalnál.

Reinhardt egy trióval kezdődött meg a hangverseny. Egész jól hangzott, mert mindenki szorgalmasan gyakorolta feladatát s így az egész kellemes benyomást keltett. Csak éppen az államtanácsos ringott minden vonóhúzásnál egyik lábáról a másikra s bántó horkolással kísérte játékát. Leimann is ama zenészek közé tartozott, akikre nem szabad ránézni játék közben, ha az élvezetből nem akarunk kiközkenni. Feje egészen válla közé csuszott s még jobban meggörbült alakja hátulról nem festett igen harmonikusán. A csellista néha melléje fogott, de az utána következő hangokat annál erősebben játszotta, hogy bebi-

osarmokban ma megtartott vesztégszéri vágómarhavására elhatározott 2603 darab magyar, 810 darab galiciai, — darab bukovinai, — darab németországi, összesen 3413 darab szarvasmarha.

Jegyzések: kilogrammonként elősúlyban, magyar hizőőkör I. rendű minőségű 72—76 fillér, kiv. — fillér, II. minőségű 62—71 fillér, kiv. — I., III. minőségű — — — — — I. galiciai hizőőkör I. minőségű — — — — — fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű — — — — — fillér, III. minőségű 56—61 fillér; német hizőőkör I. minőségű 80—85 f., kivételesen 87 f., II. minőségű 76—83 f., III. minőségű — — — — — fillér, Legelő ökrök — — — — — fillér, paraszt ökrök 60—56 fillér, levágott ökrök — — — — — fillér. Bika 48.—72.—K., tehén 52—68 korona, kivételesen — korona, bivaly — — — — — korona. 100 kilogrammonként, a fogyasztási adó nélkül.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, december 14.

Megfelelő jó kínálat és kereslet mellett készbuzza esőndes irányzatú maradt és a forgalomba került 28.000 métermázsa változatlan áronként eltelt. Rozs szintén változatlan, árpa tartott, és az tengeri változatlanok.

Eladottak:

Buza: **Tiszavidéki:** 300 mm. 80 k. 8 K. 12 1/2 f., 150 mm. 80 k. 8 K. 12 1/2 f., 300 mm. 81 k. 8 K. 10 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 12 1/2 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 07 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 07 1/2 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 12 1/2 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 97 1/2 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 79 k. 8 K. — f., 140 mm. 79 k. 8 K. — f., 100 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 95 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 95 f.

Hodmezővásárhelyi: 600 mm. 79 k. 8 K. — f.
Makói: 1500 mm. 79 k. 8 K. — f.
Mezőhegyesi: 1000 mm. 78 k. 8 K. — f.
Fejérmegyei: 200 mm. 76 k. 7 K. 70 f.
Pestmegyei: 500 mm. 80 k. 8 K. 02 1/2 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 05 f., 500 mm. 80 k. 7 K. 92 f., 800 mm. 80 k. 8 K. — f., 400 mm. 80 k. 8 K. — f., 400 mm. 79 k. 8 K. — f., 100 mm. 80 k. 7 K. 97 1/2 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 97 1/2 f., 1200 mm. 79 k. 79 k. 7 K. 97 1/2 f., 100 mm. 79 k. 8 K. — f., 300 mm. 79 k. 7 K. 87 1/2 f., 150 mm. 77 k. 7 K. 87 1/2 f., 200 mm. 76 k. 8 K. — f., 100 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 88 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 77 1/2 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 70 f., 3800 mm. 75 k. 7 K. 55 f.

Adai: 3000 mm. 77 k. 7 K. 90 f.
Verbászi: 3000 mm. 78 k. 7 K. 90 f.
Szerb: 3000 mm. 74 k. 7 K. 20 f.
Műn három hónapra.

Rozs: 550 mm. 6 K. 3 1/2 f., 100 mm. 6 K. 30 fillér.
Árpa: 175 mm. 5 K. 45 f.
Zab: 100 mm. 5 K. 75 f., 100 mm. 5 K. 25 f.
Tengeri (uj-ár): 500 mm. 4 K. 79 f.
Készpénzesítés mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben és

Kilogrammonként — A minőség hektoliterenként 50 kilogrammonként

Típus	Kiló	Kilogramm ára		Kiló	Kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki uj	—	—	—	—	—	—
78	7.50	7.56	79	7.88	7.90	
77	7.54	7.76	80	7.86	—	
78	7.10	7.86	81	7.90	8.05	
Fehérmegyei	—	—	—	—	—	
78	7.50	7.50	79	7.80	7.90	
77	7.50	7.72	80	7.85	7.95	
78	7.86	7.80	81	—	—	
Pozsvideki	—	—	—	—	—	
78	7.40	7.55	79	7.70	7.70	
77	7.45	7.65	80	7.75	7.90	
78	7.60	7.75	81	7.80	7.95	
Bánági	—	—	—	—	—	
76	7.45	7.60	79	7.75	7.85	
77	7.80	7.70	80	7.80	7.90	
78	7.65	7.75	81	—	—	
Békési	—	—	—	—	—	
77	7.65	7.70	79	—	—	
78	7.70	7.75	81	—	—	

Egyéb gabonafajták	Kiló	Kilogramm ára		
		K.-tól	K.-ig	
Bors	uj előrendű	—	6.85	6.45
Arpa	középmínőségű	—	6.22	6.25
	takarmanáru, előrendű	—	5.66	5.75
	hátsórendű	—	5.45	5.48
Köles	hátsórendű	—	5.10	5.30
Zab	előrendű	—	5.55	5.70
	középmínőségű	—	6.45	6.55
Tengeri	6 búföldi uj	—	6.75	6.85
	fehér	—	—	—
	uj román vagy bolgár	—	6.00	—
	eliquanán	—	—	—
Ropos	káposzta	—	10.75	11.25

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek:

Áprilisi buza 1904. : 7.70—7.71—7.71
 Áprilisi rozs 1904. : 6.56—6.55—6.56
 Áprilisi zab 1904. : 5.47—5.49
 Májusi tengeri 1904. : 5.16—5.15—5.17

Déli éjszakai órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:

Áprilisi buza 1904. : 7.70—7.71
 Áprilisi rozs 1904. : 6.56—6.57
 Áprilisi zab 1904. : 5.47—5.48
 Májusi tengeri 1904. : 5.16—5.17

Délután fél 5 órakor zárul;

Áprilisi buza 1904. : 7.69—7.70
 Áprilisi rozs 1904. : 6.55—6.56
 Áprilisi zab 1904. : 5.47—5.48
 Májusi tengeri 1904. : 5.16—5.17

A budapesti értéktözsde.

A mai tözsde nyugodt, csendes irányzattal folyt le és ennek következtében az értékek árfolyamai lemorzsolódtak.

Valuta és ércáru változatlan.
Értéktözsde: Osztrák Hitelrészvény 688.—689.—. Magyar Hitelrészvény 775.—776.50. Rimamurányi vasmű részvény 506.—508.85. Osztrák-magyar államvasuti részvény 682.—683.75. Városi villamos vasut részvény 334.25—334.50. Adria részvény 492.50—493.50 korona.

A déli tözsden a következő értékekben volt forgalom: Magyar koronajáradék 99.10—99.20 százalék. Magyar Hitelbank részvény 775.—777.—. Jelzálogbank részvény 526.25—526.25. Leszámlított bank részvény 467.—468.—. Osztrák Hitelrészvény 688.—689.25. Kereskedelmi bank részvény 2840.—2845.—. Eszakmagyarországi kőszénbánya részvény 215.—217.—. Magyar árszlat részvény 125.—123.—. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 576.—579.—. Ganz-féle Vasöntőde részvény 2690.—2720.—. Rimamurányi vasmű részvény 507.50—509.—. Adria hajózási részvény 494.—498.—. Közúti Vaspálya részvény 616.50—617.50. Városi Villamos vasut részvény 333.—334.—. Osztrák-magyar államvasuti részvény 681.—682.75. Magyar általános takarékpénztár 510.—. Budapesti országos jelzálog- és takaréki részvény 420.— korona.

1/3 órák zárul: Osztrák Hitelrészvény 687.75. Magyar hitelbank részvény 775.—. Leszámlított bank részvény —. Rimamurányi vasmű részvény —. Osztrák-magyar államvasuti részvény 683.25. Közúti vasut részvény —. Városi villamos vasut részvény —. korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag; lucerna magyar 52.—62.— korona, vörös aprószemű 46.—50.— korona, vörös erdőlyi — — — — — korona, vörös búsanagy — — — — — korona, középszemű 52.—55.— korona, nagyszemű 56.—61.— korona. Disznózsír: budapesti 67.—67.50 korona, vidéki — — — — — korona. Táblaszalonna: légszáritott vidéki — — — — — korona, városi 4 darabos 57.50—58.— korona, 3 darabos 52.50—59 — korona, füstölt — — — — — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőségű 18.50—19.— korona, 120 darabos — — — — — korona, 100 darabos 21.50—22.— korona, 85 darabos 23.—23.50 korona azonnal szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőségű 17.50—18.— korona, 100 darabos 21.—21.50 korona, 85 darabos 22.25—22.50 korona. Szilvái: sláviai 19.50—19.75 korona, szerbiai 17.50—17.75 korona, azonnal való szállításra.

A hécsi értéktözsde.

Az előtözsde irányzata ma is kedvező volt. A déli tözsde nyugodt magatartással, jól tartott árfolyamokkal nyílt meg és további lefolyásában a vezető kulcsa-értékek általánosan esőndes forgalom mellett lényegesebb változást nem szenvedtek.

Zárult tartott.
Bécs, december 14. (*Magyar értékek zárulata*) 4% os aranyjáradék 119.—. líszai és szegedi kölcson-sorsjegy 164.25 Magyar vasuti kölcson ezüstben —. Magyar keleti vasuti állami kötvény —. Magyar leszámlított és pénzváltóbank —. Rimamurányi vasmű részvény 506.50. Magyar koronajáradék 99.15. 4% os Magyar földtenger. kötvény 98.45. Magyar hitelbank részvény 774.25. Magyar nyeregemény kölcson sorsjegy 208.50. Kassa-oberbergi vasuti részvény —. Magyar keresk. bank 2840.—. Magyar kukoricapapír —. Bécs december 14. (*Osztrák értékek zárulata*) 4% 20% os papírjáradék 100.75. 4% os osztr. aranyjáradék 129.60. 1880-os sorsjegy 156.15. Osztrák hitelsorsjegy 475.—. Angol-osztrák

Egy férj regénye

Irta: SALVATORE FARINA

(47)
 — Bizonyára nem fogom kitalálni.
 — Barátnóm Luigia, a kis Luigia, akit néha szüleim házában is láthattál: mily nagy és szép leány lett belőle! Képzeld, két hónapig volt Lugano közelében és egyikünk sem sejtette e közelséget. Most visszamegy Milanóba, ahol a katonatiszthez megy férjhez... De mi bajod... hogy nem válaszolsz? Hát csak nem haragszol, hogy gyermekkori barátnémat fogadtam?
 — Dehogyan, kegyetlen és igazságtalan volnék, ha neked örömet okoz.
 — Hogy örömet okoz-e?
 Négy év óta nem láttam. Tudod?... A szegény leány két évvel előbb vesztette el atyját, mint én az enyémet; minthogy édesanyja még régebben meghalt, elment Milanóba nagybátyjához és gyámjához, signor Albruzzinak hívják és bankár. Azóta nem láttam, és ki tudja, mikor látom megint, mert holnap elutazik. Meg kellett írnom, hogy holnap meg látogatogatom.
 — Milanóban?
 — Kissé közelebb; az Albruzzi villában; odaát, mielőtt elutazik. Tudod? Az a ház az, amely soká lakatlanul állt.
 Meg kellett írnom, hogy másnap odakísérem. Feleségem megcsókolt jutalomul.
 — Látni fogod signora Albruzzit, csodaszép asszony, oh milyen szép...
 — Honnan tudod?
 — Hát nem mondtam? Elkísérte hozzánk Luigiát: rendkívül szelímes nő.
 — Valóban? — szóltam tréfálkozva. — Aha, feleségem kezd látogatásokat fogadni?
 — Ugy van.
 — És mily szellemességet mondott ez a signora Albruzzi?

— Oly sokat — már nem emlékszem; és utólagra azt mondta, hogy nagyon örvend, hogy megismerkedhettem velem.
 — En kitalálom, hogy mit válaszoltál neki.
 — Nos, mondd...
 — Hogy részedről a szerencse.
 — Tökéletesen úgy történt.
 Mind a ketten felkacagtunk, egy hosszú csókkal végét szakítottuk a nevetésnek és azon estén nem esett többé szó a szép signora Albruzziról.

Signora Albruzzi tényleg az volt, amit szép asszonynak szokás mondani; kissé rátartós a szépségére, de egyáltalán megnyerő, behízelgő megjelenés, mint minden asszony, aki tudja, hogy szép. Kissé soká jelent meg, signorina Luigiával végeztette a a honoreurókat és belépése előtt ruhájának suhogásával mintegy felszóllította a látogatókat a csodálkozásra. Nem igen foroglódván férfiak és még kevésbé nők társaságában, mindig tartózkodó és kimért voltam a szépség királyi nővel; azért tehát signora Albruzzi sem lehetett büszke az általam hintett tömjénre. A társas formák legszűkebb korlátai közt tartottam magamat, attól félve, hogy egy modorlatom, egy szavam, udvariassen alkalmazva az ő szemében csodálatnak látszhatnék. A hűségnek mindig kérelhetetlen ellensége voltam és másoknak épp oly kevésbé bocsátom meg, mint magamnak. A dorgálástól idegenkedett természetem elvből, a magasztalásban is mértéket szabtam magamnak. Erteni fogja tehát, hogy miért érzem magamat jobban a magányban, mint emberek közt, akiknél elvégre csak az boldogulhat, aki alkalmazkodni és hízlelni tud.
 Signora Albruzzi, úgy látszott, nem vette észre tartózkodó viselkedésemet. Lektőlezenem beszélgettem velem, barátságosan rám nézett, sokáig kérdészködött a vasuti katasztrófa felől és oly jó indulattal s látszólagos érdeklődéssel hallgatott reám, hogy lefegyverzetnek érztem magamat és végül úgy találtam, hogy előre megállapított ité-

zonyítsa, mennyire ura hangszerének. A triót a hegedűsök egy szolója követte, majd pedig a König-pár adta elő szép technikával és meleg érzéssel Liszt egy rapszódiját. Végeztül mindnyájukat elaraszolták dícsérettel s mindenki iparkodott helyes zenei ítéletéről és tudásáról tanúságot adni.

— Ah, kedves Bleibtreu hadnagy ur, — kiáltott közbe Stark asszony, jó volna, ha nékem is adna néhány esello-órát. Ifjabb koromban én is játszottam, de azóta teljesen elfeledtem. Hogy erre elég ideje volt, a fölött senki sem kételkedett és König odasugta Bleibtreunak, hogy zsiros ujjaival egyetlen hangot sem tudna megfogni

Borgert a hangverseny ideje alatt a szomszéd szobába nyíló ajtófélfához támaszkodott s unatkozó arccal bámulta a vendégeket. Néha kutató pillantást vetett Leimann asszonyra, ki álmódoson, félig hunyt szemmel dőlt hátra kényelmes karosszéknén.

A művészek is asztalhoz ültek ezután s újra megindult közönyös dolgokról a tereferé, amiben az országnérsz Kronau ezredesné illette meg, ki száját néha-néha csukta be egy-egy pillanatra.

Igy röpült el gyorsan az idő s mikor a kandelon levő óra fél 11-et mutatott, az ezredes egyetértő jelentőségteljességgel pillantott élete-párjára, ki könnyű fejbecenéssel felállott s a ház asszonyához fordult:

— Kedves König asszony, igazán bájos volt öntől ez a mai este, de már oly későre jár, hogy el kell válnunk. Még egyszer köszönöm!
 Eközben kezét nyújtotta néki s erőteljesen megrázta.
 — Hát igazán el akar már menni? — Hiszen még nincs is 11 óra... Még néhány percig maradjon.

(Folytatása következik.)

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1903. december hó 15-én.

Fidelio.

Nagy opera 2 felvonásban. Zenéjét szerz. Beethoven

Lajos. Szövegét írta Treitschke. Fordította Lengel.

Személyek:

Fernando	Takács	Jaquino,	kapus	Gábor
Pizarro	Ney D.	1-ső fogoly	Juhász	
Leonora	Broulik	2-ik	Ney B.	
Rocco	Vasquezné	1-ső tiszt	Zolnay	
Marcellina	Szendről	2-ik	Fodor	
	Szoyer			

Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. december hó 15-én.

Sötétség.

Színmű 4 felvonásban. Irta Rutkai György.

Személyek:

Váry Kálmán	Szacsavay	Istványdné	Jászai M.
Clementine	Helvey	Istvány Lajos	Császár
Emma	Márkus E.	Bognár	Rózsahegy
Andor	Dezsó	Veres	Mészáros
Rudas József	Gabányi	Vértessné	Vizvári
Vera	Ligetj I.	Róza	Pódr L.
Erdős László	Gyenes	Mici	Paulay E.
Istvány G.	Gál	Franci	Batizfalvi

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. december hó 15-én.

Az aranyhíd.

Bóhozát 3 felvonásban. Irta Gréscac és Croisset.

Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:

Gardamos	Góth	Rosalie	Fábián
Pianimá	Hegedűs	Victoire	Kocsisovszky
Jaqueline	Varsányi	Baptistin	Bárdi
Heléne	Gazi	Planchet	Halasz

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. december hó 15-én.

Ermete Novelli és társulata vendégjátéka

Lear király.

Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. december hó 15-én.

Tavas.

Nagy operett 3 felvonásban. Duvall és James után

irta Lindau és Wilhelm. Fordította Mérei Adolf.

Zenéjét szerzte Strauss József.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

KIRÁLY-SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. december hó 15-én.

Aranyvirág.

Operett 3 felvonásban. Irta Martos Ferenc. Zenéjét

szerzte Huszka Jenő.

Személyek:

Potyovlev	Gyöngyi	Carló	Torma
Beppe	Vécses	Aranyvirág	Fedák
Silvio	Császár	Tina	Csatái J.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. december hó 15-én.

Frizzo színpadi átváltó művész előadása.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. december hó 15-én.

A regényesek.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Edmond Rostand.

Fordította Telekes Béla.

Kezdeté 7 órakor.

FOVÁROSI ORFEUM

VI. Nagymező-utca 17.

Mile Barkis.
plastikus pózok.
Jacob
„Lucio” kutyájával.
Montrell
amerikai zsonglőr.
Sturm Anna
szonett.
Tarka Színpad:
Adison Guerra-Chivo
Issoni

A két igazgató.
Könnyű lovasság.
Suppé operette.

Bioskop
A Miklósban reggeli 6 óráig Vörös Etiek előzenekara hangversenye.

„Star” biztonsági borotváló készülék, legtekintélyesebb amerikai önbortóváló gép. Mindenki azzal, minden gyakorlat nélkül kitűnően megbortóválkozhatik. Könnyű, Tiszta, Egyszerű. Könnyű. Teljes készülék bádogtokban 5 frt. Bortokban 7 frt. Barigani hajnyíró 5.50, szakállnyíró 4.50. Kertész Tódor Budapest, Kristóffy. Karácsonyi kiállítás. Acélárú. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

BUDAPEST KÁVÉHÁZ

ESTÉNKINT

SIMPLICIUS

Andrássy-ut 27. világhírű kaposvári zenekara hangversenye.

BABÁRY DEZSŐ

feltűnést kelő szolista vezetője alatt.

GRAMMOPHONOK, PHONOGRAPHOK

Elsőrendű gyártmányok részletfizetésre is. Árjegyzék tessenék kérnél.

AUFRECHT és GOLDSCHMIED

HANGSZERESZTÁLY.

BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 37.

Alkalmos képviselők felvetésnek.

Legelőcsőbb bevésszárlási forrás!

aranyműves **Orbán Antal** grás-mester

(VII. Baross-tér 17. a Központi pályaudvar mellett)

nagy raktár khina-esttel áruban, 10 évi jóállással, saját ékszer- és óraműhely, nagy választék mindennemű ékszerekben és órákban. Óráknál 3 évi jóállás. Védők meg-bizások pontosan teljesítenek.

Reményi Mihály

műhegedű-készítő. A magyar kir. Zeneakadémia szőlője

Budapest, VI., Király-utca 44/5. sz.

Ajánlja ons raktárát valódi olasz, francia, angol, német és magyar mesterhegedűk, gondnok és vonókban, legújabb hegedű-alakú tokok szolid, finom kivitelben. Gyanták, Allartók, hangjegyállványok a legelőcsőbb formában.

Quintiszta és tartós hangversenyhurkok, melyeket a legmagyobb művészek, mint: Hubay, Burmeister, Grünfeld, Arányi, Geyer Stef, Vecsey, Földényi, Bürger tanár urak hangversenyeken használnak előszeretettel.

Specialista:
vons-hangszerek készítése és javításában.
melynek bármely hegedűbe
Hangfokozó-gerenda, vagy zongorkába alkalmazása
Alatt sokkal jobb, erősebb, szob és kellemesebb hangja lesz
Sikeres kéesség minden egyes hangszernél. Régi hangszerek
vétele és eladása a legmagyobb árákig. Képes árjegyzék
az összes hangszerekről ingyen és bérmentve.

Az Országos Takaré- és Hitelszövetkezet

VII., Erzsébet-körút 29.

1904. évi január hó elsején megnyitja V. évfelarsulát.

Az intézet előnye visszafizetési kötelezetk és jutányos kamatláb mellett már jelenleg folyósi levonás nélküli kölcsönöket, melyeknek visszafizetése csak január elsején kezdődik.

Személy- és tárcahitel
10%-os törlesztés mellett. — Kékesbeadványok leggyorsabban eszközöltenek.

Az igazgatóság.

Nevelőnőket

német, francia nyelv és zongora ismeretel, német és franczia bönnekokat, gyermekekért és felnőttekért legkülönösen nagy ajánl és helyez **Lapides József** elhelyező irodája VII., Károly-körút 17. II. em. 23. Orszy-féle ház.

„Universal” amerikai hűvágó és aprító gép. Házi- és ipari célokra, vendégfogadóknak, henteseknek, hús, zsír, fűszerek, zöldség, gyümölcs, kenyér stb. aprításra és kolbásztöltésre. Könnyű, tiszta, egyszerű kezelés. Óránként kb. 75 kiló húst aprít, 8-féle késsel fél 4.50. Hurkatöltő nikel 90 kr. Kertész Tódor Budapest, Kristóffy. Csiszáló ajánl. dékok. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Butor

csak jó minőségű

Hálószoba, Kredenc, asztaly, divány, asztal, szék, íróasztal, könyvtár, őrli, fotel, otoman, asztalbordezes, tikrók, egy egyenkint is, nagyon elegáns, eladás nagyban és kisajánban. Vidékre gondosan csomagolva, biztosítva. Csak VI. Teréz-körút 40. szám Steinberger Mánd butorparaszni.

Ásvány-Gőzfürdők

a Szt.-Lukácsfürdőben

KÜLÖN URI-GÖZFÜRDŐK
KÜLÖN NŐI-GÖZFÜRDŐK

Egész nap reggel 5 órától este 6 óráig nyitva.

A forró-meleg medencékbe a kénes Buzogó forrás, a langy-meleg medencékbe a Tímoss forrás, a hidegebb medencékbe a Török forrás természetes ásványvíze ömlik, szakadatlan hozzáfolyással. Minden medence naponta teljesen lecsapolatik. A gőzhamrák természetes kénes ásványvíz párákkal, a zuhanyok természetes forrásvízzel láttatnak el.

Pihenőterem. Szórás. Peüicure. Manicure.

Öt jegy ára fürdőruhával együtt 3 korona 50 fillér.

Szt.-Lukácsfürdő, gyógyfürdő, Budán.

ORVOSOK SORSJÁTÉKA

Huzás visszavonhatatlanul már holnap december 16-án.

Központi iroda: BUDAPEST IV., Váci-utca 2

50.000 korona ért.

1 sorsjegy 1 korona
11 sorsjegy 10 korona

Sorsjegyek minden bankházban és utahánytüzében kaphatók.

Saját készítmény

és amerikai tornaeszközök, tenisz, háló, hálófürők, könnyszívógépek, valódi orosz sáncipők, pokrók, zakók, ponyvák, fémruhatartók, teiekek megbízható forrás

Seffer Antal

sporteszközök és kútelgárdó ipartelepe

Bpest, IV., Károly-utca boltja 12.

(Közp. városi ház épülete.)
Alapított 1878.
Telefon 15-56.
Képes árjegyzék kívánatra bérmentve.

Szabadalmakat, védjegyeket és mintavédelmet kieszaközölnek:

Bernauer Zsigmond (Dr. Szilasi és Bernauer) VII., Kerepest-ut 32.	Kélemen M. István (Kélemen és Társa) VII., Hotel Royal B.	Schön Fülöp (Schön F.) VII., Erzsébet-körút 19.
Bölcsey Pál V., Nádor-utca 34.	Meller Ernő VII., Erzsébetkörút 13.	Dr. Szilasi Jakab (Dr. Szilasi és Bernauer) VII., Kerepest-ut 32.
Harsányi Jenő V., Nádor-utca 34.	Neufeld Armin VII., József-körút 8.	V A V
Kalmár Jakab (Kalmár J.) VII., Kerepest-ut 44.		

magyar hités szabadalmi ügyvivők testületének tagjai.

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Király színház	Urania színház
Szerda	Nincs előadás	Tópesti láncok Káprázat	Az aranyhíd	Edipus király	A drótosót	Makrancos hölgyek	Frizzo előadása
Csütörtök	Tosca	Titok	Az aranyhíd	Un dramma nuovo	Toldi	Makrancos hölgyek	Frizzo előadása
Péntek	Nincs előadás	Az attaché	A kutyamosó	Bonaparte	A drótosót	Makrancos hölgyek	Frizzo előadása
Szombat	A szon-zedasszony. A csavargó és királybány. Törpe gránátos	Messias	A kutyamosó	Bonaparte	Doktor kisasszonyok	Makrancos hölgyek	Frizzo előadása
d. u. Vasárnap este		Constantin abbé	Az aranyhíd	Menyecskek	A kis kofa	Ghetto	
	Éjszak csillaga	Messias	A Lutyamosó	Bonaparte	Doktor kisasszonyok	Makrancos hölgyek	Frizzo előadása

ÉRTESÍTÉS!

Az Országos-Orvos-Szövetség sorsjátékának huzása december hó 16-án este 8 órakor a fővárosi Vigadó kistermében megtartatik.

Pserhofer J. vértisztító labdaccai

Évtizedek óta el vannak torjodva az egész világon s kevés azon család, a hol ez a páratlan házi gyógyszer hiányzik.

E labdacsokat az orvosok különösen az oly bajoknál ajánlják, amelyek nehéz emésztésnek s dugulásnak következményei pl. zavar az epekeringésben, májfájdalmak, szélbántalmak, köllka, aranyér stb.

Vértisztító hatásuknál fogva kiválóan jó hatást gyakorolnak vérérgesség eiseiben s az ebből származó bajoknál, mint ideges fejfájás, sápkór stb. E vér tisztító labdacso nagy előnye, hogy szeliden hatnak, fájdalmat nem okoznak, s így a leggyöngöb szervezetnél bíró egyének, sőt gyermekek is bátran használhatják. — 1 doboz, mely 15 labdacsból áll, 21 kr. 1 takeres, mely 6 doboz 1 frt 05 kr.

A pénz előlege beküldése után bérmentve. 1 takeres 1 frt 25 kr., 2 takeres 2 frt 30 kr., 3 takeres 3 frt 35 kr., 10 takeres 9 frt 20 kr.

Használati utasítás mellékelve.

Egyedül készítő és szétküldési főraktár:

Pserhofer J. gyógyszerháza
BÉCS, I., Singerstrasse 15.

Főraktár Budapest Török József gyógyszerháza Király-utca 12.

Elterjedtségükönl fogva e labdacso a legkülönbözőbb alakokban és nevek alatt utánoztatnak, tehát mindenki csak Pserhofer-féle vértisztító labdacsokat kérjen, s csak azok valódiak, amelyek dobozának fedelén piros színből „PSE RHO FER“ kézírás látható.

1 korona
az ára egy **Iparművészeti sorsjegynek.**

Nyeremények:
60.000 korona összegben.

Kapható a **Mercur-Bank-nál Budapest, IV. Váci-utca 37** (Mercurpalota)

Alapították 1876-ban.

Huzás már december 28-án. Huzás már december 28-án.

Olcsó Butor-eladás.

Aki olcsó és jó butort akar vásárolni, keresse fel butortelepemet, ahol szárazfából készült szép és jó butort, valamint izlésesen kiállított párnázott butort, raktárom tulhalomása miatt bémulatos olcsó árban vásárolhat. Nagy választék háló-, ebédli-, szalon- és uriszobabereendezésekben, egyszerű valamint díszes kivitelben.

Dósa Kálmán asztalos és kárpitos

Budapest, Kerepesi-ut 28. sz. félelelet.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

DÓCZI M. BUDAPEST.

Kerepesi-ut 10. sz.

bámulatos olcsó árak mellett kapható saját készítményű elegáns, csinos, tartós cipő és csizma.

Női cipő: 1 frt
Sárga fűző v. enyeg 2.50, bagarilabőrű 3.20, gombos 3.40
Fekete zserge v. borjábőr, fűző v. enyeg 3.-, gombos 3.40
Különbözőségi amerikai box fűző v. enyeg 3.50, gomb. 3.80
Tartós orosz v. angolnak fűző v. enyeg 3.50, gombos 3.80
Finom francia sörvő fűző v. enyeg 4.20, gombos 4.50
Zserge v. lak kiváltott 1.50, keresztöltés 2.-, reggati 2.50
Fosztó enyeg, bőrrel borítva 3.20, oroszalkal. 3.50
10,000 gyermekcipő postóból vagy borból 29-25 számig 1.-

Férfi cipő: 1 frt
Sárga fűz. v. enyeg 3.-, bagarilabőrű 3.50, gombos 3.80
Legújabb orosz v. szalonak fűző v. enyeg 4.20, gombos 4.50
Újdonság, Derby-bakancs, box, szalon v. oroszalkal. 4.50
Elegans amerikai box, fűző v. enyeg 4.-, gombos 4.50
Feltűző eleg. francia sörvő fűző v. enyeg 4.50, gombos 5.-
Borjábőr sima 3.-, betétes 3.20, fűző 3.30, bakancs 3.50
Fosztócipő, bőrrel borítva 3.30, oroszalkal. 4.-, hosz szár. 4.50

Csizma: 1 frt
Vízmentes lagarilabőrű 7.50, borjábőrű 8.50, vitreszőrű 10.-
Házi csizma, alacsony borzó 5.-, magas borzó 7.-
Vízmentesizma kálmból 9.-, vízmentes vitreszőrű 5.-
Füstösizma, lak- v. bőrrel, 8-10 szig 3.20, 11-16 szig 3.50
Orosz galocsi, bőr 1.80, női 1.50, tartós cipő gumilát. 1.10
200 pár női bűzlé, nemz. vagy borból 65 kr-től följebb

Vidéki rendeléseket utánvéttel pontosan eszközölök
Nem megfelelő kiserlek. 10 forintot felül bérmentve
Uj árjegyzék és csomagolási nyel!

MAGYAR orvosi műszertár

Budapest, VII., Kerepesi-ut 32., a ROKOS-kórházzal szemben.

Úniverzális pártatlanok a maguk nemében, biztos fekvés, nem okoz nyomást, gummitöltés, kis pelottával a legnagyobb nérv is elzárható. — Tessék prospektust kérni.

Műfűzők, hásktők, egyenesstartók, támegépek, gummi-harinyák, jótállás mellett legfontosabban és legelősebben készülnek.

és hálhólyag-különbözőségei, v. lódi francia gyártmány, 2-12 kor-ig tucattja, rövid Capottok 4-10 kor-ig tucattja, női óvszer, pess. oculus, orvosi rendleter, 3-5 kor. darabja. Diana óv havibaj-kötél, 3-7 kor. drbja.

20 kor. megrendelésnél 20% öngedmény.

Betegtoló-székek

65 az összes betegtolási cikknek nagy választékban kaphatók. Nagy képes árjegyzék díszletlen, ingyen és bérmentve.

A vörös keresztre ügyeljünk.

AGOBIAN ÉS ADORJÁN
keleti szőnyegraktára
Budapest, IV., Váci-utca 36.
— (Klotild-palota.) —

Karácsonyi occasió.

Perzsa-szőnyegek. ✱
I. csoport 1 méter 50 cm. hosszúságig
10 frt

Perzsa-szőnyegek. ✱
II. csoport 2 méter hosszúságig
15 frt

Perzsa-szőnyegek. ✱
III. csoport 3 méter hosszúságig
25 frt

Állandó nagy raktár rendkívüli különlegességekből.
Selyem-szőnyegek 100 frttól följebb.

Váci-utca **36** Váci-utca
— (Klotild-palota.) —

FERFIK ÉS NŐKNEK

legmákosabb helyén és idült folyócsónál befoeszkendezés nélkül a legbiztosabb és legolcsóbb **Sanid labdacso** készítyültek. Egy doboz 100 labdacso tartalmával 6 pontos használati utasítással 6 korona. Vidékre utánvéttel mellett díszletlen küldi a „Magyar Királyi“ gyógyszerháza Budapest, V., Marokkói-utca 3. sz. (Erzsebet-ter során.)

Neustein Fülöp
Eukrozott Hashajtó labdaccai

melyek évek óta beváltak és előkelő orvosok által mint enyhe hashajtó-és oldószer ajánlatnak

az emésztést nem zavarják és teljesen értelmetlenek. Cukrozott hullóhéj vágott mogy gyermekek is szívesen veszik. **Egy 15 pillélt tartalmazó doboz ára 30 fill., egy 100 darabos, mely 8 doboz, tehát 120 pillélt tartalmaz, 3 forintba kerül.** Ezen kívül a dobozok mellett bérmentve **K. 2.45. Csak Neustein Fülöp-féle hashajtó labdacsoit kérjünk.** Valódi, csak ha minden doboz törvényileg bejegyzett védjeggyel rendelkezik, piros-fekete nyomatásban „Szent Lőrinc“ és „Neustein Fülöp gyógyszerész“ aláírással van ellátva. A kereskedelmi törvényesülleg védett csomagolásokban csak adatainkkal vannak ellátva.

Neustein Fülöp gyógyszerháza a „Szent Lőrinc“-hoz Bécs, I., Finkengasse 6. Pórtárol: Magyarország részére Török József gyógyszerháza Budapest VI., Király-utca 12. és Andrassy-ut 26.

Dr. Caspó-féle jóv. védett

MENTO sziklanövénytea mint vértisztító és közsvenyít, rheimat, gyomorhajt, a teljes gyógyulást kiharadhatatlan, doboz 2 kor. Dr. Caspó-féle mento tea a leghíresebb hazai Erzsebet szor régi mákos költőre, rekedő és melliből, doboz 50 fillér. — Főraktár: I. U. N. drogeriától, Muzium-körút 7/N. BUDAPEST.

Karácsonyi ajándékul!

A legnagyobb örömet szereznek a kicsikének az alant felsorolt, szépen kiállított

Képeskönyvek

3-7 éves gyermekek számára.

Mindentudó képeskönyv. 2 kor.
Pingálta: **Faragó bácsi**, Széles 8° alakban nyíló, szemléltető képeskönyv 726 színes ábrával, Díszes színyomatú kötésben 8 kor. Két részben is kapható. Egy-egy rész bekötve 4 kor.

Képes abc **Pósa Lajos** verseivel és 32 színes képpel. Színyomatú kötésben 1.60 fill. Elszakíthatatlan kiadás, kemény lapokon 3 kor.

Állatvilág Örökké tartó képeskönyv, versekkel és elbeszélésekkel. Kemény lapokon 2.80 fill.

Háziállatok. Elszakíthatatlan képeskönyv, versekkel és elbeszélésekkel, kemény lapokon 2.80

Cini-Cini. A kicsinyeknek muzikálja **Pósa bácsi**. Gyermekversek **Tull** eredeti rajzaival. Remek kiállítású kötésben 4 kor. 80 fill.

Tündérliget. **Mikszáth Kálmán** verseivel. Remek szép színes képekkel. Színyomatú kötésben 4 kor. 80 fill.

Arany napugár. **Pósa Lajos** verseivel. Gyönyörű kiállítású ívré alakú képeskönyv. Színyomatú képekkel. Színes, címkepes kötésben 7 kor. 20 fill.

Legújabb Flóri könyve. 2 kor.
Irtá: **Eötvös Károly Lajos**. Számos képpel. Verses könyv, köve 1 kor. Finomabb kiadás, köve 2 kor.

Kis emberek pajtsái. **Radó Antal** verseivel. Számos színes képpel. Színyomatú kötésben 2 kor. 40 fill.

Mindenféle állatképek jórávaló apró népek. **Leutemann H.**-től. Versekkel ellátta **Antal bácsi**. (Radó A.) Színyomatú képes kötésben 2.40 fill.

Jó gyermekek mulatsága. 2 kor.
Képeskönyv az állatvilágból. 42 színes kép. Versekkel. Csinos köt. 1.20 fill.

Sokfejűek. **Meggendorfer** tréfás képeskönyve. Átváltozó képekkel. Színes nyomású köt. 3 kor.

Csudanéni. **Meggendorfer** tréfás képeskönyve. Átváltozó képekkel. Színes nyomású köt. 3 kor.

Tréfás állatkert. **Meggendorfer** képeskönyve. Átváltozó képekkel. Színes nyomású kötésben 3 kor.

Kaphatók minden könyvkereskedésben, vagy a kiadónál **Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)** cs. és kir. udvari könyvkereskedésben BUDAPEST, VI., Andrassy-út 21.

Elegáns női ruhákat

készítik saját műhelyekben, mérték szerint 10.— és 18.—
frt-ért. A 18 forintos ruhák 2 frt 50 krajcárval többel készü-
lnek. Elegáns Czelembéi, reformálj és Páletoi, a téli divat
dísz 15 és 18 frt. Elegáns angol és francia Szalonitöltők
18-20 frt és felebb. Téli kabátok és Páletoi, finom fekete
postaból elegáns kivitelben 7, 8, 10, 15 frt. — Pongyolák
finell vagy barchetból 3 frt 50 kr., 4 frt 50 kr. — Ingblúzok
finell vagy barchetból 90 kr., 1 frt 20 kr., 2 frt 40 kr. —
Divat ingblúzok atlasz finallból 1 frt 20 kr., 2 frt 20 kr. —
Finom kocka és sávos szövetelekből 1.00-1.50 frt, 2 frt 20 kr.,
2 frt 80 kr., 3 frt 80 kr. Vidék megrendelőinek lokálisan
leszen elküldött ének. Mértékmozgás: felsőbőség, alsóbőség,
újja hosszú vagy egy jótálló derek és alibossa beküldendő.
Minta gyűjtemény bérmentve.

BRUCK ZSIGMOND
CSENGERY-UTCA 35. Andrássy-ut61. sarok.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb
PAP PAP PAP

1 szeszajthható vastag 8 db	1 szőlő sodrony egybetölti	5.-
1 kivételű mérszámú	1 tekerőfűz mátrac	4.50
1 csouge paplan	1 csouge	1.50
1 szeszajthható	1 lővőr	12.-
1 szeszajthható	1 kárpit	1.50
1 szeszajthható	1 ágyl. köpör függöny	3.-
1 szeszajthható	1 kárpit	1.50
1 szeszajthható	1 ágyl. gyapjú	4.50
1 szeszajthható	2 ágyl. 1 szeszajthható bourné	5.60
1 szeszajthható	2 ágyl. 1 gyapjú	12.-
1 szeszajthható	1 nagy szobaszőnyeg	2.50
1 szeszajthható	1 ágyl. L	5.90
1 szeszajthható	1 ágyl. gyapjú L	0.85
1 szeszajthható	1 tápostyú ágyl. gyapjú	1.50
1 szeszajthható	1 mtr. je. szobaszőnyeg	40
1 szeszajthható	1 mtr. mintautó	76
1 szeszajthható	1 szeszajthható	7.60

GICHNER JÁNOS
paplan, mátrac és kárpitok gyártás, szőnyeg, függöny, vas-
butor stb. nagy raktára
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Arjegyüket kivánják ingyen és bérmentve küldök. Vidéki meg-
rendelőik pontosan elküldöttnék, nem kérés árak kiküldetés-
nél, vagy a óráz visszatartók.

Ezen specialista legjobb ajánlatú szerfelett
gazdag tapasztalata alapján, melyeket a kórház
hugyszervi és bujakóros osztályán való működése
alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista nemi bajokban
emeritált kórházi orvos
gyókezes és rövid idő alatt gyógyít a rendszer
gyógykezelés megzavarása nélkül mindennemű

titkos betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphilist és önfertő-
zésből támadt idegbajokat).
Megelőző és eredmény FÉRFIÜGYEN-
GÉPÉNEZ (IMPOTENCIA) még öre-
gebb egyéneknek is.
Biztos siker folytán honorárium utólag is
fizethető.
Levelekre díjtalanul válasz; kórháza gyógyszerok
Rendelés délután 9-3-ig, este 6-8-ig.
Budapesten, Erzsébet-körút 12. sz.
Félelmet: bejárat a lépcsőnél. Külön váróterem

A 20459. sz. „Ujtítás folyadékmérő és ellen-
őrző készülékek” című, 1900. június 6-ról és
24803. számú pótszabdalom „Ujtítás folyadé-
kmérő és ellenőrző készülékek” című, 1901.
december 4-éről és a 24804. számú pótszabdalom
„Ujtítás folyadékmérő és ellenőrző készü-
lékek” című, 1901. december 11-éről kelt magy.
szabdalomokra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.
Szíves ajánlatokat „W. W. 8231” jel alatt továbbít Mosse
Rudolf Bécs I., Seilerstätte 2. sz.

SZÖLÖLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben
föld és homoktalajon.
Ere azonban nem minden szőlő! alkalmas (bár mind
kiszó termésközti), mert nagyobb része, ha magán is, természet
nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol
lúgnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellájkák házu-
kat az egész szőlőérés idején a legkínzóbb muskátly és más
őzők szőlővel.
A szőlő hasáknban mindenütt megterem a minden oly
ház, melynek fala mellett a legesélyesebb gondozással fel-
nevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek,
körtájaknak stb. a legreményesebb díszítő növény, hogy leg-
kevesebb helyet is elfoglalja az egyébre használatos növény-
ből. Ez a legvalószínűbb gyümölcs, mert minden évben terem.
A fajok ismeretelmére vonatkozó minden fonyományú katalo-
gus háziaknak ingyen és bérmentve küldök meg, a ki ezmet
egy levelezőlapon tudtató. Cím:
Ermelléki első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya, u. p.
Székelyhíd.

Minden iparosnak! Szerszámok.
Raktárról szállít válogatott minő ésü szer-
számokat gyári árákon.
Székely Ignác, VII., Erzsébet-körút 43.
Arjegyüket kivonattal felszólításra küldöm

Enyhén és biztosan hat
Sagrada Barber
mindennemű alhasi bántalomnál, külön-
ösen a belek lankadságánál, he-
veny és idült
székrekedésnél.
A hatás 10-12 óra múlva következik be. Husamosab
használatnál a természetet szabályozza. Egy doboz
(40 db) ára 2.40 kor. Vidékre 2.80 korona elő-
zetes beklűése mellett bérmentve.
Főraktár: Török József gyógyszerháza
Budapest, Király-utca 12. és Andrássy ut 26.

Ö 0 szász. és Apost. kir. Felsőházának legfelső elhatározása folytán.
A katonai jótékony előléka szánt
XXIII-ik cs. kir. államsorsjáték.
Ezen Ausztr Ában egyedül törvényesen engedélyezett pózsorsjáték 19.82 nyereményt
tartalmaz képzendben 512.880 korona öszértékben.
A fonyeremény 200.000 koronára rug.
A nyeremények kifizetéséért a csász. kir. lottójövedék közszeked.
A húzás v'sszavonhatatlan 1903. évi december 17-én fog megtartatni.
Egy sorjegy ára 4 korona.
A sorjegyek Bécsben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vördere
Zollamterárase 7. sz. a. továbbá a lottógyűjtőkben, dohányüzletekben, adó-, posta-, táv-
írárs- és vasuti hivatalnál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játékosok sorjegyvevők rő-
szere ingyen adnak ki.
A sorjegyek portmentesen küldetnek szét.
A csász. kir. lottójövedéki Igazgatóság
államsorsjátéki osztálya.

A 10872. száma
„Mesterséges kövező anyag és eljárás annak,
valamint abból kövezéseknek előállítására”
című, 1897. október 30-ról kelt magy. szabadalomra
vevők v. engedményesek kerestetnek
Szíves ajánlatokat „W. L. 8292” jel. alatt továbbít
Mosse Rudolf, Bécs I., Seilerstätte 2. sz.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER
Farbenfabriken vorm.
Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.
SOMATOSE
hasból készült és ennek lényeg-
ét tartalmazó ital. Magyar-
ország első albuminose készítmény a
legkiválóbb
ERŐSÍTŐ SZER
szegény és a tépálkában sima-
radótáknak, ideg-, mell- és gyé-
morbeteknek, beteggyasoknak,
angol kórban szenvedő gyermekek-
nek, szülőknek, nemkülömben
vas-Somatose
alakjában a
sápkórosoknak
Iszékéjén az orvosok által.
Vas-Somatose nem egyéb 2% vas-
vas szénvelell van, a melyen
alkalban a vas és vas-erő tartalma
van jelen, tartalmazó Somatose.
Somatose rendkívül gerjesztő
és szívgyógy-
Raktáron van az összes gyógyszer-
házakban és gyógyszerkereskedő-
sekben.

Nyílt levél!
Tudomásra hozom, hogy megjelent művészen kivételül és több
száz eredeti fényképpel ellátott nagy arjegyű album, melyet
mindenkinek, ki címét velem közli, világírni találmányommal, a GUZI-
kenőccsel együtt ingyen A GUZI-kenőcs az egye-
dül, és bérmentve küldöm.
amely bérlet a repedések, meggyógy és így minden nála
városait I évi írásbeli jótállást vállalt, ha a
cipőért 1 évi írásbeli jótállást vállalt, ha a
kezdőcső békelt. Mindenkinek, ki cipőszűrésgettel nála
szavat be, egy tésely GUZI-kenőccsel és egy
pár elegáns cipőszűrés kap teljesen ingyen.
Minden vidéki rendelést teljesen portmentesen
szállítok és csupan 20 krajcár számítok föl. Nem
megelőző cípetek hiadéktalanul visszaküldök és a
pénzt minden levonás nélkül visszaküldöm. Mérék-
nek legpontosabb, ha használatban egy paplira alá, a lábaltal kör-
vonatát lerajzoljuk.
Férfi sima vizes cipő ... 3.-
Gyálvár, elegáns, víz tűző-cipő ... 2.50
Feltűző eleg. box tűz. v. betűzős cipő ... 3.50
Elegáns szaloncipő, tűzős vagy cipe ... 4.-
Oroszlakk tűzős vagy cipe ... 3.50
Elegáns szaloncipő, tűzős vagy cipe ... 4.-
Gyermekek, erős zergebőrű ... 2.-
L., 7 évig ... 1.50 és 12 évig ... 2.-
Gyermekek vizes. 7 ó. 2.50, 12 ó. 2.50
Finom csizma, erős víz bőrből saját készítmény 3 éves 18 éves 2 frt 20 kr.
Halna csizma, utánzat bárány szőrme bélelssel térdig erős ... 5 " 50 "

AGULÁR IGNÁCZ
BUDAPEST,
Fő-üzlet:
VII., ker. Kerepesi-ut 30f. sz.

A legjobb és legelterjedtebb az
ATHENAEUM NAGY KÉPES NAPTÁRA
AZ 1904. ÉVRE.
A 472 oldal terjedelmű „NAGY KÉPES NAPTÁR” tartós
kemény 2 korondért megrendelhető minden hazai
kötésben 2 korondért könyvkereskedésben és a kiadó
irodalmi és nyomdai részvénységétől
Athenaeum kiadóhivatalában (VII., Kerepesi-út 54.)
Most jelent meg 472 oldal terjedelemben.
SZÉPIRODALMI RÉSZÉTA LEGJOBB IRÓK SZOLGÁLTATTÁK, A LEGTÖBB KÖZLEMÉNY MELLETT SZÉP KÉPEK.
Nagy Képes Naptár, amelynek minden
tálmú, mindenkinek érdekli, kintőn szerkesztett
szükséges tudnivalót mond. — Pontos, Tiszti Címítárán
hivatalos adatok nyomán szerkesztett. — Bélyegilleték. — Csillagászati naptár,
jegykepekkel. — Nevezetes korszakok és korszakítások. — Törvénykezési szinonok. — Országos
szinek. — Az uralkodók. — Az emult és ősszes eseményei. — Közhasználati részében
A közélet halottai. — A külföld eseményei. — Ismeretterjesztő rész.
A kiadónak Budapesti Kalauz. Sorsolási értesítő. — Posta- és távírás-árszabályok. — A postakata-
lájékező Budapesti Kalauz. Bérkocsiszabályrendelet. — Külföldi utalások. —
Névnapijegyzék. — Törvénykezési bélyeg- és illetékszabályok. — Ércpénz-, ütmérték- és időösszehasonlító táblázat.

Minden szövegszerű beiktatás... nonpareille betűkből 4 allér... tagabb betűkből 8 allér.

ÁRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal... VIII., Kerepesi-ut 25. szám.

Kiadóhivatali telefon-szám: 54-39.

Lévelelbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni.

Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivattal mindig közölni kell.

Apró hirdetések Kerepesi-ut 25. sz. alatt (Telefon 54-39).

Bloekner J. hirdetői iroda... IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.

Eckstein Bernát hirdetői iroda... V. ker., Fűrész-utca 4. szám.

Engelman Mór dohánysződe... IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.

Fischer J. D. hirdetői iroda... IV. ker., Gerőczy-utca 1. szám.

Goldberger A. V. hirdetői iroda... IV. ker., Váci-utca 17. szám.

Goldner József Andrássy-ut 50.

Goldberger Mór könyvkereskedő... II. ker., Pó-utca 17. szám.

Grossmann Jágó fuvaros... Kerepesi-ut 50. (Takarékpénztár).

Kernberg Rozália dohánysződe... VIII. ker., Munkácsy-tér 10. szám.

Leopold Gyula hirdetői iroda... VII., Erzsébet-utca 14. I. em.

Mosse Rudolf hirdetői iroda... IV., Ferenciek-tere 3. szám.

Mezei Antal hirdetői iroda... IV. ker., Eszti-ut 8. szám.

Nősilmi óhajt... 34 éves intelligens fr. kath. műveltségű, szép megjelenésű...

Semper. Édes Boldogságom! Kézenláb a gyönyörű Kugler bonbonniér...

Házasság. Férhez adni óhajtanék egy-nő, intelligens izraelita családban...

Egy szegény özvegyasszony kéri a jókedű embereknek, hogy segítsék legényedőmányaikat...

KERESLET. Édes gyenge levestől, ki már nagyobb születési írányában...

40 év körül. Néven gazdasági segédet keresek a gazdasági szaktudással...

1200 holdas gazdaságba gyakorlatnok keresek, de csakis olyan egyenlő körülmények között...

Gazdasszonyi vagy háztartásfői állást keresek, de csakis 1200 holdas gazdaságban...

Örökbeadó gyönyörű szép szőke 7 éves lány és egy 2 és fél éves srác...

Egy mindenek lény, ki jobb háznál maradt volna, ki hajváltással urilakoshoz azonnal felvételt...

Gépszömlén keresetek janár elszej belépésére lakás kiadó ajtóval...

Felvételt vidékre napi szalagok jó munkás, szabo segéd. Cim a kiadóban. 8157

Allandó állást 6000 kor. jövedelemmel nyújt budapesti előtanuló egy már kitűnően bevezetett világhírű gyárunknál helybeli elválasztási foglalkozni óhajt intelligens, reprezentatívok uraknak...

Remington és más írógépek... 16785

1904. január 1-étől... 16785

Csemegalma meglepő szép, legízesebb telti... 16785

Butorok és perzsaszőnyegek... 16785

Vendéglő, a főváros... 16785

2200 holdas gazdaságba... 16785

2 izpán... 16785

Egy urasági inas... 16785

Használt férfruhákat... 16785

Január... 16785

Könyvek... 16785

Kínáló... 16785

Fodrász... 16785

Érettségire... 16785

1904. január... 16785

100 koronát... 16785

Gimnázium... 16785

Polgári... 16785

Valódi... 16785

Csinosan butorok... 16785

Egy kilencbujárat... 16785

Legjobb kap... 16785

VILLAMOS... 16785

„AITA“... 16785

Schuk és Társa... 16785

Jónevű magyar festőművészek... 16785

Borju hus... 16785

Ahoi... 16785

Használt férfruhákat... 16785

Részletfizetésre... 16785

Pályázati hirdetés... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

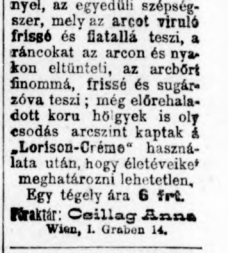
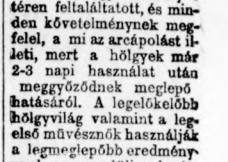
Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Nőknek Budapesti Napló apró hirdetések.

Férfaknak Budapesti Napló apró hirdetések.

Kínáló Budapesti Napló apró hirdetések.

Fodrász Budapesti Napló apró hirdetések.

Kitűnő szabóné Budapesti Napló apró hirdetések.

Intelligens fiatal özvegyasszony Budapesti Napló apró hirdetések.

Kitűnő bizonyítványokkal Budapesti Napló apró hirdetések.

Dame française Budapesti Napló apró hirdetések.

Massurn Budapesti Napló apró hirdetések.

Valódi csak a Rethy-féle pemedettú csokorok. KIADÓ SZOBÁK.

Csinosan butorok... KIADÓ SZOBÁK.

Egy kilencbujárat... KIADÓ SZOBÁK.

Legjobb kap... KIADÓ SZOBÁK.

VILLAMOS... KIADÓ SZOBÁK.

„AITA“... KIADÓ SZOBÁK.

Schuk és Társa... KIADÓ SZOBÁK.

Jónevű magyar festőművészek... KIADÓ SZOBÁK.

Massurn Budapesti Napló apró hirdetések.

Veszünk zálogházi cédulákat... KIADÓ SZOBÁK.

Veszünk zálogházi cédulákat... KIADÓ SZOBÁK.

Veszünk zálogházi cédulákat... KIADÓ SZOBÁK.

Veszünk zálogházi cédulákat... KIADÓ SZOBÁK.

Veszünk zálogházi cédulákat... KIADÓ SZOBÁK.

Veszünk zálogházi cédulákat... KIADÓ SZOBÁK.

Apró hirdetések Kerepesi-ut 25. sz. alatt (Telefon 54-39).

Bloekner J. hirdetői iroda... IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.

Eckstein Bernát hirdetői iroda... V. ker., Fűrész-utca 4. szám.

Engelman Mór dohánysződe... IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.

Fischer J. D. hirdetői iroda... IV. ker., Gerőczy-utca 1. szám.

Goldberger A. V. hirdetői iroda... IV. ker., Váci-utca 17. szám.

Goldner József Andrássy-ut 50.

Goldberger Mór könyvkereskedő... II. ker., Pó-utca 17. szám.

Grossmann Jágó fuvaros... Kerepesi-ut 50. (Takarékpénztár).

Kernberg Rozália dohánysződe... VIII. ker., Munkácsy-tér 10. szám.

Leopold Gyula hirdetői iroda... VII., Erzsébet-utca 14. I. em.

Mosse Rudolf hirdetői iroda... IV., Ferenciek-tere 3. szám.

Mezei Antal hirdetői iroda... IV. ker., Eszti-ut 8. szám.

Nősilmi óhajt... 34 éves intelligens fr. kath. műveltségű, szép megjelenésű...

Semper. Édes Boldogságom! Kézenláb a gyönyörű Kugler bonbonniér...

Házasság. Férhez adni óhajtanék egy-nő, intelligens izraelita családban...

Egy szegény özvegyasszony kéri a jókedű embereknek, hogy segítsék legényedőmányaikat...

KERESLET. Édes gyenge levestől, ki már nagyobb születési írányában...

40 év körül. Néven gazdasági segédet keresek a gazdasági szaktudással...

1200 holdas gazdaságba gyakorlatnok keresek, de csakis olyan egyenlő körülmények között...

Gazdasszonyi vagy háztartásfői állást keresek, de csakis 1200 holdas gazdaságban...

Örökbeadó gyönyörű szép szőke 7 éves lány és egy 2 és fél éves srác...

Egy mindenek lény, ki jobb háznál maradt volna, ki hajváltással urilakoshoz azonnal felvételt...

Gépszömlén keresetek janár elszej belépésére lakás kiadó ajtóval...

Felvételt vidékre napi szalagok jó munkás, szabo segéd. Cim a kiadóban. 8157

Allandó állást 6000 kor. jövedelemmel nyújt budapesti előtanuló egy már kitűnően bevezetett világhírű gyárunknál helybeli elválasztási foglalkozni óhajt intelligens, reprezentatívok uraknak...

Remington és más írógépek... 16785

1904. január 1-étől... 16785

Csemegalma meglepő szép, legízesebb telti... 16785

Butorok és perzsaszőnyegek... 16785

Vendéglő, a főváros... 16785

2200 holdas gazdaságba... 16785

2 izpán... 16785

Egy urasági inas... 16785

Használt férfruhákat... 16785

Január... 16785

Könyvek... 16785

Kínáló... 16785

Fodrász... 16785

Érettségire... 16785

1904. január... 16785

100 koronát... 16785

Gimnázium... 16785

Polgári... 16785

Valódi... 16785

Csinosan butorok... 16785

Egy kilencbujárat... 16785

Legjobb kap... 16785

VILLAMOS... 16785

„AITA“... 16785

Schuk és Társa... 16785

Jónevű magyar festőművészek... 16785

Borju hus... 16785

Ahoi... 16785

Használt férfruhákat... 16785

Részletfizetésre... 16785

Pályázati hirdetés... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785

Veszünk zálogházi cédulákat... 16785